ประวัติความเป็นมาหมู่บ้านในเขตเทศบาล
ตำบลจันจว้า อ.แม่จัน จ.เชียงราย

เทศบาลตำบลจันจว้า
49 หมู่ 2 ตำบลจันจว้าใต้ อำเภอแม่จัน
จังหวัดเชียงราย รหัสไปรษณีย์ 57270
ติดต่อ 053-775123

คำนำ

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นมาเพื่อให้ประชาชนศึกษาประวัติความเป็นมาในการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยจัดทำเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสำหรับประชานในพื้นที่ตำบลจันจว้าและประชาชนทั่วไปใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ซึ่งได้รับความร่วมมือจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นในการให้ข้อมูลต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ยิ่งในการจัดทำหนังสือครั้งนี้ ทางคณะผู้ดำเนินงานจึงขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ หากมีความผิดพลาดประการใดเกี่ยวกับเอกสารฉบับนี้ทางคณะผู้ดำเนินการขอน้อมรับเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป ท้ายนี้หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ศึกษาทุกท่าน

คณะผู้จัดทำ

มีนาคม ๒๕๕๔

สารบัญ

หน้า

ข้อมูลพื้นฐานเทศบาลตำบลจันจว้า

"จันจว้า" เป็นภาษาพื้นถิ่นของคนในท้องถิ่นซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวยองที่อพยพมาจากจังหวัดลำพูน สำเนียงการพูดจึงเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มชนชาวยอง โดยคำว่า ***" จัน"*** หมายถึง แม่น้ำจันซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญสายหนึ่งที่หล่อเลี้ยงพื้นที่ราบลุ่มแม่จันตอนล่าง บริเวณอันเป็นที่ตั้งของเขตพื้นที่เทศบาลตำบลจันจว้า เมื่อแม่น้ำจันไหลผ่านพื้นที่เทศบาลตำบลจันจว้า แม่น้ำสายใหญ่ได้ถูกปรับเป็นลำเหมืองเล็กๆ หลายสายเพื่อหล่อเลี้ยงพื้นที่ทำการเกษตร บริเวณ จันจว้า และบริเวณปลายของแม่น้ำจันได้ไหลหายไปในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นป่าต้นอ้อ ต้นแขม ที่ขึ้นอย่างหนาแน่น ทำให้ชาวบ้านเรียกสิ่งที่เกิดขึ้นว่า ***"จว้า"*** เมื่อนำคำทั้งสองคำมาผสมกันแล้ว ***"จัน จว้า"*** หมายถึง น้ำแม่จันที่ไหลมาแล้วแพร่กระจายหายไปในพื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่ของเขตเทศบาลตำบลจันจว้า ซึ่งเดิมเทศบาลตำบลจันจว้ามีเพียงตำบลเดียว คือ "ตำบลจันจว้า" เป็นเขตการปกครองของสุขาภิบาล ต่อมาแบ่งเขตเป็น ๒ ตำบล คือ ตำบลจันจว้า และตำบลจันจว้าใต้ ปัจจุบันได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๒

ลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่เขตเทศบาลตำบลจันจว้าแบ่งได้ ๓ ลักษณะดังนี้

๑. พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำจัน และ แม่น้ำคำ จัดเป็นพื้นที่ราบที่มีความอุดมสมบูรณ์เนื่องด้วยมีสายน้ำจัน และน้ำคำที่ไหลมาจากเทือกเขาสูงทางด้านตะวันตกลงมาหล่อเลี้ยงพื้นที่ ทำให้ดินบริเวณนี้เป็นดินตะกอนที่มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะสำหรับการเพาะปลูก ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นี้มีอาชีพส่วนใหญ่การทำการเกษตร เช่น การปลูกข้าว ซึ่งจะปลูกปีละ ๒ ครั้ง , ปลูก กก สำหรับใช้ทอเสื่อกก และปลูกพืชผักต่าง ๆ เป็นต้น และในบริเวณที่ราบลุ่มดังกล่าวมีระบบชลประทานที่ใช้ภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นตั้งแต่อดีต ในการทำเหมืองฝาย นำน้ำจากแม่น้ำจันและแม่น้ำคำมาใช้ในพื้นที่ทำการเกษตรของตน ประชากรที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นชาวไทยลื้อ หรือ คนยอง ที่อพยพมากจากจังหวัดลำพูนตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ และมีบางส่วนที่อพยพมาจากจังหวัดเชียงใหม่ และลำปาง

๒. พื้นที่เป็นเนินเขาเตี้ย อยู่ทางทิศตะวันออกเนินเขาดังกล่าวทอดตัวยาวมาตั้งแต่อำเภอแม่จัน ผ่านพื้นที่ของเทศบาลตำบลจันจว้า และยาวไปจนถึงเขตของอำเภอเชียงแสน บริเวณเนินเขาดังกล่าวจะมีลักษณะสำคัญคือบริเวณหุบเขาของแต่ละเนินเขานั้นส่วนใหญ่จะพบแหล่งน้ำธรรมชาติวางตัวตามแนวเนินเขา ทำให้บริเวณนี้มีหนองน้ำจำนวนมาก เช่น หนองปึ๋ง หนองเขียว หนองมโนราห์ หนองบัว หนองป่าเมี่ยง เป็นต้น ถือเป็นแหล่งอาหาร และแหล่งน้ำที่สำคัญสำหรับพื้นที่เกษตรกรรมที่อยู่ใกล้เคียงอีกแหล่งหนึ่ง บริเวณหนองน้ำดังกล่าวนักวิชาการทางธรณีจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ให้ความเห็นว่าน่าจะเกิดจากการยุบตัวของเปลือกโลก ซึ่งบริเวณดังกล่าวมีแนวรอยเลื่อนของเปลือกโลกลากผ่านมีความสูงประมาณ ๔๐๐ – ๕๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง เนินเขาที่สำคัญได้แก่ ดอยกู่แก้ว ซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดพระธาตุดอยกู่แก้ว ตามตำนานสิงหนวัติ ได้ระบุไว้ว่าเป็นที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า ตั้งแต่สมัยอาณาจักรโยนกนคร มีอายุประมาณ ๑,๐๐๐ ปี ปัจจุบันเนินเขาบริเวณนี้ถูกปรับเป็นพื้น ที่ทำการเกษตร เช่น มีการทำสวนส้มในเขตของบ้านป่าถ่อน บ้านหนองปึ๋ง บ้านกิ่วพร้าว และบ้านป่าสักหลวง ประมาณ ๕,๐๐๐ ไร่ มีการปลูกสัปปะรดบริเวณพื้นที่บ้านต้นยาง มีการปลูกยางพาราแถบบ้านหนองปึ๋ง บ้านกิ่วพร้าว บ้านป่าสักหลวง บ้านห้วยน้ำราก เป็นต้น และมีการปรับพื้นที่เพื่อทำโครงการที่อยู่อาศัยบริเวณเนินเขาบ้านหนองปึ๋ง บ้านกิ่วพร้าว และบ้านป่าสักหลวง นอกจากนี้มีพื้นที่บางส่วนที่ได้ถูกกันไว้สำหรับเป็นป่าชุมชนของหมู่บ้านที่มีพื้นที่ติดอยู่กับแนวเนินเขาดังกล่าว เช่น ป่าชุมชนของบ้านกิ่วพร้าว บ้านป่าสักหลวง บ้านต้นยาง และบ้านห้วยน้ำราก ป่าที่ยังคงหลงเหลืออยู่ส่วนใหญ่เป็นป่าไผ่ สัตว์ป่าในบริเวณนี้ยังคงมีหลงเหลืออยู่บ้างแต่อยู่ในขั้นวิกฤต เช่น กระต่ายป่า ไก่ป่า ตุ่น นก กระรอก งู เป็นต้น

๓. พื้นที่ที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้แก่บริเวณทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเทศบาลตำบลจันจว้า ซึ่งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำขนาดใหญ่ของอำเภอแม่จันมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๑๐,๐๐๐ ไร่ ประกอบด้วยหนองน้ำ ทุ่งหญ้า และป่าไม้ ชาวบ้านเรียกว่า **“เมืองหนอง หรือ เวียงหนองหล่ม”** ซึ่งประชาชนในท้องถิ่น และนักวิชาการบางท่านเชื่อว่าบริเวณแห่งนี้เคยเป็นที่ตั้งของอาณาจักรโยนกนครในอดีต และเกิดแผ่นดินไหวจนทำให้บ้านเมืองนั้นถล่มจมลงกลายเป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ โดยมีหลักฐานทางโบราณคดีที่พบได้กระจายโดยทั่วบริเวณของพื้นที่เวียงหนองหล่ม นอกจากนี้บริเวณกลางเวียงหนองหล่มยังมีหนองน้ำร้อนที่เกิดจากรอยเลื่อนแม่จัน – เชียงแสน

ที่ลากผ่านบริเวณเวียงหนองหล่มจึงสนับสนุนความเชื่อของประชาชนที่ว่าบริเวณนี้อาจจะเกิดแผ่นดินไหวแล้วทำให้บ้านเมืองถล่มจมลง ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ อ.รณิดา ปิงเมือง จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้เข้ามาศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่เวียงหนองหล่ม พบว่าได้มีพืชจำนวน ๒๘๖ ชนิด มีนกจำนวน ๘๖ ชนิด มีปลาจำนวน ๒๒ ชนิด พื้นที่บริเวณเวียงหนองหล่มนี้เป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของชุมชนโดยรอบ โดยมีการจับสัตว์น้ำจำพวก ปลา กุ้ง หอย นำมาเป็นอาหาร และพืชผักพื้นบ้านที่สามารถนำมาเป็นอาหารได้ที่ขึ้นตามพื้นที่ชุ่มน้ำ เช่น ผักตบชวา ขาเขียด ผักขม ผักบุ้ง มะระ ผักตำลึง เป็นต้น พื้นที่นี้ยังใช้เป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์ที่สำคัญของ ๔ ตำบล ได้แก่ ตำบลจันจว้า ตำบลจันจว้าใต้ ตำบลท่าข้าวเปลือก อ.แม่จัน และ ตำบลโยนก อ.เชียงแสน จ.เชียงราย โดยเฉพาะ วัว และควาย ถือว่าเป็นแหล่งสำคัญของจังหวัดเชียงรายอีกแห่งหนึ่ง ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเทศบาลตำบลจันจว้า ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง และสถาบันการศึกษาทั้งในพื้นที่และระดับจังหวัดได้มีการหาแนวทางเพื่อที่จะฟื้นฟูรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุ่มน้ำให้มีการจัดการอย่างยั่งยืนต่อไป

ที่ตั้งและเขตการปกครอง

พื้นที่เทศบาลตำบลจันจว้า ตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอแม่จันมาทางทิศตะวันออกประมาณ ๑๒ กิโลเมตร บนทางหลวงจังหวัด หมายเลข ๑๐๑๖ (แม่จัน-เชียงแสน) ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ ๘๗๓ กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ ๑๒๘ ตารางกิโลเมตร หรือ ๘๐,๐๐๐ ไร่ เขตปกครองมีพื้นที่ครอบคลุม ๒ ตำบล ๒๓ หมู่บ้านดังนี้

ตำบลจันจว้า มี ๑๑ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ ๑ บ้านใหม่, หมู่ ๒ บ้านทรายมูล, หมู่ ๓ บ้านแม่คำน้ำลัด, หมู่ ๔ บ้านห้วยน้ำราก, หมู่ ๕ บ้านห้วยน้ำราก, หมู่ ๖ บ้านดงร่องเรือ, หมู่ ๗ บ้านต้นยาง, หมู่ ๘ บ้านหนองร่อง, หมู่ ๙ บ้านห้วยน้ำราก, หมู่ ๑๐ บ้านสันนา, และหมู่ ๑๑ บ้านหัวฝาย.

ตำบลจันจว้าใต้ มี ๑๒ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ ๑ บ้านป่าสักหลวง, หมู่ ๒ บ้านป่าสักหลวง, หมู่ ๓ บ้านป่าบงหลวง, หมู่ ๔ บ้านกิ่วพร้าว, หมู่ ๕ บ้านหนองปึ๋ง, หมู่ ๖ บ้านหนองครก, หมู่ ๗ บ้านม่วงหมูสี, หมู่ ๘ บ้านป่ากุ๊ก, หมู่ ๙ บ้านแม่คำฝั่งหมิ่น, หมู่ ๑๐ บ้านสันหลวง, หมู่ ๑๑ บ้านป่าถ่อน, และหมู่ ๑๒ บ้านสันทางหลวง.

อาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ทิศเหนือ ติดกับ ต.แม่คำ อ.แม่จัน และ ต.ศรีดอนมูล อ.เชียงแสน ทิศตะวันออก ติดกับ ต.ท่าข้าวเปลือก อ.แม่จัน ทิศตะวันตก ติดกับ ต.แม่คำ อ.แม่จัน ทิศใต้ติดกับ ต.จอมสวรรค์ อ.แม่จัน (วารสารเทศบาลตำบล จันจว้า ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๔๕)

....

ประชากร

เทศบาลตำบลจันจว้า มีประชากรทั้งสิ้น ๑๕,๖๔๗ คน ๕,๔๕๗ ครัวเรือน แยกเป็น ชาย ๗,๕๔๘ คน หญิง ๘,๐๙๙ คน (ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน ๒๕๕๑)

๑. ตำบลจันจว้าประชากร ๗,๓๒๔ คน

๒. ตำบลจันจว้าใต้ ประชากร ๘,๓๒๓ คน

จำนวนครัวเรือน รวม ๕,๔๕๗ ครัวเรือน

๑. ตำบลจันจว้า ๒,๔๑๘ ครัวเรือน

๒. ตำบลจันจว้าใต้ ๓,๐๓๙ ครัวเรือน

สภาพเศรษฐกิจและสังคม

บริเวณพื้นที่เขตเทศบาลตำบลจันจว้าลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์ โดยมีแม่น้ำสำคัญที่คอยหล่อเลี้ยงได้แก่ แม่น้ำจัน และแม่น้ำคำ ซึ่งถือเป็นแม่น้ำสำคัญของบริเวณแอ่งแม่จัน เชียงแสน ทำให้ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะการปลูกข้าวซึ่งสามารถปลูกได้ถึง ๒ ครั้งต่อปี นอกจากนี้ยังมีการเพาะปลูกพืชอื่นๆ เช่น พืชผัก ถั่วลิสง ข้าวโพด กก หรือ ผลไม้ เป็นต้น ฐานะทางเศรษฐกิจโดยรวมประชากรอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มเพื่อผลิตสินค้า เช่น กลุ่มทำไม้กวาด กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง กลุ่มยาสมุนไพร หรือกลุ่มผลิตภัณฑ์อาหาร เช่น แหนม แคบหมู ข้าวแต๋น เป็นต้น

สภาพสังคมประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยลื้อ (คนยอง) ที่อพยพมาจากลำพูน แต่มีบางกลุ่มที่มาจากเชียงใหม่ (บ้านป่าสักหลวง) มาจากลำปาง (กิ่วพร้าว) เป็นต้น ทำให้ยังคงรักษาเอกลักษณ์ทางประเพณีวัฒนธรรมของตนที่สืบทอดกันมา โดยเฉพาะเอกลักษณ์ทางด้านภาษาพูดที่มีสำเนียงเฉพาะกลุ่มของชาวไทยลื้อ (ยอง)

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เทศบาลตำบลจันจว้า

๑. เวียงหนองหล่ม

พื้นที่ชุ่มน้ำเวียงหนองหล่ม ปัจจุบันมีพื้นที่ประมาณ ๑๐,๐๐๐ ไร่ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ ๒ อำเภอได้แก่ อำเภอแม่จัน และอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ถือเป็นพื้นที่ชุ่มธรรมชาติน้ำที่มีขนาดใหญ่แห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงราย และภาคเหนือ มีความหลากหลายทางชีวภาพ จากการสำรวจ และทำวิจัยของ อ.รณิดา ปิงเมือง และศูนย์ความหลากหลายทางชีวภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้พบว่า ในพื้นที่นี้มีพรรณพืชทั้งหมดจำนวน ๒๘๖ ชนิด มีปลาจำนวน ๒๒ ชนิด มีนกจำนวน ๘๖ ชนิด ซึ่งมีทั้งนกอพยพ และนกประจำถิ่น นับได้ว่าเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่สำคัญยิ่งในท้องถิ่น สภาพพื้นที่ชุ่มน้ำเวียงหนองหล่มที่มีทั้งพื้นที่ส่วนที่เป็นพื้นน้ำ ป่าพรุน้ำจืด และส่วนที่ถูกวัชพืชปกคลุม(ภาษาท้องถิ่นเรียกปึ๋ง)

๒. ปางควาย

ปางควาย คือ บริเวณที่ชาวบ้านนำควายมาพัก และมีการทำคอก มีบ้านพักชั่วคราวสำหรับผู้เลี้ยง ตั้งอยู่กระจายโดยรอบบริเวณเวียงหนองหล่ม เป็นแหล่งที่ชาวบ้านนำควายลงไปกินหญ้าตามสันดอนต่างๆ ในเวียงหนองหล่ม และพื้นที่รกร้างโดยรอบ บริเวณเวียงหนองหล่มเป็นพื้นที่ที่มีการเลี้ยงควายกลุ่มใหญ่ที่สุดในจังหวัดเชียงราย ซึ่งสามารถเข้าไปศึกษาเกี่ยวกับวิถีชีวิตของทั้งคนเลี้ยงควาย และควายได้เป็นอย่างดียิ่ง ควายบริเวณนี้มีลักษณะสมบูรณ์ และแข็งแรง สามารถพบได้ในปางควายโดยรอบเวียงหนองหล่ม แต่ในปัจจุบัน ปางควายในหมู่บ้านต่างประสบปัญหาขาดพื้นที่กินหญ้า และปัญหายาฆ่าแมลงจากการเกษตรทำให้ปริมาณควายตามปางต่าง ๆ ลดจำนวนลงอย่างมาก หมู่บ้านที่ยังมีปางควายริมเวียงหนองหล่มได้แก่ บ้านป่าสักหลวง บ้านป่าถ่อน บ้านต้นยาง บ้านห้วยน้ำราก เป็นต้น

๓. หนองมโนราห์

ทะเลสาบหนองมโนราห์ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของโรงเรียนจันจว้าวิทยาคม ตั้งอยู่เขตพื้นที่บ้านป่าสักหลวง หมู่ที่ ๑ ต.จันจว้าใต้ อ.แม่จัน จ.เชียงราย จัดเป็นหนองน้ำที่มีการขุดลอก และปรับภูมิทัศน์เป็นสวนสาธารณะสำหรับการพักผ่อนของชุมชน และมีอาคารเอนกประสงค์สำหรับจัดกิจกรรมของทางเทศบาล ในอดีตมีการพบแท่นหินขนาดใหญ่

วางอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของหนอง ชาวบ้านจึงมีเรื่องเล่าว่าเป็นแท่นอาบน้ำของนางมโนราห์ จึงตั้งชื่อหนองว่า "หนองมโนราห์" จนถึงปัจจุบัน

๔. หนองเขียว

พื้นที่ชุ่มน้ำหนองเขียว หรือ ทะเลสาบหนองเขียว เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของโรงเรียนจันจว้าวิทยาคม ตั้งอยู่ระหว่างบ้านป่าสักหลวง หมู่ที่ ๒ และบ้านกิ่วพร้าว หมู่ที่ ๔ ต.จันจว้าใต้ อ.แม่จัน จ.เชียงราย มีพื้นที่ส่วนที่เป็นน้ำประมาณ ๔๐๐ ไร่ และส่วนที่เป็นพืชที่ป่าชุมชนจำนวน ประมาณ ๘๐ ไร่ พื้นที่นี้จัดเป็นแหล่งอาหาร และแหล่งน้ำที่สำคัญต่อชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงและในพื้นที่เทศบาลตำบลจันจว้า นอกจากนี้ในช่วงฤดูหนาวพื้นที่นี้ยังเป็นที่พักสำหรับนกอพยพที่มาจากไซบีเรีย จากการสำรวจของนักเรียนร่วมกับทางศูนย์ความหลากหลายทางชีวภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้พบนกอพยพที่หายาก เช่น นกเป็ดแดง นกเป็ดผีเล็ก นกเป็ดหางแหลม นกเป็ดดำหัวสีน้ำตาล เป็นต้น

๕. วัดป่าหมากหน่อ (วัดพระทศพล)

วัดป่าหมากหน่อ หรือ วัดพระทศพล เป็นวัดที่ตั้งอยู่บริเวณบ้านห้วยน้ำราก หมู่ ๔ ต.จันจว้า อ.แม่จัน จ.เชียงราย ถือว่าเป็นว่าที่ชาวบ้านเล่าว่าเป็นที่ตั้งของเกาะแม่หม้าย ตามพงศาวดารโยนกที่รอดชีวิตมาจากเมืองโยนกได้ล่มสลายกลายเป็นหนองน้ำ มีการพบโบราณสถาน และโบราณวัตถุจำนวนมาก พื้นที่ตั้งเป็นสันดอนริม เวียงหนองหล่ม ลักษณะเป็นเกาะมีน้ำล้อมรอบ

๖. วัดพระธาตุดอยกู่แก้ว

ตั้งอยู่บ้านป่าสักหลวงหมู่ที่ ๒ ตำบลจันจว้าใต้ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ถือเป็นโบราณสถานที่เก่าแก่คู่บ้านคู่เมืองของอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ดังคำขวัญประ จำอำเภอแม่จันที่กล่าวไว้ดังนี้“พระธาตุดอยกู่แก้วคู่บ้าน แม่น้ำจันคู่เมือง ลิ้นจี่หวานลือเลื่อง รุ่งเรืองวัฒนธรรม” หากวิเคราะห์จากตำนานสิงหนวัติกุมารที่มีการกล่าวถึงพระธาตุดอยกู่แก้ว โดยปรากฏ ในสมัยของพระเจ้าสิงหนวัติกุมารปฐมกษัตริย์แห่งอาณาจักรโยนกนครพระพุทธเจ้าได้เสด็จมายังบริเวณที่เป็นที่ตั้งของพระธาตุดอยกู่แก้ว ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเมืองโยนกนคร ห่างจากตัวเมืองประมาณ ๒ กิโลเมตร (ตามตำนานโยนกห่างประมาณ ๓ คาวุต)โดยบริเวณนั้นเป็นป่าไม้ยางพรายที่ร่มรื่น และได้ถวายพระเกศา บรรจุโกศฝังไว้ยังบนดอยแห่งนั้น ต่อมาสมัยของพระอชุตราชกษัตริย์แห่งโยนกนครพระมหากัจจายนะได้นำพระบรมสารีริกธาตุส่วนกระดูกตาตุ่มของพระพุทธเจ้า มาประดิษฐานยังดอยแห่งนี้ และได้มีการสร้างพระธาตุครอบพระบรมสารีริกธาตุไว้โดยมีชื่อว่า พระธาตุดอยกู่แก้ว ประชาชนในท้องถิ่นต่างเชื่อว่าวัดที่ตั้งอยู่บริเวณเนินเขาเตี้ยๆ ท้ายบ้านป่าสักหลวงหมู่ที่ ๑ ตำบลจันจว้าใต้ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายนั้นเป็นวัดพระธาตุดอยกู่แก้วตามตำนาน เนื่องจากอยู่ทิศทางเดียวกับที่ตำนานได้ระบุไว้ โดยประชาชนในท้องถิ่นต่างเชื่อว่าบริเวณเวียงหนองหล่มที่อยู่ทางทิศตะวันออกของวัดพระธาตุ ดอยกู่แก้วเป็นที่ตั้งของเมืองโยนกนครในตำนาน เนื่องด้วยมีการค้นพบแหล่งโบราณคดีของมนุษย์กระจายอยู่ทั้งในและรอบเวียงหนองหล่ม

๗. ศูนย์จันจว้าศึกษา

ศูนย์จันจว้าศึกษาจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๔ และเปิดเพื่อให้บริการกับนักเรียนและชุมชนในวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ และในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้มีการเปิดให้บริการห้องพิพิธภัณฑ์พื้นถิ่นเวียงหนองหล่ม โดยการดำเนินงานเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์นั้นโรงเรียนจันจว้าได้เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ และ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชาวนา และได้พัฒนาจนเป็นศูนย์จันจว้าศึกษาจนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบ หลักฐานทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมที่พบในท้องถิ่น เพื่อจัดแสดงให้นักเรียน ประชาชนในท้องถิ่น และผู้ที่สนใจได้เข้าศึกษาเยี่ยมชม และเป็นการปลูกจิตสำนึก ในการอนุรักษ์มรดกทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมให้เกิดกับนักเรียนและชุมชนในท้องถิ่น โดยเปิดให้บริการกับผู้ที่สนใจในวันเวลาราชการตั้งแต่ ๘.๐๐ – ๑๖.๐๐ น.

โบราณวัตถุชิ้นสำคัญ พิพิธภัณฑ์พื้นถิ่นเวียงหนองหล่ม ศูนย์จันจว้าศึกษา

แหล่งสินค้า OTOP ที่สำคัญของเทศบาลตำบลจันจว้า

๑. ผ้าทอและผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ

กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกิ่วพร้าว ตั้งอยู่ที่ริมถนนพหลโยธิน สายแม่จัน - เชียงแสน บ้านกิ่วพร้าว หมู่ที่ ๔ ต.จันจว้าใต้ อ.แม่จัน จ.เชียงราย เป็นกลุ่มที่ร่วมกันผลิตผ้าทอมือพื้นเมืองโดยมีการแปรรูปในรูปผลิตภัณฑ์ต่าง เช่น กระเป๋า เสื้อผ้า และอื่นๆ มีการจัดตั้งร้านค้า โชว์ และขายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม

๒. ไม้กวาดดอกหญ้า

กลุ่มทำไม้กวาดดอกหญ้าบ้านใหม่ หมู่ที่ ๑ ต.จันจว้า อ.แม่จัน จ.เชียงราย มีการทำไม้กวาดจากดอกหญ้าที่คนในท้องถิ่นเรียกต้นก๋งและรวมเป็นกลุ่มที่ชาวบ้านหลังจากเสร็จจากการทำนา หรือชาวบ้านที่ไม่มีอาชีพก็จะทำส่งพ่อค้าโดยจะมารับซื้อถึงบ้าน ถือเป็นอีกภูมิปัญญาหนึ่งที่มีการนำมาสร้างรายได้ให้กับชุมชน

๓. แคปหมู/แหนม/ไส้อั่ว

แคบหมูบัวตอง เป็นการรวมกลุ่มของแม่บ้านบ้านป่าบง หมู่ที่ ๓ ต.จันจว้าใต้ อ.แม่จัน จ.เชียงราย ในการแปรรูป และถนอมอาหารในรูปของแคบหมู ถือเป็นภูมิปัญญาในเรื่องอาหารอย่างหนึ่งของชาวล้านนา ที่มีการนำมาสร้างรายได้กับชุมชนที่ตั้งของกลุ่มอยู่ที่บ้านเลขที่ ๑๔๔ ม.๓ ต.จันจว้าใต้ อ.แม่จัน จ.เชียงราย ๕๗๒๗๐ โทร. ๐๕๓-๖๖๔๑๑๙, ๐๙-๕๑๖๒๗๑

กลุ่มทำแหนม และหมูยอ บ้านกิ่วพร้าว หมู่ที่ ๔ ต.จันจว้าใต้ อ.แม่จัน จ.เชียงราย ถือเป็นการนำเอาภูมิปัญญาในการถนอมอาหารของชาวล้านนามาผลิตเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยมีการจัดระบบการผลิตและจำหน่ายที่ดี

ไส้อั่วป้าน้อง บ้านห้วยน้ำราก หมู่ ๙ ต.จันจว้า อ.แม่จัน จ.เชียงราย ถือเป็นไส้อั่วที่อร่อยเจ้าหนึ่งในพื้นที่ เทศบาลตำบลจันจว้า เนื่องจากกรรมวิธีการทำที่เป็นเอกลักษณ์ และสูตรดั้งเดิมถือเป็นการรักษาภูมิปัญญาเรื่องอาหารของชาวล้านนาไว้อย่างดียิ่ง และเมื่อนำไส้อั่วไปขายยังตลาดปรากฏว่าใช้เวลาไม่นานนักจะขายหมดทุกวันสำหรับผู้ที่จะซื้อบางครั้งต้องมาสั่งจองล่วงหน้าที่บ้าน

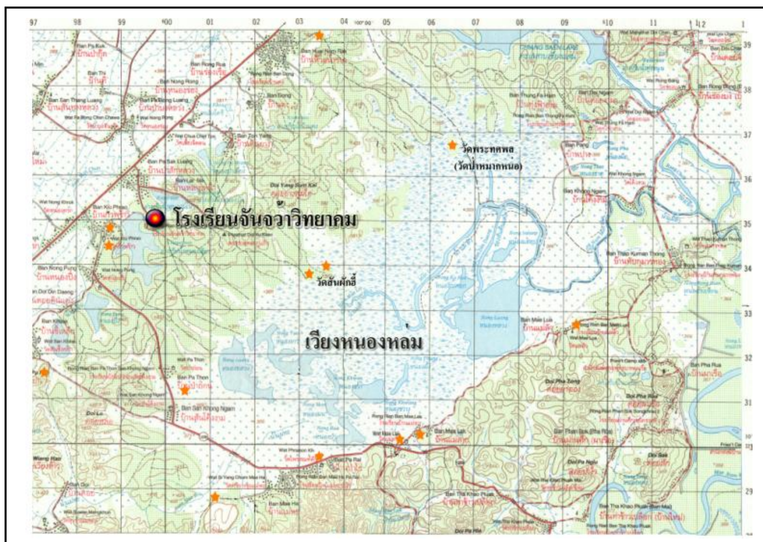

๔. การทอสื่อกก (ทอสาด) บ้านแม่คำฝั่งหมิ่น หมู่ที่ ๘ ต.จันจว้าใต้ อ.แม่จัน จ.เชียงราย บริเวณพื้นที่ราบในบริเวณนี้เหมาะสำหรับการปลูกกกที่นำมาทอเป็นเสื่อโดยใช้กรรมวิธีแบบดั้งเดิม และผลิตอุปกรณ์ในการถักทอแบบภูมิปัญญาชาวบ้านที่ถ่ายทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งจะมีเสื่อหลากหลายชนิดให้เลือกซื้อหาตามขนาดพื้นที่ของการใช้งาน เช่น เสื่อสั้น ๑๖ เสื่อ ๒๒,๒๖ และเสื่อทอเป็นม้วนยาวซึ่งส่วนมากจะใช้ในวัด เป็นต้น โดยจะมีพ่อค้ามารับซื้อถึงบ้าน และขายในราคาที่ไม่แพง ถือเป็นอาชีพเสริมที่สำคัญของชาวบ้านในช่วงว่างจากฤดูทำนาทำสวน

จันจว้าถิ่นนี้มีความเป็นมา

ดินแดนแห่งตำนานโยนกนคร

บริเวณพื้นที่เขตเทศบาลตำบลจันจว้านั้นมีความเชื่อเกี่ยวกับตำนานโยนกนคร หรือ ตำนานสิงหนวัติกุมาร โดยมีพื้นที่ที่ประชาชนในท้องถิ่นเชื่อว่าเป็นที่ตั้งของ เมืองโยนกนครในตำนานซึ่งเรียกว่า เมืองหนอง หรือ เวียงหนองหล่ม ลักษณะของพื้นที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำขนาดใหญ่ มีเนื้อที่ประมาณ ๑๐,๐๐๐ ไร่ มีอาณาเขต ๕ ตำบล ๒ อำเภอได้แก่ ตำบลจันจว้า ตำบลจันจว้าใต้ ตำบลจอมสวรรค์ ตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอแม่จัน ตำบลโยนก อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย บริเวณโดยรอบพบแหล่งโบราณคดีจำนวนมาก จากการสำรวจของ อ.รณิดา ปิงเมือง และคณะจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ พบจำนวน ๓๗ แห่ง และในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ จากการสำรวจของ อ.นฤมล เรืองรังษี และคณะ พบแหล่งโบราณคดีอีก ๓๐ แห่ง รวมทั้งสิ้น จำนวน ๖๗ แห่ง นอกจากนี้ยังพบหนองน้ำร้อนที่เกิดจากรอยเลื่อนแม่จัน- เชียงแสน ที่มีพื้นที่ประมาณ ๔ ไร่ ดังนั้นจึงเป็นมูลเหตุให้ประชาชนในท้องถิ่นเชื่อว่าบริเวณแห่งนี้เป็นที่ตั้งของเมืองโยนกนคร โดยในสมัยของ พระองค์มหาชัยชนะกษัตริย์ที่ปกครองเมืองโยนกนคร ได้มีประชาชนชาวเมืองจับปลาไหลเผือกตัวโตเท่าลำต้นตาล ยาว ๗ วา ได้มีการนำมาแบ่งกันกินภายในเมืองอันเป็นเหตุให้เกิดแผ่นดินไหวอย่างรุนแรงทำให้บ้านเมืองถล่มจมลงกลายเป็นหนองน้ำใหญ่ แต่ยังเหลือแม่ม่ายคนหนึ่งที่ได้กินที่รอดชีวิตมาได้ ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นเชื่อว่าบ้านที่ตั้งของแม่ม่ายนั้นปัจจุบันได้แก่ วัดหนองตุ่มคำ หรือวัดป่าหมากหน่อ หรือวัดพระทศพล

บุคคลสำคัญในจันจว้า

ประสิทธิ์ สุรินทร์แก้ว

ตำบลจันจว้าเดิมขึ้นอยู่กับ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย มีเรื่องเล่าสืบต่อกันมาว่า ผู้นำในรุ่นแรกนั้นเป็น ฝาแฝด ๒ พี่น้อง ชื่อ นายตุ้ย เป็นแฝดผู้พี่ นายตาล เป็นแฝดผู้น้อง เมื่ออยู่ในวัยหนุ่มคู่แฝด ๒ พี่น้อง ได้รับใช้เจ้านายผู้ใหญ่ ชื่อ “พญายศ” ที่บ้านป่าบงหลวง ดูแลผลประโยชน์ด้านการเกษตร และที่นา

นายตุ้ยแฝดผู้พี่ได้แต่งงานกับนางเอ้ย น้อยหมอได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน บ้านใหม่ หมู่ที่ ๑ ตำบลจันจว้าต่อมาได้รับแต่งตั้งเป็นกำนันได้รับพระราชนามเป็น “แสนรัตนะจับใจนาย” เป็นกำนันตำบลจันจว้าคนแรก (ลำดับที่ ๑)

นายตาล แฝดผู้น้อง ได้แต่งงานกับนางปิ๋ว ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านป่าบงหลวง หมู่ที่ ๓ ตำบลจันจว้า ต่อมา แฝดผู้พี่ (แสนรัตนะจับใจนาย) เสียชีวิต นายตาลได้รับแต่งตั้งเป็นกำนันแทน ได้รับพระราชทานนามเป็น “ขุนวิจิตรจับใจนาย” เป็นกำนันตำบลจันจว้า คนที่ ๒ (ลำดับที่ ๒)

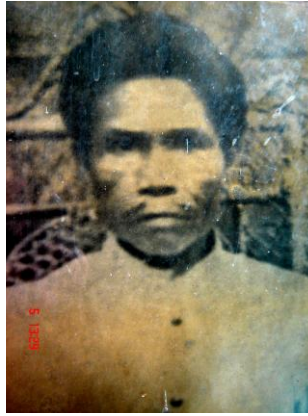
ภาพถ่าย แสนรัตนะ จับใจนาย และขุนวิจิตร จับใจนาย

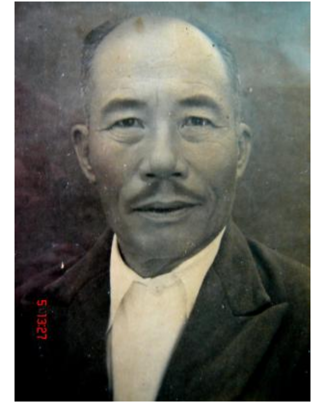
แถวนั่งหน้าจากซ้ายลำดับที่ ๗ ขุนวิจิตร ที่ยืนข้างหลังคือ แสนรัตนะ รูปนี้ปัจจุบันอยู่ที่บ้านพ่อหลวงเอกนคร จับใจนาย ผู้ใหญ่บ้าน บ้านใหม่ หมู่ที่ ๑ ตำบลจันจว้า คนปัจจุบัน

กำนันตำบลจันจว้าลำดับที่ ๓

นายเขียว จับใจนาย เป็นบุตรคนที่ ๔ ของขุนวิจิตร จับใจนาย ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านป่าบงหลวง หมู่ที่ ๓ ตำบลจันจว้าใต้ ต่อมาได้รับแต่งตั้ง เป็นกำนันตำบลจว้า ได้รับพระราชทานนามเป็น “ขุนเปรมจิตต์ประชา”

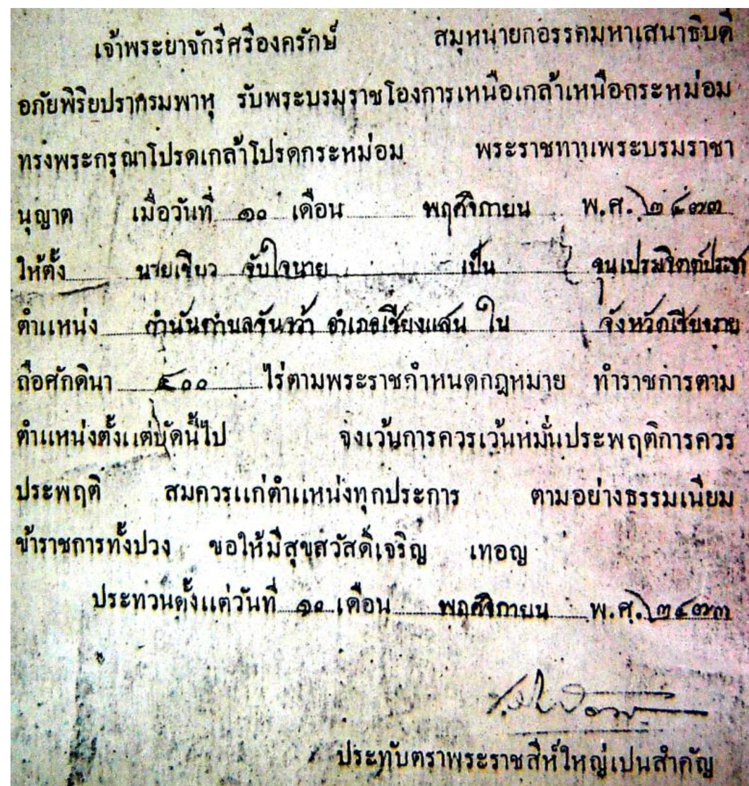

ตราตั้ง ขุนเปรมจิตต์ประชา ขุนวิจิตรจับใจนาย ขุนเปรมจิตต์ประชา

ข้อความในตราตั้ง

เจ้าพระยาจักรีศรีองครักษ์ สมุหนายกอรรคมหาเสนาธิบดี
อภัยพิริยปรากรมพาหุ รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้าเหนือกระหม่อม
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพระบรมราชา
นุญาต เมื่อวันที่ ๑๐ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๓
ให้ตั้ง นายเขียว จับใจนาย เป็น ขุนเปรมจิตต์ประชา
ตำแหน่ง กำนันตำบลจันจว้า อำเภอเชียงแสน ใน จังหวัดเชียงราย
ถือศักดินา ๕๐๐ ไร่ตามพระราชกำหนดกฎหมาย ทำราชการตาม
ตำแหน่งตั้งแต่บัดนี้ไป จงเว้นการควรเว้นหมั่นประพฤติการควร
ประพฤติ สมควรแก่ตำแหน่งทุกประการ ตามอย่างธรรมเนียม
ข้าราชการทั้งปวง ขอให้มีสุขสวัสดิ์เจริญ เทอญ
ประทวนตั้งแต่วันที่ ๑๑ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๓

ประทับตราพระราชสีห์ใหญ่เปนสำคัญ

ภาพถ่ายตราตั้ง ภาพถ่ายขุนวิจิตร จับใจนาย ภาพถ่ายขุนเปรมจิตต์ประชา ปัจจุบันอยู่ที่บ้านแม่ครูจันทร์จิรา จิตต์ประชา (คุณแม่ พ่อหลวงชาญ บุญยงค์ ผู้ใหญ่บ้านป่าบงหลวง หมู่ที่ ๓ ตำบลจันจว้าใต้คนปัจจุบัน)

กำนันตำบลจันจว้า ลำดับที่ ๔

นายหล้า รินนายรักษ์ เดิมเป็นสารวัตรกำนันในสมัย ขุนเปรมจิตต์ประชา ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านป่าบงหลวง หมู่ที่ ๓ ตำบลจันจว้า ลำดับที่ ๔ ในสมัยกำนันหล้านี้
ได้ขอยกระดับตำบลจันจว้า เป็นสุขาทั้งตำบล รวม ๒๓ หมู่บ้าน

กำนันตำบลจันจว้าลำดับที่ ๕

นายสุดใจ บุญยิ่ง ผู้ใหญ่บ้านป่าสักหลวง หมู่ที่ ๑๙ (ปัจจุบัน หมู่ที่ ๑) ตำบลจันจว้า ได้รับแต่งตั้งเป็นกำนันตำบลจันจว้า ลำดับที่ ๕

กำนันตำบลจันจว้า ลำดับที่ ๖

นายเมืองดี พรหมลือ อดีตเป็นครูใหญ่ หลายโรงเรียน เช่น โรงเรียนบ้านป่าสักหลวง โรงเรียนบ้านกิ่วพร้าว ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่ บ้านป่าสักหลวง หมู่ที่ ๒๑ (ปัจจุบัน หมู่ที่ ๒) ตำบลจันจว้า ได้รับแต่งตั้งเป็นกำนันตำบลจันจว้าลำดับที่ ๖ ในสมัยกำนันเมืองดี พรหมลือ
ได้เริ่มก่อตั้งโรงเรียนจันจว้าวิทยาคม

กำนันตำบลจันจว้าลำดับที่ ๗

นายสุดใจ ภิระบรรณ อดีตเป็นตำรวจ ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านบ้านห้วยน้ำราก หมู่ที่ ๔ ตำบลจันจว้า ได้รับแต่งตั้งกำนัน ตำบลจันจว้าลำดับที่ ๗ ปฏิบัติหน้าที่จนเกษียณอายุ

กำนันตำบลจันจว้าลำดับที่ ๘

นายทอง มูลแจ่ม ผู้ใหญ่บ้านบ้านห้วยน้ำราก หมู่ที่ ๙ ตำบลจันจว้า ได้รับเลือกตั้งโดยการลงคะแนนของราษฎรทั้งตำบล ๒๓ หมู่บ้าน บ้านเป็นคนแรกได้รับเลือกตั้งเป็นกำนันตำบลจันจว้า ลำดับที่ ๘ ตำบลจันจว้าได้แบ่งออกเป็น ๒ ตำบล ในสมัยนี้ โดยแบ่งเป็น

ตำบลจันจว้า ๑๑ หมู่บ้าน

ตำบลจันจว้าใต้ ๑๒ หมู่บ้าน

นายทอง มูลแจ่ม ได้ปฏิบัติหน้าที่จนครบเกษียณ

กำนันตำบลจันจว้า ลำดับที่ ๙

นายอมร ประวัง อดีตเป็นตำรวจ ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านบ้านห้วยน้ำรากหมู่ที่ ๙ ได้รับเลือกเป็นกำนันตำบลจันจว้าลำดับที่ ๙ จนครบวาระ

กำนันตำบลจันจว้า ลำดับที่ ๑๐

นายชัยวัฒน์ ฉางข้าวคำ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ บ้านทรายมูล ตำบลจันจว้า ได้รับเลือกตั้งในตำบลจันจว้า ๑๑ หมู่บ้าน เป็นกำนัน ตำบลจันจว้าปฏิบัติหน้าที่ จนถึงปัจจุบัน

กำนันตำบลจันจว้าใต้

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๘ ตำบลจันจว้าใต้ ได้แยกออกจากตำบลจันจว้า มาตั้งตำบลใหม่ มีหมู่บ้าน ๑๒ หมู่บ้าน

กำนันตำบลจันจว้าใต้ ลำดับที่ ๑

นายปรีชา พงศ์พัฒนานุกุล ผู้ใหญ่บ้านป่าสักหลวง หมู่ที่ ๑ ได้รับเลือกตั้งจากราษฎรในตำบล ๑๒ หมู่บ้าน เป็นกำนันตำบลจันจว้าใต้คนแรกปฏิบัติหน้าที่ได้ ๑๙ ปี และลาออก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗

กำนันตำบลจันจว้าใต้ ลำดับที่ ๒

นายประสิทธิ์ จินดาธรรม ผู้ใหญ่บ้านป่าสักหลวงหมู่ที่ ๒ ตำบลจันจว้าใต้ ได้รับเลือกเป็นกำนันตำบลจันจว้าใต้

กำนันตำบลจันจว้าใต้ ลำดับที่ ๓

นายสุกิจ ฉางข้าวคำ ผู้ใหญ่บ้านแม่คำฝั่งหมิ่น หมู่ที่ ตำบลจันจว้าใต้ ได้รับเลือกเป็นกำนันตำบลจันจว้าใต้

เทศบาลตำบลจันจว้า

เทศบาลตำบลจันจว้า ประกอบด้วยตำบลจันจว้า ๑๑ หมู่บ้าน ตำบลจันจว้าใต้ ๑๒ หมู่บ้าน รวม ๒ ตำบล ๒๓ หมู่บ้าน ได้รับยกฐานะเปลี่ยนจากสุขาภิบาล เป็นเทศตำบล โดยมีผลบังคับเมื่อ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๒ ตาม พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๒ ตามประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ ๑๑๖ ตอนที่ ๙ ก. ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ มีผู้ดำรงตำแหน่ง นายกเทศมนตรี จำนวน ๖ คน ตามลำดับดังต่อไปนี้

ลำดับที่ ๑ นายสงคราม ทองแสน พ.ศ. ๒๕๓๘ - ๒๕๔๑
ลำดับที่ ๒ นายสงคราม ทองแสน พ.ศ. ๒๕๔๑ - ๒๕๔๒
ลำดับที่ ๓ นายสมบัติ ไชยสาร พ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๔๕
ลำดับที่ ๔ นายวาร ภิระบรรณ พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๖
ลำดับที่ ๕ นายบรรจง ยางยืน พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๕๐
ลำดับที่ ๖ นายทนงศักดิ์ ทองแสน พ.ศ. ๒๕๕๑ - ปัจจุบัน

....

เจ้าน้อยเหมย

สุชาติ ขยัน

พระญาสุลวฦาไชยสงคราม (พ่อเจ้าทิพย์ช้าง) ที่มา : www.lampang.go.th

ต้นสกุล (เจ้าเจ็ดตน) เชื้อเจ็ดตน

เจ้าหนานติ๊บช้าง (ทิพย์ช้าง)

(พระยาสุลวฤาไชยสงคราม)

เจ้าฟ้าชายแก้วผู้ครองนครลำปาง

เจ้าบุญมา ณ ลำพูน บุตรลำดับที่ ๑๐

เจ้าหลวงอินต๊ะ (อินทรวิไชย) หรือ พระยาราชเดชดำรง เจ้าเมืองเชียงแสน

เจ้าอินต๊ะ เป็นบุตรคนที่ ๓ ของเจ้าบุญมา ณ ลำพูน ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ เป็นพระยาราชเดชดำรง และยังดำรงตำแหน่งเป็นนายอำเภอแม่จันคนแรก มีบุตรธิดาทั้งหมด ๑๖ คน ชาย ๙ คน หญิง ๗ คน ดังนี้

๑. เจ้าน้อยสุข เป็นราชวงศ์เชียงแสน

๒. เจ้าน้อยเป็ง

๓. เจ้าหญิงจันทร์หอม

๔. เจ้าหญิงอิ่นคำ

๕. เจ้าหญิงวรรณา

๖. เจ้าหญิงบัวอินทร์

๗. เจ้าหญิงยวงคำ

๘. เจ้าหญิงบัวเกสร

๙. เจ้าน้อยเว้อ ทายาทอยู่ แม่จัน

๑๐. เจ้าน้อยเมืองไชย เป็นพระยารัตนอาณาเขต เจ้าเมืองเชียงราย

๑๑. เจ้าน้อยคำปัน

๑๒. เจ้าน้อยวัง ทายาทอยู่แม่จัน

๑๓. เจ้าน้อยคำตั๋น อยู่ป่าซาง ลำพูน

๑๔. เจ้าน้อยหมื่นแก้ว เจ้าราชบุตรเชียงแสน ทายาทอยู่ อำเภอ แม่จัน

๑๕. เจ้าน้อยเหมย (เจ้าอินลือ) อยู่ป่าสักหลวง

๑๖. เจ้าหญิงบัวนาค ไปอยู่เชียงใหม่ กับญาติฝ่ายเจ้าแม่จันทร์หอม เจ้าราชภาคินัย เจ้าคำไขว้ สมรสกับ เจ้าน้อยหมื่น ลูกเจ้าจอม เมืองลำพูน ผู้ให้กำเนิด บรรลุ ณ ลำพูน

(ที่มา : ที่ระลึกงานฉลองสมณศักดิ์ เจ้าคณะอำเภอเมืองเชียงราย ชั้นเอก (ธรรมยุต) เจริญมงคลอายุครบ ๘๐ ปี. พระครูอินทวงศารักษ์ (อาคโม) วัดเชื้อเจ็ดตน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย. ๒๕๔๘)

เจ้าน้อยเหมย และเจ้าบัวก้อม

เจ้าแม่แปงเมืองมารดาเจ้าบัวก้อม

เจ้าน้อยเหมย หรือ เจ้าอินลือ (เจ้าเจ็ดตน) เชื้อเจ็ดตนเป็นบุตรคนที่ ๑๕ ของพระยาราชเดชดำรง เกิดเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๓๔ หลังวัดผ้าขาวป้าน ในอำเภอเชียงแสนในปัจจุบัน ซึ่งตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ แห่ง กรุงรัตนโกสินทร์ เนื่องด้วยเมื่อได้ขับพวกเงี้ยวออกจากเมืองเชียงแสนแล้ว จึงได้ตั้งให้เจ้าอินต๊ะมาปกครองเมืองเชียงแสน เมื่ออายุได้ ๕ ขวบ เจ้าอินต๊ะก็ได้แยกทางกับมารดาของเจ้าน้อยเหมย จึงได้มาอาศัยอยู่กับมารดาที่บ้านป่าสักหลวง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๙ ซึ่งตอนนั้นบ้านป่าสักหลวงยังมีผู้คน

อยู่อาศัยกระจัดกระจายไม่มากนัก เมื่ออายุได้ ๑๗ ปี จึงได้แต่งงานกับ เจ้าบัวก้อม เชื้อเจ็ดตน ซึ่งเป็นธิดาของเจ้าน้อยสุขะ อุปราชเจ้าหลวงซึ่งมีฐานะเป็นพี่ชายคนโตของเจ้าน้อยเหมย กล่าวคือ เจ้าบัวก้อมมีฐานะเป็นหลานของเจ้าน้อยเหมย โดยมีบุตรธิดาทั้งมด ๘ คน ดังนี้

๑. แม่เฟื่องคำ	เชื้อเจ็ดตน	อาศัยอยู่	บ้านป่าสักหลวง	เสียชีวิต
๒. พ่อน้อยทรง	เชื้อเจ็ดตน	อาศัยอยู่	บ้านป่าสักหลวง	เสียชีวิต
๓. แม่อุสา	เชื้อเจ็ดตน	อาศัยอยู่	บ้านป่าสักหลวง	
๔. แม่ศรีวรรณ	พรหมลือ	อาศัยอยู่	บ้านป่าสักหลวง	เสียชีวิต
๕. ครูดวงทิพย์	เชื้อเจ็ดตน	อาศัยอยู่	บ้านป่าสักหลวง	เสียชีวิต
๖. พ่อดวงชื่น	เชื้อเจ็ดตน	อาศัยอยู่	บ้านป่าสักหลวง	เสียชีวิต
๗. แม่เกตุแก้ว	เชื้อเจ็ดตน	อาศัยอยู่	บ้านป่าสักน้อย	
๘. แม่บัวผัด	เชื้อเจ็ดตน	อาศัยอยู่	บ้านป่าสักหลวง	

หลังจากมาอยู่บ้านป่าสักหลวง เจ้าอินลือ เชื้อเจ็ดตน ก็ได้บุกเบิกที่นาเพื่อสร้างฐานะ จนได้รับตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านนานถึง ๓๒ ปี และเปลี่ยนนามสกุลจากเดิม เจ้าเจ็ดตน เป็นเชื้อเจ็ดตน ด้วยรู้สึกว่าไม่ได้เป็นเจ้าแต่อย่างใด แต่ให้คงไว้ซึ่งเชื้อสาย และได้เกษียณตัวเองมาพักผ่อนด้วยชราภาพ เจ้าน้อยเหมย (เจ้าอินลือ) เชื้อเจ็ดตน เสียชีวิต เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๑๗ อายุได้ ๘๓ ปี เจ้าบัวก้อม เชื้อเจ็ดตน เสียชีวิต เมื่อ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๒๒ อายได้ ๘๕ ปี ปัจจุบันอัฐิของทั้งสองถูกบรรจุอยู่ในโกศ ฝังอยู่เคียงคู่กันที่สุสานบ้านป่าสักหลวง ไว้ให้ลูกหลานเคารพบูชา

ที่มา : บทสัมภาษณ์แม่เกตุแก้ว เชื้อเจ็ดตน บ้านป่าสักน้อย อ.เชียงแสน จ.เชียงราย. มิถุนายน ๒๕๕๑. โดยสุชาติ ขยัน.

....

“สืบหาพญายศ”

จงรักษ์ โรจน์คำลือ(ราวิชัย)

“ต้นตระกูล จับใจนาย ได้เริ่มจากนายตุ้ย แฝดผู้พี่ และนายตาล แฝดผู้น้อง อยู่บ้านใหม่ หมู่ที่ ๑ ต.จันจว้า อ.แม่จัน จ.เชียงราย เมื่อในวัยหนุ่มสองพี่น้องได้ไปรับใช้ พญายศ ที่บ้านป่าบงหลวง หมู่ที่ ๓ ต.จันจว้า ดูแลงานด้านการทำนา และการเกษตร” (ที่มา : อนุสรณ์พิธีพระราชทานเพลิงศพ พระครูประภัศรกิตติคุณ . หน้า ๗๗)

“พญายศ” เป็นใคร มีความสำคัญอย่างไร และทำไม ? จึงต้องมาเกี่ยวข้องกับจันจว้า และมีคำถามอีกมากมายเกี่ยวกับ “พญายศ” แต่ที่แน่นอนที่สุด คือ พญายศ มาจากเมืองลำพูนสืบเชื้อสายมาจากเจ้าผู้ครองเมืองยอง ซึ่งบรรพบุรุษถูกกวาดต้อนเป็นเชลยสงคราม เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๓๔๘ ซึ่งก็ได้ล่วงเลยมา ๒๐๐ ปี จากการสืบค้นเอกสาร และคำบอกเล่าของลูกหลาน “พญายศ” พอจะลำดับความได้ว่า “พญายศ” มีภรรยาชื่อ นางตุมมา มีธิดา ๒ คน ชื่อ สุนา และ แสน

นางสุนา ธิดาคนโต สมรสกับ พ่อหนานอูบ ทะยาหมอ ซึ่งพญายศเห็นว่าเป็นคนดี มีคุณธรรมและได้เคยบวชเรียนมาแล้ว มีบุตร ธิดา รวม ๒ คน ชื่อ นางลา และ นายสุ่ม ทะยาหมอ

นางลา สมรสกับ นายยวง ราวิชัย มีบุตร ธิดา รวม ๖ คน ดังนี้

๑. นายทองสุข ราวิชัย

๒. นายสวัสดิ์ ราวิชัย

๓. นายยืนยงค์ ราวิชัย

๔. นางจงรักษ์ ราวิชัย (โรจน์คำลือ)

๕. นายอุทาน ราวิชัย

๖. นางนิยม ราวิชัย (จินดาธรรม)

นายสุ่ม ทะยาหมอ สมรสกับนางเปา มีบุตรธิดา รวม ๔ คน ดังนี้

๑. นางอัมพร ทะยาหมอ

๒. นายวีระชัย ทะยาหมอ

๓. นางแจ่มใจ ทะยาหมอ

๔. นางศรีจันทร์ ทะยาหมอ

นางแสน ธิดาคนสุดท้องของพญายศได้สมรสกับ นายหมื่น ณ วงค์วรรณ มีบุตรชายเพียงคนเดียว ชื่อ ตา สมรสกับ นางตุ่น มีบุตร ธิดา รวม ๓ คน ดังนี้

๑. นายสยอง ชัยวงค์วรรณ

๒. นางตานิล ชัยวงค์วรรณ (ภิระบรรณ)

๓. นางบานเย็น ชัยวงค์วรรณ

และนายตา ได้สมรสกับ นางออน มีบุตรธิดา รวม ๒ คน ดังนี้

๑. นางบัวจันทร์ ชัยวงค์วรรณ (สุยะใหญ่)

๒. นายนิพล ชัยวงค์วรรณ

"สืบหาพญายศ" นับเป็นก้าวแรกของการสืบค้นหาบรรพบุรุษของท้องถิ่น เป็นประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ลูกหลายพึงตระหนัก และรู้จักรากเหง้าตนเองด้วยความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษของเราตลอดไป

....

ประวัติบ้านใหม่ หมู่ที่ ๑ ตำบลจันจว้า

ในสมัย**เจ้าหลวงอินต๊ะ** ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๓๔ ซึ่งอาศัยอยู่ที่เชียงแสนได้เดินทางมาเป็นประธานนำราษฎรขุดเหมืองฝายและตีฝายทำเป็นฝายน้ำล้นเพื่อกั้นน้ำจัน และลำน้ำนำมาใช้สอยทางการเกษตรในเขตอำเภอเชียงแสน (ปัจจุบันเป็นรอยต่อของอำเภอเชียงแสน อำเภอแม่จัน อำเภอแม่สาย) ซึ่งอยู่ในสมัยที่ประชาชนชาวบ้านหาที่ทำกินด้านการเกษตร

มีแสนปมปานซึ่งอาศัยอยู่ที่บ้านหนองปึ๋งเป็นกำนันปกครองอยู่ในเขตนี้ได้ช่วยกันขุดเหมืองทำฝายใช้เวลาในการทำงานครั้งนี้ถึง ๒ ปี (มีลำเหมืองทางทิศตะวันตกของหมู่บ้านอยู่สายหนึ่งชื่อลำเหมืองปู่หมื่น) สามารถเป็นหลักฐานในการทำงานสร้างเหมืองฝายที่ใช้เวลาในการสร้าง ๒ ปีก็สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ราษฎรได้รับน้ำมาใช้สอยทางเกษตร ในอดีตบ้านใหม่ยังเป็นป่าไม้หนาแน่นมีความอุดมสมบูรณ์เขตหนึ่ง เจ้าหลวงอินต๊ะเห็นว่าสถานการณ์ที่นี้จะเป็นที่อาศัยของคนได้เป็นอย่างดี จึงได้ชักชวนราษฎรที่อยู่เชียงแสนที่อพยพจากลำพูน ๔๐ ครอบครัว ซึ่งเป็นชาวยองทั้งหมดที่จะเดินทางจะไปเมืองยอง ให้มาตั้งบ้านเรือนในบริเวณที่มีความหนาแน่นและรกไปด้วยหญ้า ได้ช่วยกันบุกป่าถางพงเพื่อสร้างบ้านเรือนใหม่ ต่อมาจึงได้ชื่อว่า **“บ้านใหม่ ”** เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๓๖

เจ้าหลวงอินต๊ะได้แต่งตั้งให้**หนานตุ้ย** ขึ้นมาเป็นผู้ปกครองราษฎรในหมู่บ้านและต่อมาได้รับการยกย่องเป็น **“แสนระตะนะ”** ได้มีความไว้เนื้อเชื่อใจดูแลราษฎร (แสนระตะนะ คือกำนัน) และได้แต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านอีก ๒ คนให้ช่วยกันปกครองดูแลหมู่บ้านซึ่งแบ่งการปกครองออกเป็น ๒ เขต โดยกำหนดเอาลำเหมืองกลางบ้านเป็นเขตในการปกครอง โดยแต่งตั้งให้

นายอ้าย เป็นผู้ใหญ่บ้านปกครองทางด้านทิศตะวันออกของลำเหมืองกลางบ้าน

นายจันทร์ เป็นผู้ใหญ่บ้านปกครองทางด้านทิศตะวันตกของลำเหมืองกลางบ้าน ความเป็นอยู่ของราษฎรมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย มีกฎระเบียบและอาศัยกันอยู่แบบฉันน้องร่วมท้องเดียวกัน ได้ร่วมกันพัฒนาหมู่บ้านและวัดขึ้นเพื่อเป็นที่ปฏิบัติกิจทางพุทธศาสนา ในปีพุทธศักราช ๒๔๓๖ หลังจากสร้างบ้านใหม่ได้ ๒ ปี โดยสร้างเป็นอารามเล็ก ๆ มีพระจำพรรษาไม่กี่รูป ปีพุทธศักราช ๒๔๓๖ เจ้าหลวงอินต๊ะได้ถึงแก่พิราลัย **เจ้าตุ้ยและเจ้าน้อย** ซึ่งเป็นบุตรของเจ้าหลวงอินต๊ะก็ได้อพยพครอบครัวและพี่น้องจากบ้านใหม่ไปอยู่ที่บ้านป่าบงและบ้านกาสา อำเภอแม่จันสืบต่อลูกหลานในปัจจุบัน

นายจันทร์ได้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านหลายปี คือ ได้ร่วมนำราษฎรพัฒนาหมู่บ้านในหลายด้านในที่สุดสังขารก็ไม่เป็นสิ่งที่อำนวยแก่การทำงาน นายจันทร์จึงได้ลาออกจากการเป็นผู้ใหญ่บ้าน **หนานต๊ะ**จึงได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ นายอ้ายเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑

ก็ได้ลาออกอีก จึงได้แต่งตั้งให้**หนานเตจ๊ะ** เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ แทนและได้ดำลงตำแหน่ง ๔ ปี ทางราชการได้พิจารณายกตำแหน่งเป็นหมื่น มีนามใหม่ว่า **" หมื่นชูประชา"**

คนยองที่มาตั้งบ้านใหม่ เดิมถูกกวาดต้อนมาจากเมืองยองแล้วมาอาศัยอยู่ทางทิศตะวันออก ฝั่งแม่น้ำกวง มีอยู่ที่บ้านห้วยไซ บ้านห้วยยาบ บ้านธิ บ้านกอสะเลียม บ้านห้วยม่วง ในช่วงฤดูแล้งก็แห้งแล้งจนดินขาวเป็นฝุ่น ต้นไม้ยืนต้นตายผักไม้ที่กินเป็นอาหารก็ไม่ค่อยมี ลูกน้อยก็มาก บ้านเรือนก็ไม่มี จึงได้อพยพย้ายถิ่นฐานกลับไปอยู่ที่เดิม **คือ เมืองยอง**

และเดินทางกลับเมืองยอง เป้าหมายคือจะลัดเลาะไปตามลำน้ำโขง เมื่อถึงสบเมืองยอง (น้ำยองมาพบกับน้ำโขง) เดินทวนน้ำยองก็ถึงเมืองยองแล้ว และได้เดินทางมาถึงเชียงแสนเกิดน้ำท่วมหนักในเมืองเชียงแสน จึงทำให้การเดินทางหยุดชะงักลง สิ้นเวลาการรออยู่ที่เชียงแสนถึง ๒ ปี ช่วงเวลาที่รอคอยคือการเก็บเสบียงไว้เพื่อเดินทางต่อไปให้ถึงเมืองให้เร็วที่สุด เพราะสาเหตุว่าการเดินทางอยู่ในป่าและมีโจรป่าที่คอยปล้น ของกลุ่มกบฏเงี้ยวอยู่หลายครั้งแต่การเดินทางครั้งนี้ไม่มีแต่ไข้ป่าก็ระบาดและต้องคอยสัตว์ป่า เช่น เสือ หมี งูพิษ

แต่การเดินทางกองทัพต้องเดินด้วยท้องนั้นเป็นสิ่งที่แน่นอน เสบียงที่สำคัญที่ทำในสมัยนั้นคือ **"ก้อนข้าวสุกชุบน้ำอ้อย"** วิธีการทำคือนึ่งข้าวเหนียวให้สุกและต้มน้ำอ้อยผสมปั้นเป็นก้อน ตากแดดให้แห้ง เพื่อเก็บเอาไว้อมในระหว่างเดินทางกินประหยัดอย่างน้อยวันละ ๒- ๓ ก้อนข้าว ในสมัยนั้นลำบากมากต้องมีอุปสรรคในการเดินทางหลายอย่างคือ

๑. **คนเจ็บป่วยกะทันหัน** ต้องหยุดการเดินทาง

๒. **หญิงมีครรภ์คลอดบุตร** ต้องหยุดการเดินทางออกเป็นเวลานาน

เกิดภัยธรรมชาติ ฝนตกหนัก ต้องหยุด (ณัฐพล ฐานาเรือ : ๒๕๕๓)

วัดบ้านใหม่ ได้ตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๓๖ หลังจากสร้างบ้านใหม่ได้ ๒ ปี โดยสร้างเป็นอารามเล็ก ๆเพื่อเป็นที่ประกอบศาสนกิจทางพระพุทธศาสนา โดยมีเจ้าหลวงอินต๊ะได้เป็นประธานนำราษฎรบุกป่าช่วยกันสร้าง เมื่อสร้างเสร็จก็ได้นิมนต์พระสงฆ์มาจำพรรษาในอารามนั้นและได้สืบต่อมาจนปัจจุบัน ได้มีความเจริญจากการที่ราษฎรช่วยกันพัฒนาจนมีถาวรวัตถุในวัดที่ได้ร่วมกันสร้าง วิหารเดิมเป็นหลังเล็ก ๆ ภายหลังได้สร้างเป็นวิหารใหญ่ขึ้นกว่าหลังเดิม มีความกว้าง ๒๐ เมตร ยาว ๓๐ เมตร ในสมัยนั้นเป็นวิหารที่หลังใหญ่ที่สุดในตำบลจันจว้า สมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ฝ่ายพันธมิตรและญี่ปุ่นได้รบกันได้มีการนำระเบิดมาทิ้งที่สะพานข้ามสายจนขาดใช้การไม่ได้เพื่อหยุดการรุกรานของญี่ปุ่น วิหารวัดบ้านใหม่มีความสวยงามและกำแพงสีขาวในเวลากลางคืน ราษฎรเกรงว่าจะเป็นเป้าของการโจมตีทางอากาศจึงได้ช่วยกันเอาดินแดง ที่ดอยทางทิศตะวันออกห่างจากหมู่บ้านไปประมาณ ๕ กิโลเมตร (ที่เรียกว่าสันสูงในสมัยก่อน) เอาดินแดงผสมน้ำแล้วทาที่กำแพงวิหารเพื่อป้องกันการโจมตีทางอากาศความสำคัญ วัดบ้านใหม่ เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้านบ้านใหม่และหมู่บ้านใกล้เคียง

<u>รายนามเจ้าอาวาสวัดบ้านใหม่ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน</u>

๑. พระปั๋น เป็นเจ้าอาวาสรูปแรก
๒. พระใจ๋ ภิระบรรณ
๓. พระอูป ภิระบรรณ์
๔. พระบุญมา ภิระบรรณ์
๕. พระเครื่อง ภิระบรรณ์
๖. พระขาว น้อยหมอ พระขาวได้ลาสิกขา จึงได้ไปนิมนต์สามเณรคำปา น้อยหมอ ซึ่งได้เดินทางไปศึกษาเล่าเรียนที่เชียงรายให้กลับมาอุปสมบทเป็นเจ้าอาวาส
๗. พระคำปา น้อยหมอ
๘. พระขา ภิระบรรณ์ พระคำปาได้ลาสิกขาบท พระขาซึ่งเป็นพระลูกวัดขึ้นเป็นจ้าอาวาส ต่อมาพระขาเกิดอาพาธหนักสุดที่จะเยียวยาและรักษาได้จนถึงแก่มรณภาพไป สามเณรอ้ายได้ไปศึกษาเล่าเรียนที่ลำพูนกลับมาอุปสมบทเป็นเจ้าอาวาส
๙. พระอ้าย น้อยหมอ
๑๐. พระคำมูล น้อยหมอ
๑๑. พระเย็น น้อยหมอ
๑๒. พระอิ่นแก้ว สุเรียมมา ซึ่งได้รับนิมนต์มาจากวัดบ้านแหลว สมัยนั้นวัดบ้านแหลว มีพระภิกษุจำพรรษาหลายรูป ครูบาทิพย์เจ้าอาวาสวัดบ้านแหลวให้มาดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาส ต่อมาครกคะน่าน (โพธนาราม) ได้ตั้งวัดขึ้นใหม่ที่แยกจากวัดสันทรายและได้นิมนต์พระอิ่นแก้วไปเป็นเจ้าอาวาสมีชื่อวัดใหม่ว่า “ วัดโพธนาราม ”
๑๓. พระจี๋ ภิระบรรณ์
๑๔. พระสวน ภิระบรรณ์ ได้ย้ายมาจากวัดศรีโคมคำ (สันธาตุ)
๑๕. พระบุญมี ภิระบรรณ์
๑๖. พระอินตา ภิระบรรณ์
๑๗. พระตั๋น ภิระบรรณ์
๑๘. พระเสาร์ ภิระบรรณ์
๑๙. พระประเสริฐ (นูญ) ภิระบรรณ์
๒๐. พระปันแก้ว วีระวงศ์ ภายหลังกลับไปอยู่วัดธรรมประสิทธ์ บ้านด้าย
๒๑. พระอธิการสว่าง ไชยวงศ์ (อินฺทวณฺโณ)
๒๒. พระอธิการพรรณดี น้อยหมอ (เหมวณฺโณ)
๒๓. พระอธิการอิ่นแก้ว ภิระบรรณ์ (ปภสฺสโณ)
๒๔. พระอธิการบุญ กันศรีเวียง (ขนฺติโก)
๒๕. พระอธิการศรียนต์ มั่นเหมาะ (กิตฺปฌโณ)

๒๖. พระอธิการคมขำ ปินใจ (จิตฺติปญฺโญ)

๒๗.พระอธิการไสว ปินใจ (กิตฺติวณฺโณ)ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์พระครูสัญญาบัตร เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ชั้นโทที่ " พระครูประภัศรกิตติคุณ " พ.ศ. ๒๕๒๗ – ๒๕๔๘ มรณภาพวันที่ ๒๔ เดือน มิถุนายน พ.ศ . ๒๕๔๘

๒๘. พระอธิการเทพวัลย์ อิทฺธิญาโณ พ.ศ. ๒๕๔๙ ปัจจุบัน

<u>รายนามผู้ใหญ่บ้าน</u>

๑. นายตุ้ย จับใจนาย

๒. นายอ้าย ภิระบรรณ์

๓. นายจันทร์ น้อยหมอ

๔. นายต๊ะ ภิระบรรณ์

๕. นายเตจ๊ะ ภิระบรรณ์

๖. หนานคำปา น้อยหมอ

๗. น้อยมูล ภิระบรรณ์

๘. พ่อหลวงประกอบ น้อยหมอ

๙. พ่อหลวงคำนวล น้อยหมอ

๑๐. พ่อหลวงสะอาด ภิระบรรณ์

๑๑. พ่อหลวงปัด เด็ดขาด

๑๒.พ่อหลวงบุญภพ น้อยหมอ

๑๓. พ่อหลวงสาคร จับใจนาย

๑๔. พ่อหลวงบุญภพ น้อยหมอ คนปัจจุบัน

ที่มา : (ณัฐพล ฐานาเรือ : ๒๕๕๓)

สิ่งที่สร้างความภาคภูมิใจของคนในชุมชนได้แก่ภาษาถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง (ภาษายอง) และสาเหตุใดที่ทำให้สังคมในชุมชนนั้นมีความสามัคคีกลมเกลียวกัน ได้แก่ความสัมพันธ์ทางด้านเครือญาติ

....

ประวัติบ้านทรายมูล หมู่ที่ ๒ ตำบลจันจว้า

บ้านทรายมูลในสมัยก่อนมีชื่อว่า สันทรายผามงัว ผู้คนส่วนใหญ่ที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่นี่มาจากหมู่บ้านใหม่ และ แต่ละคนก็ใช้ภาษายองในการพูดสื่อสารกัน บ้านทรายมูลในอดีตเคยเป็นแค่ป่า และทุ่งสำหรับเลี้ยงสัตว์ พวกวัว ควาย เรียกกันว่า ทุ่งผามวัว ประกอบไปด้วยพื้นที่ ที่เป็นที่ดอน จึงเรียกกันว่าสันทราย ต่อมาพอมาตั้งหมู่บ้านก็ได้ชื่อตามสถานที่ว่า สันทรายผามงัว โดยมีผู้มาตั้งบุกเบิกก่อตั้งหมู่บ้านคือ พ่อหลวงพรม แม่หลวงเอ้ย น้อยหมอ มาตั้งถิ่นฐานเป็นครอบครัวแรกประมาณ ๑๐๐ กว่าปีมาแล้ว ผู้ที่มาตั้งถิ่นฐานส่วนใหญ่มีคน ยอง อพยพมาจากจังหวัด ลำพูน มาบ้านใหม่แล้วจึงมาตั้งถิ่นฐานที่นี่ส่วนหนึ่งบ้างก็มาจากบ้านป่าบงหลวงบ้าง ตอนแรกๆมีประชากรของหมู่บ้านประมาณ ๑๐ คน โดยมีผู้นำชุมชนคือ พ่อหลวงป๋า น้อยหมอ และอาชีพส่วนใหญ่ก็จะเป็นการทำนา เลี้ยงสัตว์ การติดต่อกับหมู่บ้านอื่น จะมีแค่วิธีการเดี่ยวคือ การเดินเท้าอย่างเดียว มีที่ตั้งอาณาเขตทิศตะวันออกติดกับบ้านใหม่ ต.จันจว้า อ.แม่จัน จ.เชียงราย ทิศใต้ติดกับป่ากุ๊ก ต.จันจว้า อ.แม่จัน จ.เชียงราย ทิศเหนือติดกับบ้านด้าย ต.บ้านด้าย อ.เชียงแสน จ.เชียงราย และทิศตะวันตกมีแม่น้ำไหลผ่าน การคมนาคมเป็นถนนที่จะไปแม่สายก็ได้และไปเชียงแสนก็ได้มีแยกไปทั้งสองที่

วัดทรายมูล ตั้งอยู่ที่ บ้านทรายมูล หมู่ที่ ๒ ตำบล จันจว้า อำเภอ แม่จัน จังหวัด เชียงราย รหัส ไปรษณีย์ ๕๗๒๗๐ นับจากสมัยก่อน ไม่มีวัดทรายมูล มีแต่อารามเก่าๆ เป็นอารามสร้างด้วยอิฐโบราณแต่ไม่มีชื่ออย่างเป็นทางการ บ้างก็เรียกว่าวัดอาราม บ้างก็เรียกว่า วัดสันทราย

อารามแห่งนี้เคยตั้งอยู่ที่บริเวณภายในซอย ๑ ในปัจจุบัน มีเส้นทางเป็นถนนเส้นทางเดิน อยู่เส้นเดียว แต่หลังจากมีการย้ายวัด ก็เปลี่ยนมาตั้งที่ใหม่ และประกอบกับขณะนั้นทางหมู่บ้านก็มีการเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านพอดีภายหลังสร้างวัดเสร็จจึงให้ชื่อวัดว่า “วัดทรายมูล” ส่วนพื้นที่อารามเก่านั้นได้รื้อถอนแล้วสร้างเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนพื้นที่ตั้งวัดใหม่นั้นมีถนนเพียงเส้นเดียวนั่นก็คือถนนของหมู่บ้านนี่เอง

ที่ดินวัดทรายมูลแต่เดิมเป็นที่นาผสมกับป่า จากการสัมภาษณ์ พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลไม่ค่อยตรงกัน บ้างก็ว่า ที่ดินผืนนี้เดิมเป็นของ พ่อหนาน ตุ่น มั่งคั่ง บ้างก็ว่าเป็นของพ่อหลวงพรม น้อยหมอ บ้างก็ว่า พ่อหลวงกั้ง คำนาน เป็นผู้บุกเบิก บางท่านก็ว่าเป็นที่ดินปู่ลา (ไม่ทราบนามสกุล) ซึ่งยังสรุปเป็นที่แน่ชัดไม่ได้ ส่วนผู้ก่อตั้งวัดนั้น ก็มีด้วยกันหลายท่าน คือ พ่อหลวง แสน ภิระบรรณ พ่อหลวง ป๋า น้อยหมอ พ่อหลวง พรม น้อยหมอ พ่อหลวงตุ่น มั่งคั่ง ซึ่งทุกท่านที่กล่าวมาได้เสียชีวิตแล้ว

วัดทรายมูล จากการสัมภาษณ์เรื่องระยะเวลาการสร้าง มีผู้ให้สัมภาษณ์บอกว่า วัดทรายมูลได้สร้างมานา กว่า ๖๐ ปีมาแล้ว แล้วก็มีผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้จดบันทึกการสร้างวัดเอาไว้บอกว่า อารามเก่า ได้สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙ ส่วนวัดทรายมูลนั้นได้สร้าง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ สมัยแรกๆ ใน

วัดนั้นมีแค่ วิหารที่ทำจากไม่สักและไม้ไผ่สานเป็นผนัง ส่วนหลังคาก็ใช้หญ้าคาในการมุงหลังคา ภายในมีพระพุทธรูปอยู่ ๑ องค์ ซึ่งมีผู้นำมาถวาย และก็มีโรงพระอีกหลังเดียว

วัดทรายมูลได้รับหนังสืออนุญาตให้สร้างวัด เมื่อวันที่ ๒๕ กุมพาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๐ และได้ใบประกาศตั้งวัดในพระพุทธศาสนา ตั้งไว้เมื่อ วันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๕ แล้วมีการทำพิธีใบตราตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อ วันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยนายชัยวัฒน์ ฉางข้าวคำ ผู้นำชุมชน (ปัจจุบัน เป็นกำนันตำบลจันจว้า และยังเป็นผู้ใหญ่บ้าน บ้านทรายมูลอีกด้วย)

วัดทรายมูล (ตั้งอยู่ที่ บ้านทรายมูล หมู่ที่ ๒ ตำบล จันจว้า อำเภอ แม่จัน จังหวัด เชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ ๖ ไร่ ๓๕ ตารางวา น.ส. ๓ เลขที่ ๓๑๗๘ อาณาเขต ทิศเหนือ ประมาณ ๖๓ วา จดทางสาธารณะ ทิศใต้ ประมาณ ๔๗ วา ๒ ศอก จดที่ดินเอกชน ทิศตะวันออก ประมาณ ๔๘ วา จดลำเหมือง ทิศตะวันตก ประมาณ ๔๖ วา จดทางสาธารณะ อาคารเสนาสนะ ประกอบด้วย วิหาร ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ ศาลาบาตร และพระธาตุ

จากคำบอกเล่าของ พระครูสุนทรประชามานิตย์ (เจ้าอาวาสวัดทรายมูล)

วัดทรายมูล กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศตั้งวัดเมื่อ วันที่ ๒๗ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๒๕ ชาวบ้านเรียกกันว่าวัดสันทราย การบริหารและการปกครอง ประกอบด้วยเจ้าอาวาส ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน ดังนี้

๑. หลวงพ่อดวงดี อุตตโม พุทธศักราช ๒๕๑๙ – ๒๕๑๑
๒. พระบุญเงิน สิริธมโม พุทธศักราช ๒๕๑๒ – ๒๕๑๓
๓. พระเรืองเดช อคคปุญโญ พุทธศักราช ๒๕๑๔ – ๒๕๑๗
๔. พระอธิการมานิตย์ สุมิตโต (พระครูสุนทรประชามานิตย์) พุทธศักราช ๒๕๑๙ – ปัจจุบันและมี มัคนายก จากอดีต จนถึงปัจจุบัน คือ
๕. พ่อหลวง ป๋า น้อยหมอ พุทธศักราช ๒๕๐๗ – ๒๕๑๔
๖. พ่อหลวง หนานตุ่น มั่งคั่ง พุทธศักราช ๒๕๑๔ – ๒๕๒๕
๗. พ่อหลวง ขา ภิระบรรณ พุทธศักราช ๒๕๒๕ – ๒๕๓๐
๘. พ่อหนาน สม ภิระบัน พุทธศักราช ๒๕๓๐ – ๒๕๓๕
๙. พ่อหลวง ขา ใจทิตา พุทธศักราช ๒๕๓๕ – ๒๕๔๒
๑๐. พ่อหลวง พูน ดอกเกี๋ยง พุทธศักราช ๒๕๔๒ – ๒๕๕๐
๑๑. นาย สุทิน ภิระบรรณ พุทธศักราช ๒๕๕๐ – ปัจจุบัน

สิ่งที่สร้างความภาคภูมิใจของคนในชุมชนได้แก่ ความภาคภูมิใจก็คือการที่ชาวบ้านมีความสามัคคีกัน จนทำให้หมู่บ้านมีมาจนถึงทุกวันนี้การที่มีวัดใหม่เป็นที่ศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้านทรายมูล

สาเหตุใดที่ทำให้สังคมในชุมชนนั้นมีความสามัคคีกลมเกลียวกัน เพราะทุกคนเป็นเหมือนญาติกัน มีอะไรก็แบ่งปันกัน และเพราะมีผู้นำที่ดี

ความวิตกกังวลในปัญหาที่จะมีผลกระทบต่อสังคมในชุมชนของตนในอนาคตได้แก่ การปรับเปลี่ยนพื้นที่ทำการเกษตรเป็นโรงงานอุตสาหกรรมการโครงการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมในอำเภอเชียงแสนที่จะเข้ามายังพื้นที่บริเวณนี้ สมัยนี้ผู้หญิงออกทำงานเก่งไม่ค่อยได้อยู่บ้าน คนในหมู่บ้านก็ออกแต่งงานที่อื่นเยอะ กลัวว่าซักวันนึงจะไม่เหลือเชื้อญาติของคนที่นี่

(ที่มา : ภีรภัทร ภิระบรรณ :๒๕๕๔, อังศุธ ทาศักดิ์ :๒๕๕๓)

....

บ้านแม่คำน้ำลัด หมู่ที่ ๓ ตำบลจันจว้า

วนิดา บุญเรืองศรี.เอกสารเย็บเล่ม.2549

บ้านแม่คำน้ำลัด เดิมมีชื่อว่า “บ้านหัวเสือดอนแก้ว ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อตามสายน้ำแม่คำที่ไหลผ่านระหว่างหมู่บ้านศรีบุญยืน และบ้านแม่คำน้ำลัดทางทิศตะวันตกของหมู่บ้าน

ความเป็นมาของชุมชน ชาวบ้านได้อพยพมาจากจังหวัดลำพูน โดยการนำของครูบาไชยา (หมู) พร้อมทั้งญาติพี่น้อง เนื่องจากในช่วงนั้นจังหวัดลำพูนเกิดความแห้งแล้งฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลติดต่อกันหลายปี ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำในการอุปโภคบริโภค จึงได้ออกเดินทางหาพื้นที่อุดมสมบูรณ์ ในราวปี พ.ศ. 2462 จำนวน 8 ครัวเรือน ได้มีการบุกเบิกบริเวณบ้านแม่คำน้ำลัดตั้งเป็นหมู่บ้าน เดิมพื้นที่เป็นทุ่งนา การคมนาคมโดยเรือ และเดินท้าวตามคันนา หรือใช้เกวียน เพื่อติดต่อกับหมู่บ้านอื่น

ประวัติวัดแม่คำน้ำลัด เดิมตั้งหมู่บ้านยังไม่มีวัด ครูบาไชยาตั้งไปจำวัดที่วัดบ้านห้วยน้ำราก ต่อมาในปี พ.ศ. 2463 มีประชากรเพิ่มเป็น 30 ครัวเรือน และในเมื่อเดือน 4 พ.ศ. 2464 ได้มีการสร้างวัดขึ้นโดยมีเนื้อที่ 9 ไร่ 96 ตารางวา ระยะแรกได้มีการสร้างสำนักสงฆ์ และศาลาทำบุญชั่วคราว โดยมี พ่อสม แก้วศักดิ์ พ่อคำ สุมัชยา พ่อแก้ว สุลำปิง เป็นกรรมการวัด และได้ตั้งชื่อว่า “วัดหัวเสือดอนแก้ว”

ใน พ.ศ. 2472 ได้มีพ่อกำนันเขียว จับใจนาย (ขุนเปรม จิตต์ประชา) ได้เห็นว่า บ้านหัวเสือดอนแก้ว ได้เจริญขึ้นตามลำดับ แต่ไม่มีผู้ใหญ่บ้านจึงได้คัดเลือกผู้ใหญ่บ้าน โดยได้แต่งตั้งพ่อคำ สุมัชยา เป็นผู้ใหญ่บ้าน ต่อมาได้มีการเปลี่ยนชื่อวัด และชื่อหมู่บ้านใหม่ว่า วัดแม่คำน้ำลัด และบ้านแม่คำน้ำลัด

ในปี พ.ศ. 2476 ท่าครูบาไชยาและพ่อหลวงคำ สุมัชยา ได้จัดตั้งโรงเรียนประจำหมู่บ้าน ซึ่งมีเนื้อที่ติดกับวัด เมื่อประชากรเริ่มมีฐานะมั่นคง ได้มีการก่อสร้างวิหารขึ้นกว้าง 11 เมตร ยาว 25 เมตร สร้างเสร็จ เมื่อ พ.ศ. 2481 และถวายทานไว้ในปีนั้น หลังจากงานฉลองวิหารเสร็จ ครูบาก็เริ่มป่วยเนื่องจากท่านชราภาพมากแล้วจนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2484 ท่านได้มรณภาพด้วยอาการสงบ รวมอายุได้ 74พรรษา

ในปี พ.ศ. 2484 หลังจากที่ช่วยกันจัดงานศพของท่าครูบาเสร็จ แล้วก็ได้มอบให้พระอธิการ สุข สนทโร ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของท่านเป็นเจ้าอาวาสสืบต่อ ท่านก็ได้ช่วยกันพัฒนาวัดให้เจริญขึ้นตามลำดับในปี พ.ศ. 2490 ท่านได้สร้างเจดีย์ขึ้น 1 องค์ กระทั่ง พ.ศ. 2491 เดือน 8 เหนือ ได้ทำการฉลองและถวายทาน หลังจากที่ทำการฉลองเจดีย์ผ่านมาเพียงไม่กี่ปี ท่านไม่ค่อยสบาย เริ่มป่วยเป็นโรคประสาทเรื้อรัง ทำการรักษามาหลายปีก็ไม่หาย จนถึง พ.ศ. 2499 ท่านก็ได้ลาสิกขาไปรวมอายุได้ 35 ปี

พ.ศ. 2499 ก็ได้มอบให้พระอธิการดวงดี นนทสาโร ซึ่งเป็นพระลูกศิษย์ให้เป็นเจ้าอาวาสต่อ ท่านได้ช่วยกันพัฒนาวัดมาตามลำดับ สิ่งก่อสร้างในสมัยท่านมีปรากฏอยู่ในปัจจุบันดังนี้

- พ.ศ. 2501 ได้ทำการสร้างกฏิใหม่ พ.ศ. 2508 ทำการก่อสร้างศาลาทำบุญ
- พ.ศ. 2510 ทำการก่อสร้างศาลาบาตรทางทิศเหนือ ยังไม่เสร็จจนถึง พ.ศ. 2511 ท่านได้ลาสิกขาไป
- พ.ศ. 2511 ได้มอบให้พระพรหมมาสุทธิโร ซึ่งเป็นลูกศิษย์ให้รักษาการแทน และได้ช่วยกันสร้างปฏิสังขรณ์วัดเรื่อยมา จนถึง พ.ศ. 2514 ท่านก็ได้ย้ายไปอยู่วัดช่องลมชั่วคราว (ต่อมาระยะหลังท่านได้ย้ายกลับมาที่วัดเดิม)
- พ.ศ. 2514 ได้ไปอาราธนานิมนต์ พระอธิการสิงห์คำ อภิชวโน จากวัดสันถนนใต้ ให้มาเป็นเจ้าอาวาสท่านก็ได้สร้างและปรับปรุงพัฒนาวัดและทำการอบรมสั่งสอนศรัทธา ให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมอันดีเสมอมา จะเห็นได้จาก อุบาสก อุบาสิกาที่มาจำศีลในวันโกน วันพระ ในแต่ละพรรษาไม่ต่ำกว่า 20 คน ในวันพระวันศีลคณะศรัทธาก็เข้าวัดทำบุญสม่ำเสมอตามปกติ

สำหรับเสนาสนะสิ่งก่อสร้างที่ท่านนำสร้างมีดังนี้ พ.ศ. 2515 เริ่มทำการก่อสร้างศาลาบาตร ศาลาการเปรียญ และในปี พ.ศ. 2527 ท่านก็ได้ทำการรื้อวิหาร เก่าที่ก่อสร้าง พ.ศ. 2479 สมัยครูบาหมู เพราะวิหารเก่านั้นได้ชำรุดทรุดโทรมมาก และทำการก่อสร้างใหม่เรื่อยมา จนถึง พ.ศ. 2534 การก่อสร้างยังไม่เสร็จ ท่านก็ได้มรณภาพจากไปด้วยอุบัติเหตุที่ฝั่งแม่น้ำคำ หน้าวัดรวมอายุท่าน 50 ปี 26 พรรษา

ต่อมาเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2534 ก็ได้ไปอาราธนาพระมหาจำนองค์ธมมปาโล จากวัดสุมังคลาราม บ้านหนองปลาสะเด็ด อำเภอเชียงแสน มารักษาการแทนเจ้าอาวาส และได้ทำการฌาปนกิจศพของท่านเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ได้ทำการก่อสร้างวิหารที่ยังค้างอยู่จนเสร็จสมบูรณ์ จึงได้กำหนดวันฉลองและผูกพัทธสีมาในวันที่ 11-14 กุมภาพันธ์ 2535

รายชื่อเจ้าอาวาสวัดแม่คำน้ำลัด

1. พระครูบาไชยา (หมู) 2462 – 2484
2. พระอธิการสุช สุนทะโร 2484 – 2499
3. พระอธิการดวงดี นนฺทสาโร 2499 – 2511
4. พระพรหมมา สุธีโร 2511 – 2514
5. พระอธิการสิงห์คำ อภิชวโน 2514 – 2535
6. มหาจำนง ธมฺมปาโล 2535 – 2535
7. พระอธิการกิติพงษ์ สุภกิจโจ 2535 – 2545
8. พระอธิการก๋องคำ ปญฺญาธโร 2545 – 2546
9. พระอธิการสุริยันต์ อาภากโร 2546
10. พระอธิการสาธิต อาภสฺสฺโร 2547 – 2548
11. พระอธิการณัฐวุฒิ ปญฺญาวโร 2548.

รายนามผู้นำชุมชนในอดีต

1. นายคำ สุมัชยา 2472 – 2487
2. นายคำ อินทะมงคล 2487 – 2496
3. นายปันแก้ว เตมีศักดิ์ 2496 – 2498
4. นายดี เตมีศักดิ์ 2498 – 2513
5. นายสีมา สุภาเมษิตร์ 2513 – 2518
6. นายจันดี สุมัชยา 25118 – 2523
7. นายดี อินทะมงคล 2523 – 2525
8. นายติ๊บ ศรีวิชัย 2525 – 2530
9. นายจันทร์ พลศักดิ์ 2530 – 2532
10. นายประสิทธิ์ ราชศักดิ์ 2532 – 2534
11. นายศักดา ทาศักดิ์ 2534 – 2538
12. นายประเสริฐ สุภาเมษิตร์ 2538 – 2544
13. นางจิราวรรณ แก้วรากมุข 2544 – 2547
14. นายพิทักษ์ นิลวรณ์ 2547 – 2551
15. นายสวัสดิ์ กำเพ็ญ 2553- ปัจจุบัน

ผู้ให้ข้อมูล

- นายจันตา ปันเขื่อนขัติ อายุ 85 ปี บ้านเลขที่ 93 หมู่ที่ 3 ต.จันจว้า อ.แม่จัน จ.เชียงราย
- นายบุญลพ จันทาพูน อายุ 69 ปี บ้านเลขที่ .... หมู่ที่ 3 ต.จันจว้า อ.แม่จัน จ.เชียงราย
- นายอินสร สุมัชยา อายุ 69 ปี บ้านเลขที่ 138 หมู่ที่ 3 ต.จันจว้า อ.แม่จัน จ.เชียงราย
- นายก๋องคำ ยามงคล
- นายทวี ปันเขื่อนขัติ อายุ 70 ปี บ้านเลขที่.... หมู่ที่ 3 ต.จันจว้า อ.แม่จัน จ.เชียงราย
- นางแจ่มจิตร ปันเขื่อนขัติ อายุ 52 ปี บ้านเลขที่ 129 หมู่ที่ 3 ต.จันจว้า อ.แม่จัน จ.เชียงราย
- นายดวง จันทาพูน อายุ 65 ปี บ้านเลขที่ 136 หมู่ที่ 3 ต.จันจว้า อ.แม่จัน จ.เชียงราย
- นายพิทักษ์ นิลวรณ์

ประวัติบ้านห้วยน้ำราก หมู่ที่ ๔,๕,๙

บ้านห้วยน้ำรากตั้งอยู่ใน ต.จันจว้า อ.แม่จัน จ.เชียงราย เดิมที่ตั้งหมูบ้านเป็นป่ารกร้างไม่มีผู้คนอยู่อาศัย ต่อมาได้มีการอพยพผู้คนมาจาก บ.ห้วยยาบ บ.ห้วยไซ จ.ลำพูน มาตั้งบ้านเรือนในบริเวณนี้ โดยมี นายใจ ราวิชัย เป็นแกนนำและได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก สาเหตุที่เลือกบริเวณนี้เนื่องด้วยบริเวณนี้มีน้ำท่าอุดมสมบูรณ์ สาเหตุของการอพยพผู้คนจาก จ.ลำพูน เนื่องด้วยหมู่บ้านเดิมที่ จ.ลำพูน มีประชากรมาก พื้นที่ในการทำกินไม่เพียงพอ

<u>สถานที่สำคัญในหมู่บ้าน</u>

วัดห้วยน้ำราก ตั้งอยู่ ๑๓๗ บ้านห้วยน้ำราก หมู่ที่ ๕ ต.จันจว้า อ.แม่จัน จ.เชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย มีเนื้อที่ ๖ ไร่ ๑ งาน ๒๐ ตารางวา น.ส.๓ ก. เลขที่ ๒๗๖๒ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา วันที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๔ เขตวิสุงคามสีมา กว้าง ๔๐ เมตร ยาว ๘๐ เมตร อาคารเสนาสนะ เจ้าอาวาสรูปแรกได้แก่ พระอธิการปัญญา ปญฺญาวโร ๒๔๓๐ – ๒๔๓๑

เสื้อบ้าน (เจ้าพ่อบ้าน, พ่อบ้าน) ตั้งอยู่เลขที่ ๓๖ หมู่ที่ ๔ ต.จันจว้า อ.แม่จัน จ.เชียงราย สร้างขึ้นเมื่อ ๑๓ มกราคม ๒๕๔๗ ตรงกับวันเสาร์เดือน ๖ แรม ๘ ค่ำ จุลศักราชที่ ๑๓๖๖ เป็นสถานที่เชื่อว่าเป็นที่สิ่งสถิตของ ผี วิญญาณ ในอดีตประชาชนเชื่อว่า มีการหาบผีมาขายตามบ้านเรือนต่าง ๆ ถ้าขายไม่หมดก็จะปล่อยไว้ตามต้นไม้ ใบหญ้า การเลี้ยงผีต้องเลี้ยงให้ดี คนเลี้ยงดีผีก็จะไม่ทำร้าย แต่หากเลี้ยงไม่ดีก็จะถูกทำร้าย ผีเสื้อบ้านจัดเป็นผีที่ดีคอยดูแลรักษาหมู่บ้านให้ร่มเย็น เจ้าพ่อบ้านจะไม่แสดงตัวให้แต่จะเป็นดวงวิญญาณทรงอยู่ในร่างของชาวบ้าน (ม้าทรง) ผู้เป็นม้าทรงจะแต่งองค์ทรงเครื่องด้วยผ้าแพรหรือผ้าไหมโบราณ แล้วจะมีการสวดอันเชิญให้เจ้าพ่อบ้านมาทรง หากใครอยากรู้อะไรก็ถามได้ โดยเจ้าพ่อจะเรียกชาวบ้านแต่ละคนว่า เหวนน้อย ปัจจุบันการทรงเจ้าพ่อบ้านไม่ค่อยมีบ่อยนัก เนื่องจากผู้รู้วิชา(การทรงเจ้า) ได้เสียชีวิตไปไม่มีผู้สืบต่อ แต่หากมีเรื่องชาวบ้านจะเสาะหาผู้มีวิชาจากที่อื่นมาเข้าทรง

โรงเรียนบ้านห้วยน้ำราก (ไตรราษฎร์บำรุง) ตั้งอยู่เลขที่ ๑๑๗ ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔ มีนายพุฒ วงศ์เรียน เป็นครูใหญ่คนแรก ต่อตั้งครั้งแรกมีชื่อว่า โรงเรียนประชาบาลตำบลหนองร่องนโรปถัมภ์ (ชื่อพระราชทาน สมัยรัชกาลที่ ๖ .....)อยู่ในการควบคุมของกระทรวงมหาดไทย เปิดสอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๔

(ที่มา :นิรมล ปินทรายมูล :๒๕๔๙)

วัดป่าหมากหน่อ มีอาณาบริเวณประมาณ ๑๐ ไร่ อยู่ห่างจากแผ่นดินประมาณ ๒๐๐ เมตร เมื่อประมาณ ๔๐ ปีผ่านเคยเป็นป่าไม้ใหญ่ปกคลุมไปทั่วบริเวณเกาะ จึงเป็นที่อยู่อาศัยของสิงสาราสัตว์ต่างๆ โยเฉพาะช้างป่าได้เข้ามาอาศัยหากินบนเกาะแห่งนี้ เพราะได้พบกระดูกช้างป่าจมอยู่ในหนองน้ำบริเวณใกล้เกาะนี้จำนวนมาก จากคำบอกเล่าของคนเถ้าคนแก่สมัยก่อนว่าเคยมีคนหาปลาที่เมืองหนองแห่งนี้มาพบพระพุทธรูป บางคนบอกว่าเคยยืนอยู่บนบ่าพระพุทธรูปตก

ปลาก็เคยมีคนเล่าให้ฟังแต่พอพาคนไปดูอีกทีก็กลับหายไป บางคนเคยมาหาของป่าและหาปลาบริเวณเกาะนี้ ได้มาพบพระพุทธรูป พอไปบอกให้ชาวบ้านมา เอาก็กลับหายไปไหนจำสถานที่ที่พบไม่ได้แล้ว และเคยได้มีคนบอกเล่าต่อ ๆ กันว่าสมัยก่อนเวลาถึงวันเดือนเพ็ญมาคราใด ตอนกลางคืนดึก ๆ มักจะได้ยินเสียงฆ้องเสียงกลองบรรเลงมาจากบริเวณเกาะแห่งนี้เสมอ พุทธศาสนิกชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงจึงได้ถือว่าวัดป่าหมากหน่อแห่งเป็นโบราณสถานที่ศักดิ์สิทธิ์แห่งหนึ่งในโยนกฯส่วนที่เรียกวัดป่าหมากหน่อ คงเป็นเพราสมัยก่อน มีผู้พบต้นหมากต้นเล็ก ๆ ที่เรียกกันในภาษาคำเมืองว่า **หมากหน่อ** ขึ้นอยู่บริเวณเกาะนี้จำนวนมาก แต่ต่อมาก็สูญพันธ์ไปหมดแล้ว เกาะแห่งนี้คนทั้งหลายเชื่อกันตามตำนานเมือง โยนกฯว่าเป็นเกาะแม่หม้ายเนื่องจากเป็นเกาะแห่งเดียวที่เหลืออยู่ ณ บริเวณเมืองหน่อแห่งนี้สาเหตุที่เกาะแห่งนี้ไม่ได้ล่มตามเมืองโยนกฯ ก็เพราะเป็นบริเวณที่เป็นที่ตั้งบ้านเรือนของย่าแม่หม้าย ซึ่งทราบชื่อภายหนังว่า (หมายเหตุ..ในอดีต นายพุฒ ครูใหญ่(เป็นคริสต์เตียน)โรงเรียนบ้านห้วยฯ ได้ไปทำสวนปลูกกล้วย ปลูกผลไม้ที่เกาะแห่งนี้)

สาเหตุใดที่ทำให้สังคมในชุมชนนั้นมีความสามัคคีกลมเกลียวกัน คือการที่มีกิจกรรมร่วมกันเสมอ

ความวิตกกังวลในปัญหาที่จะมีผลกระทบต่อสังคมในชุมชนของตนในอนาคตได้แก่การดื่มสุรา อาจเป็นบ่อเกิดของการทะเลาะวิวาทและอุบัติเหตุ และปัญหายาเสพติดของวัยรุ่น

(กำนันสุดใจ ภิระบรรณ์ , พ่อหลวงสุวรรณ อ.แสวง แหล่งข้อมูล)

....

บ้านดงร่องเรือ หมู่ที่ ๖ ตำบลจันจว้าใต้

ความหมายและประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้าน

เพราะเมื่อก่อนมีต้นสะหลี(ต้นโพธ์)อยู่ในวัด ซึ่งต้นสะหลีนั้นกิ่งได้โน้มไปทางทุ่งนาคนสมัยก่อนจึง เรียกว่า บ้านต้นสะหลีงอยโต้ง แต่ในปัจจุบันได้สร้างหมู่บ้าน สร้างวัด สร้างกุฏิขึ้นมาใหม่ก็ได้ตั้งชื่อหมู่บ้านขึ้นมาใหม่ว่าบ้านดง เพราะเมื่อก่อนบ้านดงรกร้างมากเป็นป่าดงดิบด้วยก็เลยตั้งว่าบ้านดง

ถิ่นฐานเดิมอาศัยอยู่ที่ไหน

เมื่อก่อนผู้คนอพยพมาจากลำพูน บ้านมะเขือแจ้ อำเภอ ลำพูน จังหวัด เชียงราย เพราะที่อยู่อาศัยของจังหวัดลำพูนแห้งแล้งทำนาก็ไม่ค่อยอุดมสมบูรณ์จึงอพยพมาอยู่บ้านดงเพราะเป็นที่อุดมสมบูรณ์และเพื่อจะมาทำงานในอำเภอเชียงแสนพอคนที่อพยพมาจากลำพูนเดินทางมาในหมู่บ้านดงก็ช่วยกันพัฒนาหมู่บ้านบ้านดงตอนนั้นรกร้างมากเป็นป่าใหญ่มีสัตว์ต่างๆนานามากมายและมีผู้คนมาพัฒนาในหมู่บ้านดงมี2-3ครอบครัวเพื่อที่ทำเป็นที่อยู่อาศัย พอเจริญรุ่งเรืองขึ้นมาก็สร้างวัดขึ้นและสร้างกุฏิขึ้นมาเป็นสิ่งแรกและสร้างวิหารขึ้นมาอีก

ในอดีตมีต้นไม้นานาพันธ์มากมายและมีสัตว์ป่าใหญ่จำนวนมาก แต่ตอนนี้ไม่มีสัตว์ใหญ่ให้เห็นอีกเพราะสูญหายไปหมดแล้ว ในสมัยนั้นหมู่บ้านดงนั้นมีการทำการเกษตร เช่น ทำอาชีพทำไรเพราะรอบๆบริเวณบ้านดงมีพื้นที่เป็นดอยในทางทิศตะวันออกเป็นภูเขารูปเล็กๆ สามารถทำนาข้าวได้แต่ส่วนมากจะปลูกข้าวโพดและปลูกข้าวไว้ใช้กินกันและ ในสมัยก่อนมีการติดต่อทางด้านค้าขายซึ่งส่งสินค้าโดยทางล้อเกวียน และด้านค้าขายบางครั้งก็ไม่ได้บางครั้งก็ได้(ตามฤดูกาล)วัดบ้านดงตั้งอยู่ที่ หมู่บ้านดง ต.จันจว้า อ.แม่จัน จ.เชียงราย ซึ่งมีวิหารทรงโบราณ ศาสนสถานวัดบ้านดง ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมแบบโบราณคือก่ออิฐถือปูนและมีพระประทานองค์ใหญ่มีลักษณะก่ออิฐถือปูน(ปางมารวิชัย)หน้าตักกว้างประมาณ4-5ศอก สูงถึงยอด 5-6ศอก องค์เล็กหน้าตักมี3ศอก สูงถึงยอด5-6ศอก และมีศาลากำแพงโบราณก่ออิฐถือปูนด้วยปูนขาว มีราว 50-60 ปี(ซึ่งพระพุทธรูปสร้างด้วยปูน)สมัยก่อนหมู่บ้านดงนั้นเป็นป่าดงดิบมีสิงห์สาราสัตว์มากมาย และมีขโมยเพราะเมื่อก่อนเป็นสถานที่ห่างไกลทางราชการแต่ในทางปัจจุบันมีการพัฒนามีอาชีพเกษตรกรรมและมีการปรับปรุงทางอาชีพในด้านการทำนา ทำไรและทำสวน วัดซึ่งเป็นที่น่านับถือเคารพบูชาของชุมชนหมู่บ้านดงและโรงเรียนเมื่อก่อนเคยมีแต่ตอนนี้ปรับปรุงสร้างเป็นทุ่งนาเพื่อให้ชุมชนมีรายได้และมาถึงปัจจุบันเรานี้ก็มีการปรับปรุงสร้างสิ่งใหม่ๆขึ้นมา คือ โรงน้ำดื่ม การปลูกข้าวโพด การทำนาที่คนในชุมชนช่วยกันทำขึ้นมา

สาเหตุที่อพยพย้ายถิ่นออกมาจากถิ่นฐานเดิม

เพราะที่อยู่อาศัยของจังหวัดลำพูนแห้งแล้งทำนาก็ไม่ค่อยอุดมสมบูรณ์จึงอพยพมาอยู่บ้านดงเพราะเป็นที่อุดมสมบูรณ์

ทำไมถึงเลือกตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณนี้(สิ่งจูงใจ)

เพราะเป็นที่อุดมสมบูณร์ทำอาชีพทำไร่ก็ทำอาชีพทำไรเพราะรอบๆบริเวณบ้านดงมีพื้นที่เป็นดอยในทางทิศตะวันออกเป็นภูเขารูปเล็กๆสามารถทำนาข้าวได้แต่ส่วนมากจะปลูกข้าวโพดและปลูกข้าวไว้ใช้กินกัน(สุนันทา หมื่นสิทธิ์:๒๕๕๔)

ความเป็นมาของวัดบ้านดง

วัดบ้านดงตั้งอยู่หมู่บ้านดง หมู่ที่ 6 ต.จันจว้า อ.แม่จัน จ.เชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 7 ไร่ 2งาน71 ตารางวา อาณาเขตทิศเหนือ จดทุ่งนา ทิศใต้จดหมู่บ้าน ทิศตะวันออกจดถนน ทิศตะวันตกจดทุ่งนา อาคารเสนาสนะประกอบด้วย อุโบสถ ศาลาอเนกประสงค์ กุฏิสงฆ์ โรงครัวและห้องพัสดุ ปูชนียวัตถุ มีพระประธานเป็นพระพุทธรูปปูนปั้น เดิมทีบริเวณนี้เป็นที่ว่างและได้มีชาวบ้านจาก ตำบล มะเขือแจ้ จังหวัด ลำพูน ย้ายมาตั้งรกรากที่บ้านดงในปัจจุบันเนื่องจากมีแหล่งน้ำและภูมิประเทศที่อุดมสมบูรณ์ เริ่มแรกชาวบ้านจะตั้งวัดที่ป่าละเมาะบริเวณ ทิศเหนือของหมู่บ้าน(ปัจจุบันเป็นสุสานบ้านดง)เมื่อก่อนเป็นป่ารกมีเสือชุม ชาวบ้านเลยไม่กล้าไปสร้างวัดที่นั้นชาวบ้านเลยย้ายมาสร้างวัดบริเวณทิศตะวันตกเฉียงใต้ของหมู่บ้าน ซึ่งก็คือที่ของวัดบ้านดงในปัจจุบัน วัดบ้านดงสร้างเมื่อ พ.ศ. 2444 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2513 เขตวิสุงคามสีมากว้าง 40 เมตร ยาว 80 เมตร (พลวัฒน์ แสนทิยะ:๒๕๕๓)

ประวัติบ้านต้นยาง หมู่ที่ ๗ ตำบลจันจว้า

บ้านต้นยาง หมู่ ๗ ต. จันจว้า อ แม่จัน จ เชียงราย จากการที่ได้ไปถามผู้เฒ่า ผู้แก่ ในหมู่บ้านก็ได้ความว่า เดิมนั้นได้มีผู้คนอพยพมาจาก จังหวัดลำพูน ประมาณ ปี พ.ศ. 2320 โดยมี พ่อหนานคำ ชุ่มมงคล เป็นผู้นำของกลุ่มผู้อพยพเดินทางมาด้วยกัน ประมาณ 30 กว่า ครอบครัว เดินทางมาอย่างธุระกันดาร ค่ำที่ไหนก็นอนที่นั่น เดินทางมาประมาณ 2 เดือน กว่าจะถึง ที่ตั้ง หมู่บ้านต้นยางก็ได้อาศัย ทำไร่ ทำนาบ้างเล็กน้อย อยู่ตามแถบป่าเขา เพราะหมู่บ้านในขณะนั้นธุระกันดารมาก อาศัยของป่า สัตว์ป่ามาทำเป็นอาหาร พอมาอยู่ได้ไม่นานนักก็ได้ช่วยกันสร้างวัดขึ้นมา บริเวณรอบวัด เดิมก็มีซากอิฐอยู่ ก็มีต้นไม้ขนาดใหญ่อยู่ 2 ต้น ชื่อว่าต้นยาง จึงได้ตั้งชื่อวัดตาม ต้นไม้ใหญ่ว่า วัดต้นยาง ผู้คนที่มาสร้างหลักปักฐานอยู่ก็เข้าที่เข้าทาง จึงมีผู้คนมาอยู่กันมากขึ้นมา จากที่ไหนก็มีชาวบ้านทำนากันโดยใช้ควายไถนา ปลูกข้าวเพื่อได้ข้าวกินหาปูหาปลามาทำเป็น อาหาร ไม่มีร้านค้าเหมือนกับปัจจุบัน ไปไร่ ไปนา ก็ไม่มียานพาหนะ ต้องใช้เท้าเดินข้าวที่ได้เป็น เปลือก ก็จะเอามาตำ ต้องใช้เท้าตำแล้วก็นั่งทำอาหารในช่วงสมัยนั้นก็ได้มีผู้นำหมู่บ้าน ชื่อพ่อหนาน คำ ชุ่มมงคล

ผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

คนแรก ชื่อพ่อหนานคำ ชุ่มมงคล พ.ศ. 2320 – 2380 รวม 60 ปี
คนที่ 2 ชื่อพ่อหนานแสน ชุ่มมงคล พ.ศ. 2380 – 2450 รวม 70 ปี
คนที่สาม ชื่อพ่อหนานผัด ชุ่มมงคล พ.ศ. 2450 – 2490 รวม 40 ปี
คนที่สี่ ชื่อพ่อหนานสอน ชุ่มมงคล พ.ศ. 2490 – 2502 รวม 12 ปี
คนที่ห้า ชื่อพ่อหนานขาว จันทาพูน พ.ศ. 2502 – 2507 รวม 5 ปี
คนที่หก ชื่อพ่อหลวงแหลง ชุ่มมงคล พ.ศ. 2507 – 2514 รวม 7 ปี
คนที่เจ็ด ชื่อพ่อหลวงสงคราม ทองแสน พ.ศ. 2512 – 2533 รวม 19 ปี
คนที่แปด ชื่อพ่อหลวงศูนย์ จันทาพูน พ.ศ. 2533 - 2552
คนที่เก้า ชื่อ พ่อหลวงบรรจง ยางยืน พ.ศ. 2552 - ปัจจุบัน

ความเป็นมาของชื่อหมู่บ้าน

บ้านต้นยาง ขึ้นชื่อว่าต้นยางแล้วต้องมีประวัติมาจากต้นไม้ยางในสมัยก่อนมีต้นไม้ยางใหญ่ ขนาด 10 คนล้อมยังไม่พอ อยู่ที่หลังวัดขนาดกว้างประมาณ 3 เมตร มีคนไปบูชากันมากหลาย เพราะชาวบ้านนับถือบูชาต้นยางนั้นมาก จึงได้ปรึกษาหารือกันว่าจะตั้งชื่อหมู่บ้านว่าบ้านต้นยาง และมีพระครูองค์หนึ่งได้ทำนายว่าถ้าใช้ชื่อว่า บ้านต้นยาง จะมีแต่ความเจริญเข้ามาในหมู่บ้าน ดังนั้นชาวบ้านจึงลงมติกันว่า จะใช้ชื่อว่าต้นยาง ตั้ง แต่นั้นเป็นต้นมาจนใช้ชื่อว่า บ้านต้นยาง ตั้งแต่นั้นจนถึงปัจจุบัน

ความเป็นมาของประชากรหรือชุมชน

ในอดีตบ้านต้นยางในสมัยก่อนเป็นป่าไม้บง ทุกพื้นที่มีแต่ต้นไม้ไม่มีบ้านเลยสักหลังพื้นที่เป็นที่ราบเรียบมีภูเขาบ้างเล็กน้อยแต่ไม่สูงนัก มีสัตว์ป่ามากมายหลายชนิด ต่อจากนั้นมามีชาวลำพูนได้มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่นี้ ชื่อว่า นายทองมี ชุ่มมงคล และนางคำเปา โป่งยาง มาสร้างบ้านพร้อมกับลูกหลานอีกหลายคนได้มาแปลงพื้นที่นั้นให้เป็นหมู่บ้านตอนนั้นยังไม่มีผู้คนมาหนักแต่ต่อมาได้มีลูกหลานของนายทองมีและนางคำเปามาตั้งรากฐานอยู่จึงมีบ้านหลายหลังคา อีกไม่นานบ้านต้นยางก็เป็นที่รู้จักกันมากหลายในบริเวณนั้น

ประวัติบ้านหนองร่อง หมู่ที่ ๘ ตำบลจันจว้า

ในอดีตอันยาวนานที่ผ่านมาหมู่บ้านหนองร่อง ณ ที่นี้เป็นเพียงที่รกร้างเป็นป่าที่มีแม่น้ำไหลผ่านเป็นเพียงพื้นที่ธรรมดาแห่งหนึ่งได้มีผู้คนเดินทางมาจากลำพูน ดินแดนอันแสนไกลมากได้เดินเท้ามาประมาณ 10 ครอบครัว จากลำพูนเข้ามาก่อตั้งเป็นหมู่บ้านและได้มีการตั้งชื่อหมู่บ้าน โดยมีผู้เป็นแกนนำที่ตั้งคือ อุ้ยคำ และผู้เฒ่าผู้แก่อีกหลายคนที่เดินทางมาด้วยกันตั้งชื่อ บ้านหนองร่อง เดิมเคยเป็นชื่อหมู่บ้านเดิมที่ลำพูน เพราะมีลักษณะภูมิประเทศที่คล้ายกับหมู่บ้านเดิมที่เคยอยู่คือมีร่องนำร่องเล็กไหลผ่านหมู่บ้านหลายสายเมื่อทุกสิ่งทุกอย่างเข้าที่เข้าทางเป็นอย่างดีก็ได้เริ่มก่อตั้งเลือกผู้นำหมู่บ้านโดยเลือกคนที่อาวุโสที่สุดในบรรดาที่เดินทางมาด้วยกัน

(บ้านป่าไร่ อยู่หลังโรงปมยาสูบ บ้านป่าบงขวาง อยู่รวมกับบ้านหนองร่อง)
(วัดเชื้อเจ็ดตนเป็นที่ของ พ่อครูอุ่น ขัติยะ ครูใหญ่โรงเรียนบ้านหนองร่อง บริจาคให้สร้างวัด)

ผู้ใหญ่บ้านคนแรกชื่อ นายบุญ ไม่ทราบนามสกุล เมื่อได้หัวหน้าหมู่บ้านแล้ว พ่อหลวงบุญได้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านด้วยความสามารถสูงทำหน้าที่อย่างเต็มความสามารถเป็นระยะเวลานาน 8 ปี การดำรงตำแหน่งอายุพ่อหลวงบุญตอนที่ดำรงตำแหน่งในครั้งแรกเริ่มที่ได้รับเลือกตำแหน่งเมื่ออายุ 67 ปี มีลูกทั้งหมด 6 คน เป็นผู้ชาย 4 คน เป็นผู้หญิง 2 คน คนแรกชื่อ นายสมอิ่ม ไม่ทราบนามสกุล และมีนางแก้วเป็นภรรยา มีลูกด้วยกัน 2 คน ลูกคนที่ 2 ของพ่อหลวงบุญ ชื่อ นายออมจัน มีภรรยาชื่อนางเขียว มีลูกด้วยกัน 4 คน ลูกคนที่ 3 ของพ่อหลวงบุญ ชื่อนายแก้งขาว มีภรรยาชื่อ นางอิ่น มี่ลูกด้วยกันชื่อ นางดี ลูกคนที่ 4 ของพ่อหลวงบุญชื่อนายเอียด มีภรรยาชื่อ นางปิ่นคำ มีลูกด้วยกัน 3 คน ลูกคนที่ 5 ของพ่อหลวงบุญได้เสียชีวิตไปแล้ว เมื่ออายุได้เพียง 3 ขวบ เสียชีวิตด้วยเหตุใดนั้นไม่ทราบสาเหตุ ลูกคนที่ 6 ของพ่อหลวงบุญชื่อ นางจันบุญ มีสามีชื่อนายปิ๋นคำ มีบุตร 1 คน

เมื่อตอนที่พ่อหลวงบุญดำรงตำแหน่งได้สร้างความดีให้กับหมู่บ้าน หนองร่องมากมาย เช่น ก่อตั้งวัดหนองร่อง (พ.ศ. ๒๔๔๗ ข้อมูลกรมศาสนา) เป็นคนที่คิดริเริ่มรวบรวมเงินในการสร้างวัดหนองร่อง เริ่มก่อตัวเมื่อทุกอย่างพร้อม หมู่บ้านเริ่มมีประชากรเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามกาลเวลา และหมู่บ้านหนองร่องก็เริ่มพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ พ่อหลวงบุญดำรงแหน่งเป็นเวลา 8 ปี อายุก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จึงเลิกเป็นผู้ใหญ่บ้านเพราะอายุมาก จำนวนหลังคาเรือนของหมู่บ้านหนองร่องมี 87 หลังคาเรือน เป็นคำบอกเล่าของผู่เฒ่าผู้แก่ ที่แรกเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน ได้แก่ แม่อุ้ยมูล แม่อุ้ยวง แม่อุ้ยเอ้ย เป็นแกนนำต่อมาได้เลือกพ่อหลวงบ้านคนใหม่ ได้แก่ พ่อหลวงเปา ร้องคำ ได้ดำรงตำแหน่งเมื่ออายุได้ 54 ปี มีภรรยาชื่อนางสมคำ ร้องคำ มีลูกด้วยกัน 3 คน เป็นชาย 2 หญิง 1 คน ชื่อ นางทิพ มีสามีชื่อนายสอน มีบุตรด้วยกัน 2 คน คนที่ 2 ชื่อ นายเรือน คนที่ 3 ไม่ทราบประวัติ ในช่วงระหว่างทีพ่อหลวงเปาดำรงตำแหน่งหมู่บ้านหนองร่องจำนวนครัวเรือน 60 หลังคาเรือน

เท่านั้น ผู้คนก็เพิ่มและพัฒนาหมู่บ้านพร้อมกับทำมาหากินตามภาษาชาวบ้านตามสมัยนั้นได้ก่อตั้งวัดและพ่อหลวงเปา ก็เป็นคนที่ดำเนินการต่อไปอย่างช้าๆ เพราะเป็นหมู่บ้านที่ยากจนมาก ทุกคนได้ช่วยแผ้วถางทุ่งหญ้ากว้างให้กลายเป็นพื้นที่ว่างโล่งๆ และดำเนินก่อสร้างวัด พ่อหลวงเปาเป็นผู้นำหรือพ่อหลวงบ้านคนที่ 2 ต่อจากพ่อหลวงบุญ ต่อมาพ่อหลวงได้ออกจากตำแหน่งและมีผู้ที่มารับช่วงต่อคือ

พ่อหลวงอุ่นเรือน จันทร์ดง(แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม) ดำรงตำแหน่งต่อจากพ่อหลวงเปา ส่วนประวัติของพ่อหลวงอุ่นเรือนไม่มีใครทราบเลย พ่อหลวงอุ่นเรือนได้ดำรงตำแหน่งได้ 2 ปี

พ่อหลวงบุญส่ง ร้องหาญแก้วมาทำหน้าที่แทน ประวัติโดยย่อของพ่อบุญส่ง คือ มีบุตร 3 คน ชาย 2 หญิง 1 คน คนแรกชื่อนายลง ร้องหาญแก้ว มีภรรยาชื่อนางลา และมีลูก 2 คน คนที่ 2 ชื่อนายประสิทธิ์ ร้องหาญแก้ว มีภรรยาชื่อนางใจ มีลูก 2 คน คนที่ 3 ชื่อนางนุ้ย ร้องหาญแก้ว ไม่มีสามี พ่อหลวงบุญส่งได้ดำรงตำแหน่ง 4 ปี

พ่อหลวงศรีวิลัย ร้องหาญแก้ว มีภรรยาชื่อนางไล ร้องหาญแก้ว มีบุตร 2 คน พ่อหลวงศรีวิลัยได้ดำรงตำแหน่งพ่อหลวงบ้านหนองร่องคนปัจจุบัน

พ่อหลวงเสรี ร้องคำ ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน .....

(แหล่งข้อมูล พ่อน้อยบุญธรรม ร้องหาญแก้ว)

ประวัติบ้านสันนาหนองบัว หมู่ที่ ๑๐ ตำบลจันจว้า

บ้านสันนาหนองบัว (อดีตเป็นเนินดิน(สัน) ทุ่งนา หนองบัว กว้างประมาณ ๑๐ กว่าไร่ ปัจจุบันได้ ปรับเป็นทุ่งนา)ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ เดิมเป็นที่ดินว่างเปล่า และเป็นที่พักชั่วคราว ของชาวบ้านที่มาทำนาและเลี้ยงวัวเลี้ยงควาย ในบริเวณนั้น ซึ่งบริเวณบ้านสันนาหนองบัวในอดีต ทางทิศใต้ของหมู่บ้านมีหนองน้ำธรรมชาติที่มีดอกบัวขึ้นอยู่อย่างสวยงาม ส่วนทางทิศเหนือเป็นที่ ดอน ผู้คนในบ้านสันนาหนองบัว อพยพมาจากลำพูน บ้านสันป่าสัก บ้านสันคะยอม เชียงใหม่ บ้านดอยสะเก็ด บ้านต้นผึ้ง ในอดีตมีนายกอบ น้อยหมอ เป็นผู้ใหญ่บ้าน และมีนายนวล ขันนันต๊ะ เป็นผู้ช่วยดูแลบ้านอยู่ ๑๐ หลังคาอยู่ทางสันดอนทิศเหนือ และนายจันทร์ วงศ์คำ เป็นผู้ช่วยดูแลบ้านอยู่ ๑๐ หลังคา และต่อมานายเป็ง นันทะศักดิ์ และนายยอด ราวิชัย ได้นำเอา หมู่บ้านทั้งสองกลุ่มมารวมกันเป็นบ้านสันนาหนองบัว และได้มีนายแก้ว นันทะศักดิ์ เป็นผู้ใหญ่บ้าน และได้สร้างวัด และโรงเรียน

ทำเนียบผู้นำชุมชนบ้านสันนาหนองบัว

๑. นายกอบ	น้อยหมอ	พ.ศ. ๒๔๗๕ – ๒๔๘๕
๒. นายแก้ว	นันทะศักดิ์	พ.ศ. ๒๔๘๕ – ๒๕๐๘
๓. นายเป็ง	จันทะเวียง	พ.ศ. ๒๕๐๘ – ๒๕๒๕
๔. นายอุ่นเรือน	ภิระบรรณ์	พ.ศ. ๒๕๒๕ – ๒๕๓๗
๕. นายพร	ขัดพูน	พ.ศ. ๒๕๓๗ – ๒๕๔๒
๖. นายคะนอง	ขัดพูน	พ.ศ. ๒๕๔๒ – ๒๕๔๓
๗. นายต๋ำคำ	ธรรมรัตน์	พ.ศ. ๒๕๔๔ – ปัจจุบัน

ในอดีตมีนางสุข พรมณี ได้มาตั้งรกร้างอยู่บ้านสันนาหนองบัว และมีบ้านผู้คนอาศัยอยู่ประมาณ ๕ – ๖ หลัง ต่อมาได้มีการทำถนนจากบ้านสันนาหนองบัวไปยังบ้านป่าสักน้อย มีพ่ออุ้ยคำ พรมณี และพ่อหลวงแก้ว นันทะศักดิ์ มาทำถนนจากทิศใต้ของบ้านสันนาหนองบัวไปยังบ้านใหม่ และ ทะลุไปยังบ้านป่าสักหลวง ซึ่งพ่ออุ้ยแก้ว นันทะศักดิ์ได้เป็นผู้ใหญ่บ้าน และมีพ่ออุ้ยคำ พรมณีเป็น ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นอกจากนี้ทั้งสองยังได้สร้างป่าช้าของหมู่บ้าน ผู้คนบางส่วนอพยพมาจาก เชียงใหม่ บ้านสันนาหนองบัวมีโบราณสถานอยู่แห่งหนึ่งชาวบ้านเรียกว่า วัดสันห่าง เปลี่ยนเป็น วัดสันติวราราม ปัจจุบัน วัดสันติวนาราม (วัดสันนาหนองบัว สร้างเมื่อ ๒๔๘๓ สังกัดคณะสงฆ์ อำเภอเชียงแสน) แหล่งข้อมูล พระครูบัญชร ....

....

ประวัติบ้านหัวฝาย หมู่ที่ ๑๑ ตำบลจันจว้า

ที่มาของหมู่บ้านหนองบัวหัวฝายได้มาจากแต่ก่อนมีหนองบัวขนาดใหญ่และมีฝายกั้นน้ำระหว่างหนองบัวและแม่น้ำคำและจึงเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้านแต่ปัจจุบันนี้หนองบัวและฝายกั้นน้ำดังกล่าวเป็นที่นาหมดแล้วประชากรในบ้านหนองบัวหัวฝายส่วนมากย้ายมาจากถิ่นอื่นมีส่วนน้อยเป็นคนในพื้นที่บางครอบครัวย้ายมาจากถิ่นอื่นเพื่อมาตั้งรกรากอยู่ที่นี้เพราะเห็นว่าที่ดินบริเวณนี้มีราคาถูกและยังมีแม่น้ำไหลผ่าน(แม่น้ำคำในปัจจุบัน)และบางครอบครัวญาติพี่น้องหรือมีญาติพี่น้องอยู่ที่นี้ แต่ก่อนบ้านหนองบัวหัวฝายเคยมีโรงเรียนมาก่อน ก่อนที่โรงเรียนจะปิดลงโรงเรียนบ้านหนองบัวหัวฝายก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2506และได้ปิดลงเมื่อปี พ.ศ.2520 ครูใหญ่คนสุดท้าย นายเมือง กันทาเดช เนื่องจากพ่อแม่ไม่มีเงินเลยไม่มีโอกาสได้เรียนโรงเรียนจึงปิดลงเนื่องจากบ้านหนองบัวหัวฝายเป็นหมู่บ้านเล็กแยกมาจากบ้านด้ายจึงไม่มีวัดในหมู่บ้านเลยใช้วัดร่วมกับบ้านด้ายหมู่บ้านหนองหัวฝายทางทิศใต้ของหมู่บ้านได้ติดกับหมู่บ้านทรายมูลและทางทิศตะวันออกได้ติดกับหมู่บ้านแม่คำน้ำลัดและทางทิศเหนือได้ติดกับหมู่บ้านด้ายและทางทิศตะวันตกได้ติดกับหมู่บ้านสันธาตุ (วสันต์ จินดาธรรม และณัฐพล ป๊อกแจ้: ๒๕๕๔) (หัวฝาย มีความสัมพันธ์กับฝายบ้านกล้วย อดีตเป็นป่าหนังมื่นออกตามสันนาใช้กินกับหมาก พื้นที่เป็นสันนา (เนินดิน) สมัยขุนเปรมนำประชาชนบ้านป่าบงไปทำนาและได้เอาลูกหลานไปตั้งบ้านเรือน ปัจจุบันมีฝายกั้นชื่อ อุดม (เหมืองพ่อหลวงขุนเปรม) แหล่งข้อมูลเป็นแก่บ้านในอดีต พ่อหลวงดวงจันทร์ จับใจนาย และ พ่อหลวงตาล ฝายคอนกรีตเสริมเหล็กสร้างเมื่อ นายใจ นันทะศักดิ์ เป็นแก่เหมือง...

ประวัติป่าสักหลวง หมู่ที่ ๑,๒ ตำบลจันจว้าใต้

บ้านป่าสักหลวงก่อตั้งเมื่อปี จ.ศ. ๑๒๔๕ (พ.ศ.๒๔๒๘) ปีมะแม (ปีเม็ด) ตำบลหนองร่อง ที่ ๖ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย มณฑลพายัพ โดยการนำของหลวงพ่อโพธิ์ และพ่อน้อยจินดาธัมมะ(ธัม เป็น สร้อย ชื่อที่บ่งบอกลักษณะเฉพาะตนของบุคคลในเขตล้านนา) ซึ่งอพยพมาจากบ้านสันป่าสัก จังหวัดเชียงใหม่ พร้อมกันพี่น้องจากอำเภอสันขยอมหลวง จังหวัดลำพูน มีลูกหลานสืบสกุล เป็นต้นนามสกุล "จินดาธรรม" (นามสกุล จินดาธรรม มาจากชื่อของ พ่อน้อยจินดาธัมมะ) การอพยพมาจากสาเหตุเนื่องจาก หนีการแย่งชิงอำนาจการรบของหัวเมือง และต้องการมาหาที่ทำกินในอุดมสมบูรณ์กว่าที่เดิม

ลักษณะภูมิประเทศ สถานที่ตั้ง อยู่บนเขาเตี้ยๆ คล้ายหลังเต่าติดต่อกันเป็นระยะๆพื้นที่บางส่วนเป็นแอ่งน้ำมีอยู่ ๔ แห่ง และเป็นเมืองเก่าในตำนานโยนกนคร เวียงหนองหล่มคือ หนองเขียว หนองมโนราห์ หนองบัว เมืองหนองหล่ม และยังพบว่ามีฐานพระวิหารปรากฏอยู่มีต้นไม้ล้อมรอบ มีพระเจดีย์ร้าง ๑ องค์ จึงขนานนามวัดนี้ว่า "วัดป่าสักดอนตัน" (ตัน คือต้นพุทราหนาแน่นหรือเรียกว่า ป่าตันขอ พื้นเมืองมีหนามเยอะผลเล็กไม้รอเลื้อยเป็นพุ่ม รสชาติส้มฝาดเปรี้ยวอมหวาน)ห่างไปอีกประมาณ ๖ กิโลเมตร บนเนินเขาก็ค้นพบฐานพระวิหารปรากฏอยู่มีไม้สักและไม้ยางขาวล้อมรอบ มีพระเจดีย์หนึ่งองค์ จึงขนานนามวัดนี้ว่า "วัดดอยคู่แก้วดอนตี้" (คู่ หมายถึง พี่น้องระหว่าง วัดป่าสักดอนตัน ตี้.....ยังหาความหมายไม่ได้) เนื่องจากมีไม้ตันและไม้สักต้นใหญ่อยู่ที่สันดอนวัดจึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า "บ้านป่าสักดอนตัน" ต่อมาหลวงพ่อโพธิ์ได้เปลี่ยนชื่อเป็น "บ้านป่าสักหลวง" และก็มีชาวจีนอพยพมาจากเมืองสิบสองปันนา ชาวละว้า (ต้นตระกูล สร้อยละว้า ปัจจุบันเป็นนามสกุล ไทยเหนือ ทรายเหนือ) ชาวลาว (สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นกลุ่มเดียวกับกลุ่มที่ย้ายมาจากบ้านใหม่ .....) และอีกจำนวนหนึ่งอพยพมาจากเมืองเชียงตุง เนื่องจากเกิดสงครามเงี้ยว เข้ามาอาศัยอยู่ด้วย เพื่อง่ายแก่การควบคุมและการปกครอง จึงแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านคนแรกคือ พ่อน้อยสิงห์แก้ว จินดาธรรม เป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๒๑ มีพ่อหลวงจันทร์ตา ปิ่นทรายมูล เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑๑ พ่อหลวงปั๋น จินดาธรรม เป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑๑ แล้วต่อมาพ่อหลวงน้อย อินผล จึงดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑๑ ต่อมา ก็ได้ไปสมทบรวมกับหมู่ ๒๑ ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ได้เปลี่ยนการปกครองจากหมู่ ๑๙ เป็น หมู่ ๑ และหมู่ ๒๑ เป็นหมู่ ๒ ตำบลจันจว้าใต้ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ต่อมา พ่อหลวงจันทร์ตา ปิ่นทรายมูล ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๒๑ ก็ไปจัดหายอดพระเจดีย์ทองคำจากเชียงใหม่ มาบูรณะพระธาตุวัดป่าสักหลวง ได้ร่วมกับชาวบ้านใช้ช้าง ๒ เชือก ลากไม้จากป่ามาสร้างพระวิหาร นำราษฎรบริจาคทรัพย์ซื้อที่ดินสร้างโรงเรียนและอาคารเรียน สร้างป้อมยามประจำตำบล เป็นผู้ไปติดตามนำกลุ่มราษฎร บ้านป่าสักหลวงซึ่งเป็นกองส่งเสบียง สัมภาระ สนับสนุนกองทัพไทยไปรบสงครามเชียงตุง ในระหว่างสงครามมหาเอเชียบูรพาและที่ติดค้างที่เชียงตุง เมือง

โป ปางสา นาฮี เมืองเล็น พะยาก กลับมาด้วยความปลอดภัย และยังเป็นผู้เริ่มจัดตั้งกองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ เป็นครั้งแรกของหมู่บ้าน และได้แยกหมู่ ๑ หมู่ ๒ แบ่งเขตโดยใช้ลำน้ำกั้นจากลำเหมืองหนองเขียว ไปยังลำน้ำจัน ๑ สาย

อาณาเขต และที่ตั้งสัมพันธ์ ทิศตะวันตกติดลำน้ำจัน ทิศใต้ติดกับบ้านกิ่วพร้าว หมู่ ๔ ส่วน หมู่ ๒ มีต้นน้ำหนองเขียวแยกไปทาง ทิศตะวันออก ระหว่างหมู่ ๑ และหมู่ ๒ ไปสิ้นสุดเขตติดต่อ บ้านต้นยางหมู่ ๗

วัดป่าสักหลวง (ทวีพงษ์ จันทาพูน : ๒๕๕๓) ตั้งอยู่ที่ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ตามทะเบียนเลขที่ ๑๓๗๙ หมู่ที่ ๒๐ ตำบล จันจว้า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย มีเนื้อที่ทั้งหมด ๕ไร่ ๒งาน ๕๖ ตารางวา ตั้งอยู่บนเขาเตี้ยๆคล้ายหลังเต่าตามตำนานพื้นเมืองจารึกไว้ว่า พระยาแสนฟู เจ้าเมืองเชียงแสนได้อาราธนาพระราชครู ให้มาทำการปฏิสังขรณ์ก่อสร้างวัดนี้ขึ้นในปี จ.ศ. ๕๒๕ (ข้อมูลของกรมศาสนา ได้ระบุว่า ตรงกับ พ.ศ. ๒๑๑๕) ท่านได้มาพักที่ใต้ร่มไม้พุทรา ซึ่งทางเหนือเรียกว่า ไม้ตัน จึงได้ขนานนามวัดนี้ว่า วัดป่าสักดอนตัน วัดนี้มีพระเจดีย์ ๑องค์ และฐานพระวิหารปรากฏเป็นสัญญาลักษณ์อยู่ ต่อมาบ้านเมืองได้ว่างเปล่าลง วัดป่าสักดอนตันจึงกลายมาเป็นวัดร้างไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง...

อันดับต่อมาพระหลวงพ่อโพธิ์ ได้มาบูรณปฏิสังขรณ์ ต่อมาขึ้นอีกในปี พ.ศ. ๒๔๒๙ (จ.ศ. ๑๒๔๕) ปีมะแม ตลอดจนอายุไขของท่าน อันดับต่อมาหลวงพ่อแก้ว สิริวิชโย (ครูบาศีลธรรม) จากอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้มาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสอีกในปี พ.ศ.๒๔๕๓ และต่อมาท่านได้รับตำแหน่งเจ้าคณะหมวดตำบลจันจว้า ท่านพร้อมคณะศรัทธาได้ก่อสร่างกุฎิหลังหนึ่งได้ทำบุญฉลองในปี พ.ศ. ๒๔๖๑ ปีมะเมีย ได้ก่อสร้างพระวิหารอีกหลังหนึ่ง ประมาณ ๗ห้อง ก่อด้วยอิฐโบกด้วยปูนขาว ได้ทำบุญฉลองขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๖๔ ต่อมาท่านไดมรณภาพในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ (วัดป่าสักหลวง มีไฟไหม้เป็นประจำจนประชาชนในท้องถิ่น เรียกว่า วัดป่าสักไฟไหม้เสมอ ..มีเรื่องเล่าว่าในอดีตพระในวัดได้เลี้ยงนกเอี้ยง กับลิงไว้ ซึ่งสัตว์ทั้งสองนั้นเป็นศัตรูกันชอบอิจฉากัน ทำให้ลิงได้นำเอาไฟมาเผาเพื่อไล่นกเอี้ยงอันเป็นเหตุให้เกิดไฟไหม้วัดเป็นประจำ.. ชาวบ้านจึงได้มีการปั้นนกเอี้ยง และลิงไว้ข้างบันไดวิหารเพื่อเป็นการแก้เคล็ด ซึ่งถ้าไม่ไหม้วัดก็ไหม้ตลาด หรือที่สำคัญอื่น ๆ)

อันดับต่อมาเจ้าอธิการไชย คนฺธโร เข้าดำรงตำแหน่งเจ้าวาส เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๔๗๘ ปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ได้ทำการบูรณะพระเจดีย์ที่ชำรุด ให้อยู่สภาพเดิมเสร็จแล้วได้ทำบุญฉลอง ในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๓ ท่านได้สร้างกุฎิสงฆ์ ขึ้นอีกหลังหนึ่ง ทำบุญฉลองขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ และเวลาต่อมาอีกในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ได้ร่วมกับศรัทธาสร้างพระวิหาร ถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ท่านก็ได้ลาสิขาบท.

อันดับต่อมาเจ้าอธิการดวงทิพย์ เทววํโส ได้รักษาการแทน อีก ๒ปี ต่อมาได้เป็นเจ้าอาวาส ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ และต่อมาได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะตำบลจันจว้า และในปี พ.ศ. ๒๕๐๕

ได้อุปัชฌาย์ตำบลจันจว้า ท่านได้สร้างพระวิหารต่อจากเจ้าอธิการไชย คนฺ ธโร ทำบุญฉลองเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๐๔ ปี พ. ศ. ๒๕๐๕ ตัดลูกนิมิตพัทธสีมา ปี พ.ศ. ๒๕๐๙ ไดสร้างศาลาขึ้นหลังหนึ่ง ๑๐ ห้อง ห้องละ ๗ ศอก ทำบุญฉลองในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ และในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ท่านได้สร้างกุฏิขึ้นอีกหลังหนึ่ง ทำบุญฉลองถวายไว้ในบวรพุทธศาสนาในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ย้อนปี พ.ศ. ๒๕๑๘ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ท่านได้เลื่อนยศเป็นพระครูชั้นประทวน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ท่านได้ทำการบูรณะพระธาตุอีก แต่ยังไม่ทันสำเร็จ

ท่านก็ได้มรณภาพลงเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๒๑

อันดับต่อมาพระอธิการ อิ่นแก้ว อินฺทฺโชโต เข้าดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส เมื่อ พ.ศ๒๕๓๔ และต่อมาได้เกิดไฟไหม้กุฏิสงฆ์ เมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ๒๕๔๕ แรม ๓ ค่ำ ท่านพร้อมกับคณะศรัทธาจึงได้ก่อสร้างกุฏิหลังใหม่ขึ้น ๑ หลัง และได้ทำบุญฉลองปี พ.ศ ๒๕๔๖ สร้างศาลาอเนกประสงค์อีก ๑ หลัง ฉลองปี พ.ศ๒๕๔๖ สร้างกำแพงศิลาแลง พ.ศ.๒๕๔๖ และกำแพงรอบสันวัด พ.ศ๒๕๔๗ สร้างหอระฆัง ๑ หลัง ฉลอง ๑๔ มีนาคม พ.ศ.๒๕๔๘ บูรณะพระธาตุ ๑ องค์พร้อมปูหินอ่อนพระวิหาร ฉลอง ๑๖ มกราคม พ.ศ๒๕๕๐ ถวายในบวรพุทธศาสนาจนเสร็จ ต่อมาท่านได้มรณภาพลงอายุ ๘๔ พรรษา ๒๑ ในวันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๕๐

หนองมโนราห์ (นฤมล บัวจี๋ : ๒๕๕๓) อยู่ในเขตบ้านป่าสักหลวง ตำบลจันจว้าใต้ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย อยู่ในเขตการปกครองของเทศบาลตำบลจันจว้า เส้นทางเข้าสู่หนองมโนราห์ผ่านทางหมู่บ้านเส้นทาง กาดแลง – พระธาตุดอยกู่แก้ว

หนองมโนราห์ไม่เคยมีการเปลี่ยนชื่อมาก่อนแต่อย่างใด ความเป็นมาของชื่อหนองเล่าสืบต่อกันมาแต่โบราณจึงไมสามารถทราบแหล่งที่มาของชื่ออย่างชัดเจน ในโบราณเล่าขาลต่อๆกันมาว่ามีหินวางเรียงกัน ๗ ก้อน เชื่อว่ามีนางมโนราห์มานั่งบริเวณที่ก้อนหินนั้นเพื่อที่จะอาบน้ำ ต่อมาก้อนหินได้จมลงไป ๔ ก้อนจึงเหลือให้เห็นในยุคนั้นเพียง ๓ ก้อน ปัจจุบันไม่มีใครพบเห็นเนื่องจากการขุดลอกหนองมโนราห์จากตำนานจึงเป็นที่มาของชื่อหนองมโนราห์ (สันนิษฐานว่า ก้อนหินได้วางตัวเป็นแบบขั้นบันไดเรียงลงไปในน้ำ ประมาณ ๗ ก้อน) (เรื่องเล่าในอดีตว่า หนองมโนราห์กับหนองเขียวมีเส้นทางเชื่อมถึงกัน)

หนองมโนราห์ตั้งอยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำบริเวณตีนภูเขาหลายลูกด้วยกันจึงทำให้เกิดแอ่งน้ำขึ้นภายในแอ่งน้ำนี้ประกอบด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ มีพืชน้ำและหญ้าขึ้นเต็ม เช่น ต้นอั้น ต้นหญ้าสแล็บ ต้นผักหนาม ต้นไค้ ฯลฯ เป็นต้น เป็นสถานที่เลี้ยงสัตว์ ทุ่งนาและแหล่งอาหารของคนในชุมชน สภาพแวดล้อมรอบๆ หนองมโนราห์แต่ก่อนเป็น คูเมือง และป่าประเภทป่าบง ป่าซาง กระจายอยู่รอบๆ

ต่อมา นายสมบัติ ไชยสาร ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกเทศบาลตำบลจันจว้าในสมัยนั้น ได้รับงบประมาณจากกรมการปกครองจึงได้ทำการขุดลอกขยายหนองมโนราห์และพัฒนาหนองมโนราห์ที่มีลักษณะค้ลายเป็นบ่อเก็บน้ำและมีการปล่อยพันธ์ปลาที่หลากหลาย เช่น ปลาดุก ปลาช่อน ปลา

นิล ปลาใน ปลาตะเพียน เป็นต้น ต่อมาอีก ๔ ปีได้มีการทำถนนสร้างศาลา สวนสุขภาพ สร้างเสร็จเมื่อวันที่ ๒๓ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ เมื่อสร้างเสร็จก็มีมติให้มีการจัดงานลอยกระทงและสงกรานต์บริเวณที่สวนสาธารณะหนองมโนราห์เป็นประจำทุกปีเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดประเพณีต่อเนื่อง

เมื่อมีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ชาวบ้านก็เริ่มมาก่อสร้างบ้านเรือนที่พักอาศัยอยู่พร้อมกันก็เริ่มมีไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน ชาติพันธ์ที่อาศัยอยู่รอบบริเวณหนองมโนราห์เป็นชนพื้นเมือง บ้านป่าสักหลวงมาแต่โบราณ ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันคือ ภาษาเมืองหรือภาษาถิ่น

บ่อน้ำกว้าง (๕๗๕๒ : ๒๕๕๔) ปีพุทธศักราช ๒๔๙๙ ครูบาคำหล้า สํวโร ซึ่งเป็น ศิษย์ของครูบา ศรีวิชัย นักบุญแห่งล้านนา ได้นำประชาชนในอำเภอแม่จันและอำเภอใกล้เคียงมาบูรณปฏิสังขรณ์ วัดพระธาตุดอยกู่แก้ว โดยสร้างพระเจดีย์องค์ ปัจจุบันครอบพระเจดีย์องค์เดิมและได้สร้างศาลายาว ๑๙ ห้องโดยแล้วเสร็จ ในการก่อสร้างต้องใช้น้ำเป็นจำนวนมาก จึงได้สำรวจหาแหล่งน้ำ และได้พบตาน้ำใน ณ.บริเวณนี้จึงได้ให้ศรัทธาประชาชน ช่วยกันขุดเป็นบ่อขนาดใหญ่ซึ่งมีน้ำตลอดปีคนทั่วไป เรียกว่า “น้ำบ่อกว้าง”

สิ่งที่สร้างความภาคภูมิใจของคนในชุมชนได้แก่ การคงอยู่ของโบราณสถานอันเก่าแก่ที่ยังมีให้เคารพบูชา เพราะมีวัตถุโบราณปรากฏอย่างเด่นชัดให้เมื่อก่อน หมู่บ้านป่าสักหลวงเป็นหมู่บ้านที่มีสถานที่โบราณมากกว่าสองสามที่

สาเหตุใดที่ทำให้สังคมในชุมชนนั้นมีความสามัคคีกลมเกลียวกัน เพราะมีผู้นำที่เข้มแข็งและมีภาวะเป็นผู้นำที่ดี สามารถทำให้คนในชุมชนยึดถือและเชื่อมั่น

ความวิตกกังวลในปัญหาที่จะมีผลกระทบต่อสังคมในชุมชนของตนในอนาคตได้แก่ การนำค่านิยมมาใช้ในชีวิตประจำวัน การแข่งขันด้านธุรกิจ การเพิ่มจำนวนประชากร

....

หนองเขียว เรื่องเล่าในอดีต หนองเขียวมีอาถรรพ์ต่าง ๆ หนองเขียวแตก หนองเขียวมีช้างน้ำหาก ใครไปเที่ยวล้างเท้า ล้างหน้า ก็จะถูกช้างน้ำแทงเงาทำให้อยากหลับหากแก้ไม่ได้ก็จะหลับตาย เรื่องถ้ำในหนองเขียว เจ้าแม่บัวเขียว ลูกพญาเมืองโยนก มีเจ้าชายอยู่แถบแม่สายมาแอ่วหา พอดีกับช่วงเกิดแผ่นดินไหวบ้านเมืองถล่มจมกลายเป็นหนองน้ำ เจ้าชายได้พาเจ้าแม่บัวเขียวหนีขี่ม้าออกมาถึงบริเวณหนองเขียว แผ่นดินไหวก็ได้เคลื่อนตัวตามมาทัน เจ้าแม่บัวเขียวได้มอบแหวนของตนให้กับเจ้าชายเพื่อเป็นของดูต่างหน้า เนื่องจากตนเองเป็นตัวถ่วง และเจ้าแม่บัวเขียวได้ตกลงบริเวณหนองเขียวจนกลายเป็นหนองเขียว เมื่อเจ้าชายได้หนีไปถึงแม่สายแผ่นดินยังถล่มตามมาจึงได้ถอดแหวนของเจ้าแม่บัวเขียวทิ้งไปบริเวณนั้นก็กลายเป็นหนองแหวน อ.แม่สายจนถึงปัจจุบัน

ประวัติบ้านป่าบง หมู่ที่ ๓ ตำบลจันจว้าใต้

บ้านป่าบงเดิมที่ตั้งหมู่บ้านเป็นป่าไผ่ (ไม้ไผ่บง) ประมาณ ปี พ.ศ. ๒๔๒๔ ได้มีชาวบ้านประมาณ ๘ ครัวเรือน โดยการนำของพระยายศ ได้อพยพมาจาก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ได้มาตั้งรกรากสร้างที่อยู่อาศัยจนเป็นชุมชนหมู่บ้าน เมื่อเป็นชุมชนขนาดใหญ่ ชาวบ้านจึงได้ตั้งหมู่บ้านเรียกชื่อว่า บ้านป่าบงตามที่มีลักษณะของพื้นที่ที่มีต้นไผ่ขึ้นหนาแน่น

ประมาณ ปี พ.ศ. ๒๔๔๘ ขุนวิจิตร (นายตาน จับใจนาย) เป็นผู้ใหญ่บ้าน ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกำนันตำบลหนองร่อง (บริเวณตำบลจันจว้าใต้ปัจจุบัน) และได้นำชาวบ้านร่วมกันสร้างวัด

วัดป่าบงหลวง ตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ ๑๗๔ บ้านป่าบงหลวง หูม่ที่ ๑ ตำบลจันจว้าใต้ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกายที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ ๖ ไร่ ๓ งาน ๙๓ ตารางวา อาณาเขตทิศเหนือประมาณ ๔๔ เส้น จดลำเหมืองและทุ่งนา ทิศใต้ บ้านป่าบงหลวง ทิศตะวันตก ประมาณ ๕๒ เส้น จดลำเหมืองและทุ่งนา ที่ธรณีสงฆ์จำนวน ๑ แปลง เนื้อที่ ๔ ไร่ อาคารบริเวณเสนาสนะประกอบด้วย อุโบสถ ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ หอสวดมนต์ ศาลาเอนกประสงค์ ศาลาหอฉันและศาลาอเนกบำเพ็ญกุศล

วัดป่าบงหลวง สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๖ โดยพระภิกษุแก้ว สำโร เป็นผู้เริ่มสร้างขึ้น พ่อหลวงดี ต๊ะต้องใจ เป็นผู้บริจาคที่ดิน การบริหารและการปกครอง มีเจ้าอาวาสเท่าที่ทราบนามคือ พระอธิการแก้ว สํวโร เจ้าอธิการ ปณฺฑิโต พระองค์การตา สนฺตจิตฺโต พระอธิการวิชัย ปทุมวัณโณ พระอธิการสนั่น อินฺทโชโต พระมหาสังวาล ธมฺมโชโต และพระสัมพันธ์ อภินนฺโท (รักษาการแทน) การศึกษามีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมเปิดสอน พ.ศ. ๒๕๐๙ ที่วัดพ่อหลวงดี ต๊ะต้องใจบริจาคให้เพื่อสร้างวัดป่าบงเดิมอยู่บริเวณตลาดตอนเย็นปัจจุ บัน ต้นตระกูล จับใจนาย ขุนวิจิตร จับใจนาย ต้นตระกูลจับใจนาย เริ่มจาก นายตุ้ย และนายตาล คู่แฝด อยู่บ้านใหม่ หมู่ที่ ๒ ตำบลจันจว้า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย นายตุ้ยได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลจันจว้าคนแรก ได้รับ พระราชทานนามเป็น แสนรัตนะ จับใจนาย แต่งงานกับผู้หญิงไม่ทราบชื่อ และสืบทอดสกุลที่บ้านใหม่

ส่วนนายตาล ได้รับแต่งงานกับนาง ปิ๋ง ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านป่าบงหลวง หมู่ที่ ๓ ตำบลจันจว้า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ได้รับเลือกตั้งเป็นกำนันตำบลจันจว้า ได้รับพระราชทานนามว่า เป็น ขุนวิจิตร จับใจนายมีลูกรวม ๘ คน

๑. นางสา จับใจนาย (แม่หม่อนสา)
๒. นางดา จับใจนาย (แม่หม่อนดา)
๓. นางเตียม จับใจนาย (แม่หม่อนเตียม)
๔. นางเขียว จับใจนาย (ขุนเปรม จิตประชา)

๕. นายผัด	จับใจนาย
๖. นางดี	จับใจนาย
๗ นายยาว	จับใจนาย
๘ นางบัวไหล	ต๊ะต้องใจ

....

ประวัติบ้านกิ่วพร้าว หมู่ที่ ๔ ตำบลจันจว้าใต้

ในอดีตบ้านกิ่วพร้าวมีชื่อเดิมว่า บ้านป่าบงงาม เนื่องจากบริเวณนี้เป็นป่าไผ่ (ไม้บง) จึงใช้ชื่อว่าบ้านป่าบงงาม แต่หมู่บ้านป่าบงมีมากจึงเปลี่ยนชื่อเป็น "บ้านกิ่วพร้าว" และบังเอิญมีต้นมะพร้าวกิ่วอยู่ใกล้ๆวัด จึงใช้ชื่อว่า "บ้านกิ่วพร้าว" และตอนนี้มีมะพร้าวกิ่วอยู่ที่วัดในสวนป่าหลังวัด (ชไมพร แปงทอน:๒๕๕๓)

ในปีพ.ศ.๒๓๗๕ เป็นต้นมา เจ้าเมืองลำพูน ได้อพยพผู้คนบางส่วนออกจากเมืองลำพูน เพราะความแห้งแล้งทรัพยากรไม่เพียงพอต่อจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น จึงย้าย มาตั้งรกรากที่เมืองเชียงแสน (เขตอำเภอแม่จัน แม่สาย เชียงแสน) ซึ่งมีทรัพยากรที่สมบูรณ์ ผู้อพยพส่วนหนึ่งนำโดยนายจันทร์(จั๋นแต่ม) เข้ามาตั้งถิ่นฐานที่บ้านป่าบงงาม ซึ่งเป็นเมืองร้าง มีคูเมืองล้อมรอบ มีหนองน้ำขนาดใหญ่ใช้สอย (หนองเขียว) เริ่มจากบ้าน ๒-๓ หลัง ต่อมาคณะของนายนวลได้อพยพมาจากลำพูน อีกกลุ่มมาจากลำปางมาสมทบที่นี่ จึงทำให้จำนวนหลังคาบ้านเพิ่มเป็น ๒๐-๓๐ หลังคาเรือน หลายปีต่อมาเมื่อจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ชาวบ้านจึงร่วมใจกันสร้างอารามขึ้น เพื่อเป็นวัดประจำหมู่บ้าน และที่บ้านลุงหนานใจ แม่อุ้ยแปง ได้มีต้นมะพร้าวกิ่วอยู่ต้นหนึ่งจึงได้เอานามมาเป็นชื่อของหมู่บ้าน อีกอย่างเพราะมีบ้านป่าบงอยู่ใกล้ๆกัน จึงได้พร้อมใจกันเปลี่ยนชื่อจากป่าบงงามมาเป็นกิ่วพร้าว ต.จันจว้า(ไม่มีใต้)มาถึงปัจจุบันผู้นำหมู่บ้านในสมัยนั้นในสรรพนามแทนตำแหน่งว่า"หมื่น"บุคคลผู้ได้สรรพนามนี้เป็นคนแรกคือหมื่นหนานดัด และมีผู้นำต่อมารวม ๔คนคือ และในอดีตเส้นทางที่จะเข้าสู่หมู่บ้านกิ่วพร้าวนั้น เป็นถนนดินแดง มีทางเดินแคบๆ เมื่อถึงฤดูฝนถนนก็จะเป็นโคน ทำให้การเดินทางเข้าสู่หมู่บ้านเป็นไปอย่างยากลำบาก ซึ่งมีเส้นทางเข้าสู่หมู่บ้านคือ เส้นทางทางเชียงราย – เชียงแสน ในปัจจุบันเป็นเส้นทางที่สะดวกในการเดินทางมากขึ้น และในการประกอบอาชีพในสมัยที่มีการตั้งหมู่บ้านเริ่ม ชาวบ้านมีอาชีพเลี้ยงควาย ต่อมาได้มีการทำการเกษตรเพิ่มขึ้น เช่น การทำนา ทำไร่ เป็นต้น ต่อมามีการค้าขาย ในสมัยนี้ มีการค้าขาย การทำนา ทำไร่ การจักรสารของคนเฒ่าคนแก่ และรับจ้างทั่วไป

คนในชุมชนเป็นคนพื้นเมือง (คนยอง) และในบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านเป็นที่ราบลุ่ม และการสร้างบ้านของชาวบ้านในสมัยนั้นตัวบ้านมักจะสร้างด้วยไม้ไผ่(ไม้บง) ส่วนหลังคาจะใช้หญ้าคาในการสร้าง และในการทำกิจกรรมต่างๆ หรือประกอบพิธีกรรมต่างๆที่ จะทำที่บ้านบ้านแก่บ้าน(ผู้ใหญ่บ้าน) หรือวัด (ชไมพร แปงทอน:๒๕๕๓)

วัดกิ่วพร้าว (ณรงค์เดช ทายะนา : ๒๕๕๔) เดิมชื่อว่าวัดป่าบง เนื่องจากเมื่อประมาณ พ.ศ.๒๓๗๕ มีชาวบ้านที่มาจากจังหวัดลำปางและลำพูนมาลงรากปักฐานที่นี่ บริเวณนี้เป็นป่าไผ่(ไม้บง)ปัจจุบันบริเวณที่เป็นป่าช้า ก็ยังเป็นป่าไผ่ร่มรื่นอยู่ เมื่อมีการสร้างอารามครั้งแรก จึงใช้นามว่าวัดป่าบงแต่ว่าใกล้ๆกันนั้นมีชื่อว่าวัดป่าบงด้วย จึงเปลี่ยนชื่อเป็นวัดกิ่งพร้าวและบังเอิญมีต้นมะพร้าว คอดกิ่วอยู่ใกล้ๆวัด จึงใช้ชื่อว่าวัดกิ่วพร้าว และมีมะพร้าวคอดกิ่วที่วัดอีกต้น อยู่ที่ด้านสวนป่าของวัดจนถึง

ปัจจุบัน หนังสือทำเนียบวัดทั่วประเทศ บันทึกว่า ชื่อวัดกิ่วพร้าว เลขที่ ๖๔ เริ่มสร้างวัดเมื่อ พ.ศ.๒๔๔๕ ที่ดินวัดจำนวนเนื้อที่ ๑๑ ไร่ ๒๐ ตาราง

วัดกิ่วพร้าวผูกพัทธสีมาเมื่อพ.ศ.๒๔๘๙ ภูมิประเทศของวัด เนื้อที่ทั้งหมดเป็นที่ราบลุ่ม เมื่อฝนตกจึงมีปัญหาน้ำไหลบ่าจากหมู่บ้านที่อยู่ทางทิศตะวันออกของวัด เพราะเป็นที่สูงกว่า พ.ศ.๒๕๔๐ ชาวบ้านจึงตัดสินใจเทซีเมนต์ทั่วบริเวณวัดด้านใน ด้านนอกกำแพงเป็นสวนป่าร่มรื่น และสวนสมุน ไพรของกลุ่มผู้สูงอายุ ทางวัดมีโครงการจะปรับปรุงเป็นสถาน ที่ท่องเที่ยว เพราะมีคูเมืองอยู่เป็นแนวยาวตลอด แทนกำแพงเป็นอย่างดี จะสร้างบ้านโบราณ และที่อบสมุนไพร

อาคารเสนาสนะของวัดกิ่วพร้าว จะมีรูปทรงที่เป็นแบบล้านนา ทั้งวิหาร หอฉันหอระฆัง ศาลาปฏิบัติธรรม กำแพง กุฏิ ศาลาบาตร ล้วนเป็นแบบล้านนาทั้งสิ้น กิจกรรมของวัดมีการทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ตลอดทุกวันพระ มีการปฏิบัติธรรมทุกวันสำคัญของชาติและศาสนา วันสำคัญ เช่น วิสาขบูชา มาฆบูชา วันที่ ๕ ธันวา จะมีการจัดซุ้มโต๊ะหมู่ทุกครั้งและขึ้นป้ายใหญ่ในกิจกรรมต่างๆของปีเช่น ป้ายผ้าวันมาฆบูชา วิสาขบูชา วันงดบุหรี่โลก วันเอดส์โลก วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ ป้ายวันเข้าพรรษา ป้าย งดเหล้าช่วงเทศกาลเข้าพรรษา เป็นต้น

สิ่งที่สร้างความภาคภูมิใจของคนในชุมชนได้แก่การรวมกลุ่มของคนในหมู่บ้านหรือชุมชนร่วมกันทำขึ้นมา เช่น การร่วมกลุ่มทำธนาคาร ชุมชน กลุ่มการทำแหนม การสร้างพระธาตุศรีสองเวียงในชุมชน

สาเหตุใดที่ทำให้สังคมในชุมชนนั้นมีความสามัคคีกลมเกลียวกัน การรักและการเอื้ออาทรเห็นอกเห็นใจกัน การมีน้ำใจซึ่งกันและกัน และมีวัดเป็นศูนย์ รวมจิตใจการดูแลซึ่งกันและกัน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ความสามัคคีกันและการช่วยเหลือกันในสังคม การมีการจัดกิจกรรมในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนนั้นได้มีกิจกรรมทำร่วมกันเพื่อให้เกิด ความสามัคคี

ความวิตกกังวลในปัญหาที่จะมีผลกระทบต่อสังคมในชุมชนของตนในอนาคตได้แก่ ปัญหายาเสพติด เพราะปัจจุบันยาเสพติดนั้นได้ระบาดไปทั่วประเทศ จึงกลัวว่าลูกหลาน ในหมู่บ้านจะติดยาหรือมั่วสุมในเรื่องของยาเสพติด

....

ประวัติบ้านหนองปึ๋ง หมู่ที่ ๕ ตำบลจันจว้าใต้

ประวัติของหมู่บ้านหนองปึ๋ง หมู่ ๕ (เสกสรร ดวงดอกมูล ๒๕๕๓) เดิมหมู่บ้านหนองปึ๋ง หมู่ที่ ๕ ต.จันจว้าใต้ อ.แม่จัน จ.เชียงราย ตั้งอยู่ใกล้ หนองเขียวมีประชากร ๒๐ หลังคาเรือ ชื่อว่า บ้านในเวียง ขึ้นการปกครองกับผู้ใหญ่บ้านกิ่วพร้าว ต่อมามีปัญหาเรื่อง ช้างป่า เสือป่า มารบกวน การทำไร่ สวน จึงพากันอพยพมา ตั้งบ้านเรือนอยู่ห่างจากเดิมประมาณ๕๐๐เมตร และมีชาวบ้าน จากต่างหมู่บ้านมาอยู่รวมกันประมาณ ๕๐ หลังคาเรือน โดยมาจากหมู่บ้าน ท่าข้าวเปลือก บ้านป่าไร บ้านแม่หะ บ้านป่าถ่อน และอีกหลายหมุ่บ้าน และได้ช่วยกันสร้างอารามขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ชื่อว่าวัด สันฆ้องแก้ว โดยถือเอาต้นไม้ชื่อ ไม้ฆ้อง เป็นสัญญาลักษณ์โดยมีนายอ้าย พรมโมคัก ได้อุทิศที่ดินให้จำนวน ๑๐ ไร ในปี พ.ศ.๒๔๘๐ ได้แยก การปกครองออกจากบ้านกิ่วพร้าว มาเป็นหมู่บ้านหนองปึ๋ง โดยชื่อตามหนองน้ำที่ ที่ติดทางทิศใต้ของวัด ผู้ใหญ่บ้าน โดยมีผู้ใหญ่บ้านคนแรกถึงปัจจุบันดังนี้

๑. พ่อหลวงคำ ดวงดอกมูล

๒. พ่อหลวงมา ทากาศ

๓. พ่อหลวงนุช กันแก้ว

๔. พ่อหลวงอุ่น โกแสนตอ

๕. พ่อหลวงแก้วมา หมื่นมลูกาศ

๖. พ่อหลวงอินถา เมืองสุวรรณ์

๗. พ่อหลวงประพันธ์ พรมโมคัก

๘. พ่อหลวงชูศักดิ์ เมืองสุวรรณ์

และคนปัจจุบัน พ่อหลวงประพันธ์ พรมโมคัก

วัดหนองปึ๋ง (มนธิรา ธิน้อมธรรม และคณะ ๒๕๕๒) มีนามเดิมว่า วันสันฆ้องแก้ว เมื่อก่อนนี้ซึ่งมีต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่งเป็นสัญญาลักษณ์ปัจจุบันก็ยังมีปรากฏให้เห็นเด่นชัด ต่อมาเมื่อปี พุทธศักราช ๒๕๒๕ ทางกรมการศาสนาจงได้เปลี่ยนชื่อวัดใหม่มีนาม ว่า วัดหนองปึ๋ง ตั้งอยู่เลขที่ ๒๐ หมู่ที่ ๕ ตำบลจันจว้าใต้ เขต ๑อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย วัดหนองปึ๋ง ตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๐๔ ซึ่งในสมัยนั้นสถานที่ตั้งวัดแห่งนี้เป็นสวนป่างิ้วของนาย อ้าย พรมโมคัค ในครั้งนั้นชาวบ้านมีประมาณ ๘๐ หลังคาเรือน จึงได้แยกจาก วัดกิ่วพร้าวมาตั้งเป็นอารามก่อนโดยมีพระดวงคำ รตินฺธโร ซึ่งเป็นประทานนำสร้างและมีนาย นุช กันแก้ว เป็นผู้ใหญ่บ้านในสมัยนั้นปี ๒๕๒๑ จึงได้รับอนุญาตจากกรมการศาสนาให้ตั้งเป็นวัดในพระพุทธศาสนาที่ได้นาม วัดหนองปึ๋งนั้นเพราะว่ามีหนองน้ำอยู่ทางด้านทิศใต้ของวัดหนองปึ๋งน้ำแห่งนี้เป็นน้ำที่เต็มไปด้วยแผ่นปึ๋งทั้งหมดชาวบ้านจึงเรียกกันว่า หนองปึ๋งตามนามของหมูบ้าน มีเนื้อที่ตั้งวัดทั้งหมด ๑๐ ไร่ งาน ๑๘ ตารางวา ทิศตะวันออกติดกับแปลงเพาะยาสูบ ทิศตะวันตกติดกับถนนสุขาภิบาล ทิศเหนือติดกับทางหลวง

แผ่นดินสายกิ่วพร้าว บ้านแก่นทิศใต้ติดกับหนองน้ำสาธารณะ วัดหนองปึ๋งมีอายุประมาณ ๒๓ ปี แล้ว ชาวบ้านเคารพรักและนับถือ วัดหนองปึ๋ง กันมากมาย หลายเพศหลายวัย

เมือประมาณ พ.ศ.๒๕๐๘ ได้เกิดการเหตุการณ์ ที่ต้นไม้ฆ้องหักลงเป็นต้นไม้ที่ใหญ่มากมีมาแต่สมัยก่อน แล้วยังเป็นชื่อของวัด

ใจ๋บ้าน เป็นสถานที่ทุนคนนับถือบูชาเป็นสถานที่สำคัญของหมู่บ้านโดยท่ามีงานบวชงานปอย งานแต่งงานและอื่นๆ ก็มาบอกกล่าวแล้วนำอาหารมาเลี้ยง

หนองปึ๋ง หนองน้ำ เคยได้ยินจากอุ้ยบอกว่า หนองนั้นเคยเป็นวัดเก่า เวลามีงานจะมีชาวบ้านมาขอถ้วย แล้วเอากระดาษมาเขียวว่าจำนวนเท่าไร แล้วท่าพอ ให้หันหลังแล้วหันไปดูจะเห็นตามที่ขอ

....

ประวัติบ้านหนองครก หมู่ที่ ๖ ตำบลจันจว้าใต้

บ้านหนองครกตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2383 โดยพ่อหลวงโอง พ่อหลวงขัน พ่อหลวงแดง พ่อหลวงสม พ่อหลวงอุ่น พ่อหลวงวัง พ่อหลวงเปิ๊บ มาจากบ้านกิ่วพร้าวพากัน มาตั้งรกรากอยู่ก่อน ต่อมาก็มีผู้คนมาอยู่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆจึงเกิดเป็นหมู่บ้านเล็กๆขึ้น โดยตั้งชื่อว่าบ้านหนองครก เหตุที่ตั้งชื่อขึ้นเช่นนี้เพราะ ทางทิศเหนือของหมู่บ้านมีสระอยู่สระหนึ่ง กว้างประมาณ 30 เมตร มีครกหินโบราณอยู่ในสระ จึงนามว่า หนองครก มาจนทุกวันนี้ ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2423 ราษฎรเวลานั้นประมาณ 20 หลังคาเรือน จึงได้พร้อมใจกันสร้างอารามแห่งนี้ โดย ท่านครูบาต๋าคำ คัมภีรธมโม เป็นเจ้าอารามรูปแรก มีเนื้อที่ไร่ 2 ไร่เศษ ต่อมาได้ปรับปรุงขยายเขตเรื่อย ๆ จนได้รับ พระราชทาน วิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 1 เดือนกุมภาพันธุ์ พ.ศ.2489 และได้ทำการ ผูกพัทธสีมา เมื่อวันที่ 6 เดือน มีนาคม พ.ศ.2507 วัดหนองครก ตั้งอยู่ เลขที่ 47 หมู่ 6 ต.จันจว้าใต้ อ.แม่จัน จ.เชียงราย มีเนื้อที่ทั้งหมด 5 ไร่ 2 งาน 26 ตารางวา มีพระครูสุคนธ์ปัญโญภาส (จำรัส คนธญาโณ) เจ้าคณะตำบลจันจว้าใต้ เขต 1

วัดหนองครกตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2383 โดยพ่อหลวงโอง พ่อหลวงขัน พ่อหลวงแดง พ่อหลวงสม พ่อหลวงอุ่น พ่อหลวงวัง พ่อหลวงเปิ๊บ มาจากบ้านกิ่วพร้าวพากัน มาตั้งรกรากอยู่ก่อน ต่อมาก็มีผู้คนมาอยู่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆจึงเกิดเป็นหมู่บ้านเล็กๆขึ้น โดยตั้งชื่อว่าบ้านหนองครก เหตุที่ตั้งชื่อขึ้นเช่นนี้เพราะ ทางทิศเหนือของหมู่บ้านมีสระอยู่สระหนึ่ง กว้างประมาณ 30 เมตร มีครกหินโบราณอยู่ในสระ จึงนามว่า หนองครก มาจนทุกวันนี้ ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2423 ราษฎรเวลานั้นประมาณ 20 หลังคาเรือน จึงได้พร้อมใจกันสร้างอารามแห่งนี้ โดย ท่านครูบาต๋าคำ คมภีรธมโม เป็นเจ้าอารามรูปแรก มีเนื้อที่ไร่ 2 ไร่เศษ ต่อมาได้ปรับปรุงขยายเขตเรื่อยๆ จนได้รับ พระราชทาน วิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 1 เดือนกุมภาพันธุ์ พ.ศ.2489 และได้ทำการ ผูกพัทธสีมา เมื่อวันที่ 6 เดือน มีนาคม พ.ศ.2507 วัดหนองครก ตั้งอยู่ เลขที่47 หมู่ 6 ต.จันจว้าใต้ อ.แม่จัน จ.เชียงราย มีเนื้อที่ทั้งหมด 5 ไร่ 2 งาน 26 ตารางวา มีพระครูสุคนธ์ปัญโญภาส(จำรัส คนธญาโณ) เจ้าคณะตำบลจันจว้าใต้ เขต 1

โรงเรียนบ้านหนองครกตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2482 โดยแยกออกมาจากโรงเรียนบ้านกิ่วพร้าว เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 4 ในปี พ.ศ. 2487 นายบุญมา เยาว์ธานี ผู้ใหญ่บ้านและราษฎรได้ร่วมกันจักหาที่ดินและปลูกสร้างอาคารเรียนชั่วคราวขึ้นหลังหนึ่งเพื่อใช้เป็นสถานที่ศึกษา

ในปี พ.ศ. 2494 ได้งบประมาณจากทางราชการ จำนวน 13,700 บาท ร่วมกับชาวบ้านบริจาค ทำการสร้างอาคารเรียนถาวร 1 หลัง ขนาด 3 ห้องเรียน แบบ ป.1 ก กว้าง 6 เมตร ยาว 27 เมตร ใช้เป็นสถานที่เรียนตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2496 เป็นต้นมา ต่อมาอาคารเรียนหลังนี้เกิดชำรุด นายชื่น ฟูเฟื่อง และนายชูเกียรติ แสงสมบรูณ์ ครูใหญ่และชาวบ้านได้

ร่วมกันบริจาคจำนวน 83,599 บาท สร้างอาคารเรียนแบบ ป.1 ก พิเศษ ขนาด 5 ห้องเรียน กว้าง 11.50 เมตร ยาว 44 เมตร สร้างตั้งแต่วันที่ 2 ธันวาคม 2511 เสร็จเมื่อ 26ตุลาคม 2518 ได้ใช้เป็นสถานที่เรียนตั้งแต่วันที่ 12 มกราคม 2579 เนื้อมีที่ดินตาม นส.3 ก. เลขที่ 1605 มีเนื้อที่ 5 ไร่ – งาน 63 ตารางวา

ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2513 – มีนาคม พ.ศ. 2514 ได้ทำการสร้างประปาโรงเรียนจนสำเร็จ จากเจ้าของอนามัยและชาวบ้านสมทบเป็นเงิน 10,000 บาท

วันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2519 โรงเรียนได้รื้ออาคารเรียนหลังเก่าและนำมาจัดสร้างอาคารเรียนชั่วคราวได้ 1 หลัง และก่อสร้างส้วมแบบชาวบ้าน ขนาด 4 ที่นั่ง เป็นเงิน 5,700 บาท

วันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2529 โรงเรียนได้งบประมาณจำนวน 35,000 บาท ดำเนินการก่อสร้างถังน้ำซีเมนต์แบบ ฝ.33 จำนวน 3 ถัง

วันที่ 15 มีนาคม พ.ศ.2530 โรงเรียนได้รับงบประมาณจำนวน 40,000 บาท ดำเนินการก่อสร้างส้วม ขนาด 4 ที่นั่ง แบบ สปช.601 จนแล้วเสร็จ

ปี พ.ศ. 2535 โรงเรียนและชุมชนร่วมสร้างบ้านพักภารโรง 1 หลัง เป็นเงิน 5,000 บาท

ปี พ.ศ. 2538 โรงเรียนและชุมชนร่วมสร้างอาคารอเนกประสงค์ 1 หลัง เป็นเงิน 250,000 บาท โดยใช้งบประมาณจากทางราชการ ซึ่งก่อสร้างขึ้นแทนหลังเก่าที่ทรุดโทรมมาก

ปี พ.ศ. 2540 โรงเรียนและชุมชนร่วมสร้างอาคารเรียนอเนกประสงค์อีก 1 หลัง เป็นเงิน 500,000 บาท โดยไม่ใช้งบประมาณจากทางราชการ เพื่อให้มีอาคารเรียนเพียงพอมากขึ้น

ปี พ.ศ.2543 โรงเรียนได้ขึ้นทะเบียนที่ราชการพัสดุ แปลงหมายเลขทะเบียนที่ ชร.435 เนื้อที่ 5 ไร่ 8 งาน 8 ตารางวา หนังสือสำคัญสำหรับที่ดินเลขที่ 47506

ปี พ.ศ.2543 สำนักงาการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย ได้แต่งตั้งให้นายศักดิ์ชัย ไชยชนะ มารับตำแหน่งครูใหญ่

วันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ.2544 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย ได้แต่งตั้งให้นางภุมรัตน์ อริเดช มาดำรงตำแหน่งครูใหญ่

ปีพ.ศ.2545โรงเรียนได้งบประมาณจากทางราชการซ่อมแซมอาคารเรียนแบบ ป.1 ก พิเศษ เป็นเงิน 48,600 บาท

ปัจจุบันโรงเรียนบ้านหนองครกได้ทำการเปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 -6 จำนวน 5 ชั้นเรียน มีข้าราชการครู 2 คน พนักงานราชการ 2 คน โดยมีนายณรงค์ แก้วเป็ง ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน

ประวัติบ้านม่วงหมูสี หมู่ที่ ๗ ตำบลจันจว้าใต้

บ้านม่วงหมูสี ความเป็นมาของชื่อหมู่บ้านมาจากชาวบ้านส่วนใหญ่ที่นิยมเลี้ยงหมูจำนวนมาก อยู่มาวันหนึ่ง มีหมูตัวหนึ่งเกิดคันตามผิวหนังเลยเอาตัวไปถูกับต้นมะม่วงขนาดใหญ่ (มะม่วงสามฤดู) เลยทำให้ชาวบ้านนำเอาเหตุการณ์นี้ไปตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน

ประชาชนได้อพยพมาจากหลายจังหวัด ดังนี้ จากจังหวัดพะเยา ได้แก่ พ่ออุ้ยมูล จินา แม่อุ้ยหน้อย จินา แม่อุ้ยเป็ง ปันปิน พ่ออุ้ยชวน จินาเหตุผลที่อพยพมา เพื่อต้องการจัดหาพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์สำหรับการเพาะปลูก และพบว่าเนื่องจากบริเวณพื้นที่ของหมู่บ้านมีความเหมาะสมสำหรับเพาะปลูกมีความอุดมสมบูรณ์ และมีแม่น้ำคำล้อมรอบหมู่บ้าน

จากจังหวัดลำพูน ได้แก่ พ่ออุ้ยวง ผัดกาศ แม่อุ้ยบัว ผัดกาศ แม่อุ้ยถา ผัดกาศ ได้ถูกเกณฑ์ให้มาตั้งอยู่ในพื้นที่ และเห็นว่าพื้นที่แห่งนี้มีความอุดมสมบูรณ์จึงเลือกตั้งบ้านเรือนอยู่ในบริเวณนี้

จากจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ พ่ออุ้ยคำ จันทาพูน แม่อุ้ยปี๋ จันทาพูน พ่ออุ้ยแดง วันดี ได้ถูกเกณฑ์มา (โดยเจ้าเมือง) และเลือกพื้นที่นี้เนื่องด้วยมีความอุดมสมบูรณ์ โดยเดินทางมาภายหลังกลุ่มที่มาจาก พะเยา และลำพูน ปัจจุบันได้มีประชากรจากภาคอื่นเข้าอยู่อาศัย เช่น อุตรดิตถ์ สุโขทัย กรุงเทพฯ ปทุมธานี นราธิวาส และยะลา เป็นต้น

สถานที่สำคัญ

แม่น้ำคำ เป็นเส้นเลือดหล่อเลี้ยงพื้นที่เพาะปลูกของหมู่บ้าน

ฝายกั้นน้ำบ้านม่วงหมูสี เริ่มสร้างในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ สร้างเสร็จสิ้น ๒๕๔๙ ตั้งอยู่บริเวณปากลำเหมืองอุดม เพื่อแก้ปัญหาน้ำท่วมให้แก่หมู่บ้าน

ศาลเจ้าพ่อบ้านม่วงหมูสี สร้างเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในหมู่บ้าน ตามความเชื่อของประชาชน เชื่อว่าเจ้าพ่อเปรียบเสมือนเทพที่คอยปกป้องรักษาหมู่บ้าน ในวันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ และวันพระ ชาวบ้านก็จะทำบุญที่ศาลเจ้าพ่อ และในวันสงกรานต์ก็จะมีการขนทรายเข้ามาไว้ที่ศาลเจ้าพ่อ ก่อกองทราย และปักตุง

หนองน้ำสาธารณะ สร้างขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ด้านการเกษตรการเพาะปลูก และการประมง ขุดเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๓๑ มีความลึกประมาณ ๒-๓ เมตร

รายชื่อผู้นำชุมชน

พ่อหลวง หมวก (คนแรก)

พ่อหลวง พรม จุมปาดง

พ่อหลวง อ้าย จุมปาดง

พ่อหลวง ศุกร์ จุมปาดง

พ่อหลวง ศรี ท่าดีสม

พ่อหลวง ใจ๋ อุดม (๒๕๑๒-๒๕๑๔)

พ่อหลวงถนอม คำจริง (๒๕๑๔-๒๕๑๙)

พ่อหลวงเรือน ศรีไว (๒๕๑๙-๒๕๒๔)

พ่อหลวงมี จันทาพูน (๒๕๒๔ – ๒๕๓๐)

พ่อหลวงเลิศ วันดา (๒๕๓๐-๒๕๓๕)

พ่อหลวงเสมอ จันทาพูน (๒๕๓๕-๒๕๔๐)

พ่อหลวงทา จุมปาดง (๒๕๔๐-๒๕๔๕)

พ่อหลวงต๋ำ ผัดกาศ (๒๕๔๕-๒๕๔๗)

พ่อหลวงบุญส่ง ร้องขันแก้ว ๒๕๔๘

....

ประวัติบ้านป่ากุ๊ก หมู่ที่ ๘ ตำบลจันจว้าใต้

ประวัติความเป็นมาของบ้านป่ากุ๊ก บ้านป่ากุ๊กปัจจุบันตั้งอยู่ในเขตการปกครองของเทศบาลตำบลจันจว้า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ทิศเหนือติดกับหมู่บ้านทรายมูล ทิศใต้ติดกับหมู่บ้านสันทางหลวง ทิศตะวันออกติดกับบ้านธิ ทิศตะวันตกติดกับบ้านหมู่หมู่สี เป็นบ้านที่อยู่ในเขตของหมู่ 8 ความเป็นมาเท่าที่ทราบกันมาในอดีตเคยมีการย้ายและมาตั้งถิ่นฐานจากที่อื่นมาเป็นส่วนมากในอดีตบ้านป่ากุ๊กเคยมีความรุ่งเรืองมาก่อนเพราะพื้นที่บ้านป่ากุ๊กมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยไม่ว่าการทำนา ทำไร่ ทำสวน จะมีแม่น้ำหลายสายผ่านจึงทำให้มีผู้คนอพยพมาตั้งหลักสร้างถิ่นฐานเป็นจำนวนมาก บ้านป่ากุ๊กในอดีตเคยเรียกกันว่า บ้านเหล่า มีต้นกุ๊กเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันยังคงมีให้เห็นในสุสานเท่านั้น ในอดีตบ้านป่ากุ๊กได้มีการสร้างหมู่บ้านหลายหลังคาเรือนเป็นจำนวนมาก เท่าที่ทราบกันมามีการตั้งหมู่บ้านโดยการนำของ พ่อหลวงหลาน พ่อหลวงดวง พ่อหลวงปัน พ่อหลวงคำ พ่อหลวงวัง พากันมาจากจังหวัดลำพูนและเชียงใหม่มาตั้งถิ่นฐาน ปัจจุบันก็คือบ้านป่ากุ๊ก สร้างมาก่อนสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ หลังจากมีการก่อตั้งจนเป็นหมู่บ้านได้มีผู้ใหญ่บ้านคนแรกชื่อว่า พ่อหลวงสุ่ม ขะขอม คนที่ ๒ ชื่อพ่อหลวงศรียนต์ ภิระบรรณ และก็มีต่อกันมาหลายคน บ้านป่ากุ๊กสร้างเมื่อประมาณ พ.ศ ๒๓๕๘ เท่าที่ทราบกันมาชาวบ้านป่ากุ๊กจะพากันไปทำบุญที่วัดป่าบง เนื่องจากบ้านป่ากุ๊กไม่มีวัดและสืบมาถึงรุ่นนายคำ นายวัง และอีกหลายคนพากันมาสร้างวัดใน พ.ศ ๒๔๘๓

....

ประวัติบ้านฝั่งหมิ่น หมู่ที่ ๘ ตำบลจันจว้าใต้

ชื่อหมู่บ้านแม่คำฝั่งหมิ่นมาจากความคิดของสาวบ้านที่รวมตัวกันคิดตั้งชื่อขึ้นมา เริ่มจากการที่ชาวบ้านมาอาศัยอยู่ และมองเห็นสภาพหมู่บ้านที่เป็นอยู่คือสภาพหมู่บ้านเริ่มแรกเป็นที่เลี้ยงฝูงวัวฝูงควายโดยมีแม่น้ำคำไหลผ่าน ทุ่งหญ้าที่ใช้เลียงฝูงสัตว์ แต่ก่อมีผู้คนจำนวลมาที่มาอาศัยทุ่งหญ้าแห่งนี้เลียงสัตว์จึงเกิดความคิดที่จะตั้งชุมชนขึ้งเพื่อสะดวกต่อการเลี้ยงสัตว์ จึงเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านขึ้นให้มีชื่อว่า บ้านแม่คำ ต่อมาได้มีการเปลี่ยนชื่ออีกครั้งว่า บ้านแม่คำฝั่งหมิ่น เนื่องจากว่าหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ใกล้ฝั่งแม่น้ำคำ ซึ่งมีฝั่งที่ไม่แข็งแรงและหน้าดินพังทลายยุบตัวลงบ่อยครั้ง จึงให้ชื่อว่าแม่คำฝั่งหมิ่นสืบต่อกันมาเรื่อยๆจนถึงปัจจุบัน

ความเป็นมาของประชากรชุมชน

ความเป็นมาของประชากรหรือชุมชน หรือชุมชนบ้านแม่คำฝั่งหมิ่นเริ่มแรกไม่มีบุคคลที่จะคิดเข้ามาปักหลักตั้งถิ่นฐาน อาศัยอยู่เลยเพราะเป็นสถานที่ เลียงวัวเลี้ยงควาย เป็นทุ่งหญ้ากว้างมีคนมาอาศัยเพื่อเลี้ยงสัตว์ตอมาได้เริ่มการนำสัตว์มาเลี้ยงบ่อยขึ้น จึงมีคนที่คิดที่จะตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยแต่เพียงเล็กน้อยจากคนไม่กี่คนที่เข้ามาอยู่อาศัย ก็ได้มองว่าพื้นที่แห่งนี้อุดมสมบูรณ์ดี จึงได้พาญาติ มิตรทั้งหลาย ชักชวนข้ามาอยู่อาศัยด้วยกัน ส่วนใหญ่จะเป็นคนจังหวัดลำพูนซึ่งเป็นคนพื้นถิ่นโดยมีภาษาพูดเป็นของตนเอง เรียกว่า “ภาษายอง” จากที่มีประชากรอยู่น้อยไม่กี่หลังคา ก็เริ่มเป็นหมู่บ้าน ที่สมบูรณ์ โดยให้ชื่อของหมู่บ้านว่า “แม่คำฝั่งหมิ่น” ปัจจุบันมีประชากร 210 หลังคาเรือน

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของหมู่บ้านแม่คำฝั่งหมิ่น โดยรวมดูจากภายนอก จะมีลักษณะเป็นธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีลักษณะเด่นชัดโดยมีพื้นที่ส่วนใหญ่ในหมู่บ้านแม่คำฝั่งหมิ่นเป็นแผ่นดินที่อุดมไปด้วยป่าส่วนหนึ่ง ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ในการทำเกษตรกรรม เช่น พืชไร่และพืชสวนเป็นจำนวนมาก และจะสังเกตได้ว่าภูมิประเทศจะถูกภูเขาล้อมรอบอยู่ในเขตของ อำเภอแม่จัน แม่สายเชียงแสน และ อำเภอดอยหลวงจึงทำให้มองเห็นได้ชัดเนื่องจากพืชไร่ทางการเกษตรกว้างจึงทำให้เห็นภูเขาหมู่บ้านแม่คำฝั่งหมิ่นเหมาะสมในการทำพื้นที่ทางการเกษตรที่อุดมสมบรูณ์.

ประวัติวัดม่วงชุม

วัดม่วงชุม หรือวัดในหมู่บ้านแม่คำฝั่งหมิ่น ตั้งอยู่เลขที่ 55 บ้านแม่คำฝั่งหมิ่น หมู่ที่ 9 ตำบลจันจว้าใต้ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงมหานิกาย
ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 3 ไร่ 3 งาน 99 ตารางวา ส.ค. 1 เลขที่ 254อาณาเขต ทิศเหนือประมาณ 3 เส้นจอถนนสาธารณะทิศใต้ประมาณ 3 เส้น 2 วา จอลำเหมืองทิศตะวันออกประมาณ 2 เส้น 10วา จอลำเหมืองทิศตะวันออกประมาณ 2เส้น 10วา จอลำเหมืองทิศตะวันตกประมาณ 3 เส้น 8 วาจอลำเหมือง และโรงเรียนประชาบาลบ้านแม่คำฝั่งหมิ่นอาคารเสนาสนะประกอบด้วย พระอุโบสถ

ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ ศาลาราย และหอระฆัง ปูชนียวัตถุมีพระประธานเป็นพระพุทธรูปก่ออิฐถือปูน 3 องค์ และองค์เล็กกับพระพุทธรูปปางประจำวันเกิด

วัดม่วงชุมได้จัดสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2471 วิสุงคามสีมา เมื่อในวันที่ 1 เดือน กุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. 2489 เขตวิสุงคามสีมา กว้าง 80 เมตร ยาว 80 เมตร

การบริหารการปกครองวัดม่วงชุมมีเจ้าอาวาสเท่าที่ทราบนาม

เมื่อ ปี พ.ศ. 2470-2478 เจ้าอาวาส คือ พระอธิการเขียว ขัตติโย

เมื่อ ปี พ.ศ. 2481-2484 เจ้าอาวาส คือ พระสุม กนฺทาโร

เมื่อ ปี พ.ศ. 2484-2490 เจ้าอาวาส คือ พระบุญเป็ง อภิชโย

เมื่อ ปี พ.ศ. 2490-2492 เจ้าอาวาส คือ พระใจ สุวณฺณเมโฆ

เมื่อ ปี พ.ศ. 2492-2495 เจ้าอาวาส คือ พระอิ่น ขนฺทวํโส

เมื่อ ปี พ.ศ. 2496-2500 เจ้าอาวาส คือ พระแก้ว จารุวณฺโน

เมื่อ ปี พ.ศ. 2501- ปัจจุบัน เจ้าอาวาส คือ พระครูสุจิตสังวร

ผู้นำชุมชนในอดีตจนถึงปัจจุบัน

1 นายอ้าย รินนายรักษ์ ตั้งเมื่อวันที่ 2470-2472

2 นายตั๋น ทายะนา ตั้งเมื่อวันที่ 2472-2481

3 นายจางวาง จับใจนาย ตั้งเมื่อวันที่ 2481-2516

4 นายสิงห์ใจ จินดาธรรม ตั้งเมื่อวันที่ 2516-2519

5 นายขจร ธรรมกาศ ตั้งเมื่อวันที่ 2519-2522

6 นายลาด โพธิ ตั้งเมื่อวันที่ 2522-2538

7 นายประยุทธ์ จับใจนาย ตั้งเมื่อวันที่ 2538-2540

8 นายพรม เตอะสกุล ตั้งเมื่อวันที่ 2540-2545

9 นายกำพร ร้องหาญแก้ว ตั้งเมื่อวันที่ 2545-2547

10 นายสุกิจ ฉางข้าวคำ ตั้งแต่ พ.ศ. 2547 ถึงปัจจุบัน (กำนัน)

(จตุรงค์ ชุ่มอุ่น :๒๕๕๔)

ประวัติบ้านสันหลวง หมู่ที่ ๑๐ ตำบลจันจว้าใต้

บ้านสันหลวงเดิมทีเป็นป่าสันดอยเล็กๆ ซึ่งชาวบ้านสมัยนั้นได้พร้อมใจกันขุดเหมือง กว้างยาวพอผ่านหมู่บ้าน จึงเรียกกันว่าน้ำเหมืองหลวงและต่อมาก็เรียกตามลำน้ำว่าบ้านสันหลวง การปกครองสมัยนั้นก็ได้ขึ้นกับหมู่บ้านหนองคันซึ่งอยู่ระหว่างบ้านหนองครก หนองคัน สันหลวง ต่อมาเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๖๗ โดยมีพ่อองค์ ต๊ะต้องใจเป็นคนก่อตั้งหมู่บ้านหนองคันต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๔ได้ย้ายมาจากบ้านหนองคันมาที่บ้านสันหลวงโดยมีพ่อหลวงมา วิยาพร้าวปกครองเป็น ผู้ใหญ่บ้านสันหลวง การก่อตั้งบ้านสันหลวงตั้งแต่ครั้งแรกมาจนถึงปัจจุบันผ่านมา ๘๑ปีการแต่งตั้ง ผู้ใหญ่บ้านสันหลวงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีดังนี้

๑. พ่อหลวงมา วิยาพร้าว พ.ศ. ๒๔๙๔-๒๕๑๗
๒. พ่อหลวงแปง กันแก้ว พ.ศ. ๒๕๑๗-๒๕๑๘
๓. พ่อหลวงสิงห์ พรหมพิชัย พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๓๓
๔. พ่อหลวงพรหมมา ซาวลี้แสน พ.ศ. ๒๕๓๓-๒๕๔๗
๕. พ่อหลวงณรงค์ วงค์เพ็ญ พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๕๐
๖. พ่อหลวงพลศักดิ์ ปันดิสอน พ.ศ. ๒๕๕๐ –ปัจจุบันนี้

วัดสันหลวง ตั้งอยู่ที่บ้านสันหลวงหมู่ที่ ๑๐ ต.จันจว้าใต้ อ.แม่จัน จ.เชียงรายสังกัดคณะ สงฆ์มหานิกายที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ ๖ไร่ ๑๒ตารางวา อาณาเขตทิศเหนือประมาณ ๑เส้น ๑๐วา ๕ศอก จดลำน้ำเหมืองสาธารณประโยชน์ทิศใต้ประมาณ ๑ เส้น ๑๐ วา ๕ ศอก จดซอยออกทุ่นนาอาคาร เสนาสนะประกอบด้วย อุโบสถ ศาลาอเนกประสงค์ กุฏิสงฆ์ โรงครัว และห้องเก็บพัสดุปูชะนีวัตถุ มีพระประธานเป็นพระพุทธรูปปั้นเดิมทีที่ตั้งวัดสันหลวงนี้เป็นที่รกร้างเปล่าไม่เป็นที่ของใคร ชาวบ้านเคยตั้งตลาดนัดซื่อวัวควายครั้งหนึ่งแต่ไม่ได้ผลดังนั้นชาวบ้านจึงสงวนที่แห่งนี้ไวตั้ง โรงเรียนประถมแต่ด้วยชาวบ้านไม่มีเงินประกอบกับเด็กไม่มีมากจึงไม่ได้สร้างโรงเรียนต่อมา ชาวบ้านก็ได้ตกลงที่จะสร้างวัดดังนั้นราวประมาณ พ.ศ.๒๔๙๔ ต่อมาชาวบ้านโดยการนำของ นายมา ผัดกาศ นายเสาร์ ใจธิมา นายแก้ว แสนเจริญ นายมา สมุดกาศ นายตื้อ นันตา นายอิน เสี้ยวมณี ชาวบ้านทั้งชายและหญิงก็ช่วยกันตักน้ำสำหรับกินได้มาช่วยกันแผ่วถางหลังจาก ที่ได้แผ่วถางกันเสร็จวัดสันหลวงก่อได้รับอนุญาตให้สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๙โดยมีนายสิงห์ พรหม พิชัย ได้ถวายที่ดินให้สร้างวัดและเป็นผู้ขออนุญาตสร้างและติดติอกระทรวงศึกษาธิการประกาศตั้ง วัดเมื่อวันที่ ๒๖ มิ.ย. พ.ศ.๒๕๒๑ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๑๖ ต.ค. พ.ศ.๒๕๒๑ เขตวิสุงคามสีมา กว้าง ๔๐ เมตร ยาว ๘๐ เมตร

สาเหตุใดที่ทำให้สังคมในชุมชนนั้นมีความสามัคคีกลมเกลียวกัน เพราะว่ามีการประชุมร่วมกันมีการกีฬาในชุมชน การทำกิจกรรมร่วมกัน

ความวิตกกังวนในปัญหาที่จะมีผลกระทบต่อสังคมในชุมชนของตนในอนาคตได้แก่ เป็นห่วงเยาวชนที่จบการศึกษาจะไม่มีงานทำตามสาขาที่เรียน ด้านการเกษตรกรที่ไม้ได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้อง (รุจิโรจน์ กันธิยะกาศ และจตุรงค์ ชุ่มอุ่น : ๒๕๕๔)

....

ประวัติบ้านป่าถ่อน หมู่ที่ ๑๑ ตำบลจันจว้าใต้

(พงษกร พงษ์เดช,เอกสารเย็บเล่ม, ๒๕๔๘)

ในอดีตบริเวณบ้านป่าถ่อนเป็นปางควาย ที่เลี้ยงวัวควายของชาวบ้าน ต่อมาได้มีผู้คนอพยพเข้ามาอยู่อาศัยตั้งเป็นหมู่บ้านในช่วงแรกมีบ้านอยู่ ๑๕ หลัง คือ บ้านของ นายน้อย, อ้ายแพส, นายสุข, นายแสน โยกาศ, นายมา วิยาพร้าว, นายนนท์(อ้อ), นายพัน, นายน้อยปั๋น (ปิก), นายสิงห์ (ลม), นายหนานถา, นายหนานเป็ง, นายแสน (คำโว้), นายตาคำ, นายหนานธรรม, นายตา นายก้อนแก้ว บุญมากาศ ได้ตั้งผู้ใหญ่บ้านคนแรกคือ นายถาคำ โคนซงแสน ต่อมาได้แก่ นายสมศักดิ์ วงศ์รักษ์ ต่อมาได้แก่ นายบุญลือ วิญญา ต่อมาได้แก่ นายตา ลินแจ๋ม และคนปัจจุบัน คือ นายจันทร์คำ ทันหล้า

ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ได้ตั้งอาราม (ที่พักสงฆ์) ขึ้นมาเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้านเพื่อเป็นที่พึ่งทางใจ ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ได้ตั้งโรงเรียนขึ้นมาชื่อ โรงเรียนบ้านป่าถ่อนสันโค้งงาม โดยมีครูคนแรกชื่อ ครูทัต ซึ่งเป็นครูใหญ่คนแรกของโรงเรียนนี้ ต่อมาคือครูพรรณี ต่อมาคือ ครูดี และต่อมาคือครูตัน ต่อมาคือครูทา อดีตหมู่บ้านมีต้นถ่อนจำนวนมาก

วัดป่าถ่อน มีนามเดิมว่า วัดเมืองหนอง เพราะเนื้อที่ตั้งวัดติดกับเวียงหนองหล่ม ในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ มีนายก้อนแก้ว บุญมากาศ ได้บริจาคที่ดินสร้างวัดจำนวนเนื้อที่ ๔ ไร่ กับ ๗๓ ตารางวา ปัจจุบันมีเนื้อที่ทั้งหมด ๑๑ ไร่ กับ ๗๓ ตารางวา ทิศเหนือประมาณ ๘๖ วา ทิศใต้ประมาณ ๗๑ วา ทิศตะวันออกประมาณ ๖๔ วา ทิศตะวันตกประมาณ ๕๐ วา สมัยนั้นมีนายตา เจตา เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ จึงได้ตั้งเป็นอาราม (ที่พักสงฆ์) ขึ้นมาก่อนเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้านจะต้องมีวัดเป็นที่พึ่งทางใจ ปัจจุบัน ได้สร้างเสนาสนะต่างๆ ขึ้นเช่น วิหาร กุฏิ กำแพง ศาลาการเปรียญ โรงครัว ศาลาห้าห้อง วัดป่าถ่อนตั้งอยู่เลขที่ ๔ หมู่ที่ ๑๑ ต.จันจว้าใต้ อ.แม่จัน จ.เชียงราย ภาค ๖ คณะศรัทธาชาวบ้านส่วนใหญ่มาจากบ้านกิ่วพร้าว ซึ่งมาตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์และทำนาเป็นอาชีพหลัก ซึ่งเป็นที่อุดมสมบูรณ์ ปัจจุบันมีพระอธิการสำราญ นาถสีโล เป็นเจ้าอาวาส

สิ่งที่สร้างความภาคภูมิใจของคนในชุมชนได้แก่ ความสมัครสมานสามัคคีกันอย่างกลมเกลียว ช่วยเหลือดูแลกันอย่างดีภายในชุมชน

ความวิตกกังวลในปัญหาที่จะมีผลกระทบต่อสังคมในชุมชนของตนในอนาคตได้แก่ การทำสวนส้มทางทิศตะวันออก ทิศตะวันตก และทิศเหนือของหมู่บ้านที่มีผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพของประชาชนในชุมชน

....

ประวัติบ้านสันทางหลวง หมู่ที่ ๑๒ ตำบลจันจว้าใต้

ที่มาของหมู่บ้านสันทางหลวงคือว่าเมื่อก่อนบริเวณที่หมู่บ้านแห่งนี้เป็นสันเป็นที่ดอนเป็นป่ารกร้างเต็มไปหมดไม่ค่อยมีคนอยู่และยังได้ใช้เป็นทางผ่านของทหารไทยและทหารพม่าเมื่อสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้าน ต่อมาได้มีชาวบ้านจากหมู่บ้านต่างๆได้อพยพมาแล้วก็ช่วยกันปรับที่ ปลูกสร้างบ้านกันและทำไร้ทำนาสร้างครอบครัวที่หนี้ ต่อมาก็ชาวบ้านที่ย้ายมาจากที่อื่นมาอยู่เรื่อยๆ เพราะเมื่อก่อนที่ดินแห่งนี้ราคาถูก พื้นที่กว้างและมีนามาก น้ำดี อุดมสมบูรณ์ ทางทิศเหนือของบ้านสันทางหลวงนั้นติดกับบ้านป่ากุ๊ก ทางทิศใต้ติดกับบ้านสันหลวง ทางทิศตะวันออกติดกับบ้านป่าบงหลวง และทางทิศตะวันตกติดกับบ้านแม่คำฝั่งหมิ่น เมื่อมีประชากรมากพอสมควรแล้วก็ได้ก่อตั้งโรงเรียนขึ้นมาก่อน และอีกไม่นานนักโรงเรียนก็ยุบ เพราะว่าสมัยนั้นชาวบ้านไม่ค่อยมีเงินส่งลูกเรียน เมื่อโรงเรียนยุบ ที่ก็กลายเป็นที่ลาง ชาวบ้านก็เลยใช้ที่ตรงนั้นสร้างวัดขึ้นมา เมื่อ พ.ศ.2517 และอีกๆไม่นานชาวบ้านก็ได้นำเงินที่ทำนามารวมกันแล้วชื่อที่นาตรงหน้าวัดแล้วสร้างโรงเรียนขึ้นมา ปัจจุบันโรงเรียนแห่งนี้ได้ยุบลงแล้วโดยสาเหตุ คือนักเรียนมีน้อยและที่โรงเรียนแคบไป ปัจจุบันนี้หมู่บ้านสันทางหลวงได้มีความเจริญรุ่งเรืองมากขึ้นและชาวบ้านอยู่กันอย่างมีความสุขโดยการนำของผู้ใหญ่บ้าน นายสุทัศน์ จับใจนาย

วัดสันทางหลวง ตั้งอยู่เลขที่ 97 หมู่ที่ 12 บ้านสันทางหลวง ต.จันจว้าใต้ อ.แม่จัน จ.เชียงรายสังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย เริ่มสร้างวัดเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2517 เดิมเป็นที่โรงเรียนบ้านสันทางหลวง ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 6 ไร่ 3 งาน 40 ตารางวา อาณาเขตทิศเหนือจดทางสาธารณะ ทิศใต้จดทางสาธารณะ ทิศตะวันออกจดทางสาธารณะ ทิศตะวันตกจดลำเหมืองสาธารณะ อาคารเสนาสนะประกกอบด้วย วิหาร ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ หอระฆัง ห้องน้ำ ได้ประกาศตั้งวัดเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2521 เริ่มสร้างวัดมีราษฎร 95 หลังคาเรือน พ่อบุญช่วยจับใจนาย เป็นผู้ใหญ่บ้านสิ้นค่าก่อสร้างวัด 95,000 บาท ไปนิมนต์ พระดำรง ญาณโค วัดป่าสักน้อย มาเป็นเจ้าอาวาส พ่อบุญเกิด เทพวงศ์ เป็นไวยาวัจกร พ่อหนานประพัฒน์ ปันกองงาม เป็นมัคนายก จึงได้ฉลองวัดและเสนาสนะที่สร้างใหม่เมื่อ วันที่ 28 มกราคม 2519 ลำดับการปกครองเจ้าอาวาส 1.พระดำรงค์ ญาณโค พ.ศ.2518-2521 , 2.พระอำนวย อภิวทุฒโน พ.ศ.2521-2525 , 3.พระอินทร์พรม พ.ศ. 2525-2527 , 4.พระบุญทา ฐานธมโม พ.ศ.2527-2542 , 5.พระศรีวรรณ พ.ศ.2542-2543 , 6. พระคำน้อย พ.ศ.2543-2546 , 7.สมบัติ กตปุญโญ พ.ศ.2546-2549 , 8.พระครูปลัดวัชรชัย ชยธมโม พ.ศ.2552 - ปัจจุบัน

เดิมทีนั้นโรงเรียนเรียนบ้านสันทางหลวงได้ทุกยุบไปครั้งหนึ่งแล้ว แต่ชาวบ้านได้เก็บเอาเงินที่ได้จากการทีช่วยกันทำนานั้น มาสร้างโรงเรียนขึ้นอีกครั้ง โรงเรียนได้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2497

ผู้อำนวยการคนแรกคือ

นายสองเมือง มณีขัติ โรงเรียนนี้มีนักเรียนไม่มาก มีอาคาร 2 อาคาร มีพื้นที่ไม่กว้างนัก โรงเรียนเรียนบ้านสันทางหลวงนี้ ได้ยุบลงเมื่อ พ.ศ.2540 ผู้อำนวยการคนสุดท้ายคือ
นายกมล ใจปินตา

(นวพล ดอนอินพล และวัชระ นาทะสัน:๒๕๕๔)

แหล่งข้อมูล

กฤษณะ แตงเย็น. ประวัติหมู่บ้านม่วงหมู่สี. เอกสารเย็บเล่ม : ๒๕๔๘
ชไมพร แปงทอน. ประวัติหมู่บ้านกิ่วพร้าว:๒๕๕๓
ณรงค์เดช ทายะนา. ประวัติหมู่บ้านกิ่วพร้าว : ๒๕๕๔
ณัฐพล ฐานาเรือ. ประวัติบ้านใหม่ : ๒๕๕๓
ทวีพงษ์ จันทาพูน . ประวัติหมู่บ้านป่าสักหลวง: ๒๕๕๓
ทิภาภรณ์ วงษ์มา. ประวัติหมู่บ้านสันนา. เอกสารเย็บเล่ม : ๒๕๔๙
นฤมล บัวจี๋ . ประวัติหมู่บ้านป่าสักหลวง: ๒๕๕๓
นิรมล ปินทรายมูล. ประวัติหมู่บ้านห้วยน้ำราก :๒๕๔๙
พงษกร พงษ์เดช . ประวัติหมู่บ้านป่าถ่อน. เอกสารเย็บเล่ม : ๒๕๔๘
ภีรภัทร ภิระบรรณ. ประวัติหมู่บ้านทรายมูล :๒๕๕๔
มนธิรา ธิน้อมธรรม และคณะ. ประวัติหมู่บ้านหนองปึ๋ง : ๒๕๕๒
รุจิโรจน์ กันธิยะกาศ และจตุรงค์ ชุ่มอุ่น. ประวัติบ้านสันหลวงเหนือ : ๒๕๕๔
ศิริกานดา เขียวคำ. ประวัติหมู่บ้านป่าบง. เอกสารเย็บเล่ม : ๒๕๔๘
เสกสรร ดวงดอกมูล. ประวัติหมู่บ้านหนองปึ๋ง : ๒๕๕๓
อังศุธ ทาศักดิ์. ประวัติหมู่บ้านทรายมูล:๒๕๕๓
๕๓๕๒ . ประวัติหมู่บ้านป่าสักหลวง: ๒๕๕๔

ผู้ให้ข้อมูล

-

คณะทีมงาน

-

ภาคผนวก

-